

TYBCOM
SEM VI 2025

Time: 3 hrs.

Total Marks: 100

N.B. 1) All questions are compulsory

- 2) Figures to the right indicate full marks
- 3) Working notes should form part of your answer
- 4) Use of simple calculator is allowed

Q. 1 A) State whether the following statements are true or false (Any Ten) (10)

- 1) New company is not formed in case of Absorption.
- 2) B Ltd is newly formed to take over the business of existing company A Ltd; it is called an External Reconstruction.
- 3) In merger method, entire purchase consideration needs to be discharged in equity shares only.
- 4) Bills Receivable is a monetary item.
- 5) AS-11 is applicable to foreign currency transactions.
- 6) Reporting currency is the currency used in recording the financial transactions.
- 7) A company cannot be wound up, if it is financially sound.
- 8) List A contains assets specifically pledged.
- 9) Underwriters are not liable to take up the Shares or Debentures, which are underwritten by underwriter but not subscribed by public.
- 10) Underwriting commission is payable, also on the shares taken up by the promoters.
- 11) LLP doesn't have a separate legal status.
- 12) Registration of LLP is compulsory under the LLP Act 2008.

Q. 1 B) Choose the Correct alternative from the given option and rewrite the sentence.**(Any Ten)****(10)**

- 1) The maximum number of partners LLP can have _____.
- a) 2 Partners b) 7 Partners c) 50 Partners d) No Limit
- 2) At least ____ of the designated partners of every LLP shall be a resident in India.
- a) 2 Partners b) 5 Partners c) 7 Partners d) 1 Partner
- 3) Shares having face value of Rs. 100, issued at a premium of Rs. 50 per share. The underwriting commission will be calculated on Rs. _____.
- a) Rs. 100 b) Rs. 150 c) Rs. 50 d) Rs. 90
- 4) When an underwriter agrees to buy a definite number of shares in addition to unsubscribed shares, it is termed as _____.
- a) Complete underwriting b) Firm underwriting c) Sole underwriting
- d) Partial Underwriting
- 5) When the sale proceeds of pledged security are not sufficient to pay off secured creditors fully, the balance due to them should be added to _____.
- a) Unsecured Creditors b) Preferential Creditors c) Debenture holders
- d) Preference Share Capital
- 6) _____ are past shareholders of the company, who were shareholders within the 12 months before the winding up.
- a) List A Contributories b) List B Contributories c) List C Contributories

- d) List D Contributories.
- 7) Currency other than the reporting currency is _____.
- a) US Dollar (US \$) b) Indian Rs. (₹) c) Foreign Currency d) euro (€)
- 8) _____ is the rate at which one currency can be exchanged for another currency.
- a) Average Rate b) Closing rate c) Exchange Rate d) Monetary rate
- 9) _____ is not a monetary item.
- a) Debtors b) Bills Payable c) Cash d) Inventory
- 10) In case of pooling of interest method, transferee company should record assets at _____.
- a) Cost b) Market value c) Agreed Value d) Book Value
- 11) If Sonali Ltd. is taken over by Purva Ltd. it is called as _____.
- a) Amalgamation b) Absorption c) External Reconstruction
d) Internal Reconstruction
- 12) When preference shares are settled at a premium during amalgamation, the premium is _____ in the books of transferor company.
- a) Debited to Realisation A/c b) Credited to Realisation A/c
c) Debited to Securities Premium a/c d) None of the above

Q.2 A) Following are the Balance Sheets of Keshav Ltd. & Karanjkar Ltd. as on 31st March 2024.

Balance Sheets (20)
As on 31st March 2024.

Liabilities	Keshav Ltd. Rs.	Karanjkar Ltd. Rs.	Assets	Keshav Ltd. Rs.	Karanjkar Ltd. Rs.
Equity Shares of Rs. 100 each fully paid up	15,00,000	22,50,000	Land & Building	13,30,500	14,99,000
10% Preference Shares of Rs. 100 each	8,43,000	11,25,000	Plant & Machinery	11,25,000	15,38,000
General Reserve	2,82,000	2,56,000	Stock	3,37,500	4,69,000
Statutory Reserve	65,000	1,00,000	Sundry Debtors	2,62,500	6,28,000
9% Debentures	2,00,000	1,57,000	Bank	22,500	45,000
Sundry Creditors	1,88,000	2,91,000			
Total	30,78,000	41,79,000		30,78,000	41,79,000

On the above date Karanjkar Ltd. takes over Keshav Ltd. on the following terms & Conditions:

1) All Assets and Liabilities are taken over at book value except the following which were revalued as follows:

Land & Building Rs. 12,50,000, and Plant & Machinery Rs. 11,50,000

- 2) 10% Preference Shareholders of Keshav Ltd. to be discharged at 10% Premium by issue of 9% Preference Shares of Rs. 100 each at par from Karanjkar Ltd.
- 3) Equity Shareholders of Keshav Ltd. will receive 15,500 Equity Shares of Rs. 100 each at 10% Premium from Karanjkar Ltd. and Rs. 2,200 in Cash.
- 4) Sundry Debtors of Karanjkar Ltd. include Rs. 30,000 due from Keshav Ltd.
- 5) Debentures of Keshav Ltd. to be converted into equivalent numbers of debentures of Karanjkar Ltd.
- 6) Statutory Reserves are to be maintained for next three years.

You are required to:

- 1) Calculate Purchase Consideration
- 2) Pass Journal Entries in the books of Karanjkar Ltd.
- 3) Prepare Balance Sheet of Karanjkar Ltd. after amalgamation.

OR

Q.2 B) M&T Company., went in voluntary liquidation on 31-12-2024 when its Balance Sheet was as follows:

(10)

Liabilities	₹	Assets	₹
Share Capital:		Freehold property	5,80,000
50,000 Equity shares of ₹ 10 each, fully paid up	5,00,000	Machinery	2,89,000
6,000 - 5% Cumulative preference shares of ₹ 100 each	6,00,000	Motor vehicle	57,500
Reserves & Surplus	50,000	Stock	2,11,000
5% Debentures	1,00,000	Debtors	74,000
Interest on Debentures due	2,500	Profit and Loss A/c	2,14,000
Bank Loan (Secured on Motor Vehicle)	58,000		
Creditors	1,15,000		
	14,25,500		14,25,500

Additional Information:

- (a) The preference dividends were in arrears for 2 years.
- (b) The liquidator realized the assets as follows:

Asset	Realized Value (₹)
Freehold property	7,00,000
Machinery	2,40,000
Motor Vehicle	59,000
Stock	1,50,000
Debtors	60,000

- (c) Creditors were paid after deducting a discount of 5%.
 (d) The debentures were repaid on 31-12-2024 along with interest.
 (e) Liquidation expenses were ₹ 4,500.
 (f) Liquidator's remuneration was 2% on the assets realized.
You are required to prepare Liquidators Final Statement of Account.

Q.2 C) Zigzag Ltd., imported goods worth \$25,000 from Caterpillar Ltd. of Texas, U.S on 1st November 2023, when the exchange rate was 1\$ = ₹78 (10)

Payments were made as follows:

Date of transactions	\$	Exchange Rate (₹)
15/12/2023	8,000	79
05/01/2024	6,000	76
17/02/2024	4,000	80
25/03/2024	7,000	75

Pass journal entries in the books of Zigzag Ltd

Q.3 A) Aarav Exports Ltd. of Mumbai exported goods worth \$1,20,000 on 10th February, 2023 to Leman Inc., of the USA. (20)

The payment for the same was received as follows:

20 th March, 2023	- \$25,000
30 th March, 2023	- \$15,000
5 th April, 2023	- \$20,000
15 th May, 2023	- \$30,000
10 th June, 2023	- \$10,000
25 th June, 2023	- \$20,000

The Exchange Rate for \$1 was as follows:

10 th February, 2023	- ₹70
20 th March, 2023	- ₹72
30 th March, 2023	- ₹72
31 st March, 2023	- ₹74
5 th April, 2023	- ₹71
15 th May, 2023	- ₹73
10 th June, 2023	- ₹74
25 th June, 2023	- ₹75

The company follows the financial year as the accounting year.

Pass Journal Entries for the above foreign exchange transactions in the books of Aarav Exports Ltd and also Prepare Foreign Exchange Fluctuation A/c for the year 2022-23 and 2023-24.

OR

78743

Page 4 of 16

Q.3 B) Milap Ltd. went into voluntary liquidation on 1st May, 2024. Assets realized by liquidator amounted to ₹ 3,50,000. Cash Balance as on 1st May, 2024 ₹ 25,000. The following are the particulars with regard to its liabilities as on the above date: (10)

15,000 8% Preference of ₹10 each fully paid	₹ 1,50,000
28,000 Equity Shares of ₹10 each, ₹8 paid up	₹ 2,24,000
12,000 Equity Shares of ₹ 10 each fully paid up	₹ 1,20,000
12% Debentures	₹ 1,00,000
Creditors (Including Preferential Creditors ₹25,000)	₹ 1,00,000

The cost of liquidation came to ₹ 10,000. Liquidator's remuneration was fixed @ 2% on assets realised (excluding cash balance). All payments were made on 1st May, 2024.

Prepare Liquidator Final Statement of Account.

Q.3 C) On 31st March 2024; the Balance Sheet of Mehvish Ltd. was as follows: (10)

Liabilities	Amount Rs.	Assets	Amount Rs.
40,000 Equity Shares of Rs. 10 each fully paid	4,00,000	Land & Building	80,000
10% Debentures	60,000	Patents	30,000
Creditors	40,000	Other Assets	3,29,000
		Cash	1,000
		Profit & Loss A/c	56,000
		Preliminary Expenses	4,000
Total	5,00,000	Total	5,00,000

A scheme of reconstruction was agreed upon as follows:

- 1) A new company Kazi Ltd; is to be formed with an authorized Equity Share Capital of Rs. 6,50,000 (Share of Rs. 10 each).
- 2) Debentures of Mehvish Ltd. taken over by Kazi Ltd. and issued them 6,000 equity shares of Rs.10 each of Kazi Ltd.
- 3) Creditors are to be taken over by the Kazi Ltd; at book value.
- 4) Other Assets taken over at Rs. 2,59,000 and Land & Building at book value.
- 5) Patents were sold by Mehvish Ltd. for Rs. 2,000
- 6) Cash is also taken over by Kazi Ltd.
- 7) Expenses of Reconstruction Rs. 1,000 paid by Mehvish ltd.
- 8) Kazi ltd. Discharged Entire Purchase Consideration in Equity Shares of Rs. 10 each issued at par.

You are required to calculate the Purchase Consideration and Prepare Realisation A/c, New Companies A/c, Equity Shareholders A/c and Bank A/c in the books of Mehvish Ltd.

Q.4 A) Megha and Nishi are equal partners running a business in the name of Shivam Enterprises. The Balance Sheet of the firm as on 31st March, 2024, was as follows: (20)

Balance Sheet as on 31st March, 2024

Liabilities	₹	Assets	₹
Sundry Creditors	25,000	Bank Balance	10,000
Bills Payable	15,000	Bills Receivable	13,000
10% Mortgage Loan	8,000	Debtors	27,000
Reserve Fund	6,000	Stock	30,000
Capital Accounts:		Machinery	18,000
Megha	70,000	Building	76,000
Nishi	50,000		
Total	1,74,000	Total	1,74,000

On 1st April 2024, the firm decided to convert into LLP. The terms were as follows:

1. Buildings and Stock to be taken over at ₹75,000 and ₹35,000 respectively. The remaining assets to be taken over at book values.
2. Goodwill of the firm to be valued at ₹ 51,000.
3. The firm is to discharge the 10% Mortgage Loan. Other liabilities to be taken over by the LLP.
4. Dissolution expenses amounted to ₹2,000, which are to be borne by the firm.

Show:

- a) Statement of Purchase Consideration.
- b) Realisation A/c, Partners Capital A/c and LLP A/c in the books of Shivam Enterprises.
- c) Journal Entries in the books of the LLP.

OR

Q.4 B) Ramdas Ltd; issued 6,50,000 Equity Shares of Rs. 10 each, at a premium of Rs. 2 Per share (entire amount is payable with application). The whole issue was underwritten by Bhagyashri, Purva, Soniya and Pooja as follows:

Bhagyashri 40%, Purva 30%, Soniya 20% and Pooja 10%

Company received applications for 5,56,000 Equity Shares including marked application as below:

Bhagyashri 1,55,000 Shares

Purva 1,95,000 Shares

Soniya 75,000 Shares

Pooja 71,000 Shares

Underwriters are entitled to get 5% commission on issue price.

From the above information find out the liability of underwriters and give journal entries (Including Application money received from public) in the books of Ramdas Ltd. (20)

Q.5 A) What is Amalgamation? Explain various methods of calculating purchase consideration. (10)

Q.5 B) Explain the procedure to convert Partnership into LLP. (10)

OR

Q.5 C) Write Short Notes (Any Four) (20)

1. Statement of Affairs
2. Conditional Underwriting
3. Non-Monetary items
4. Purchase Method in Amalgamation
5. Designated Partners
6. Marked Applications

Time: 3 Hours

Total Marks: 100

Instructions:

- i. Figures to the right indicate full marks.
- ii. Working notes should form part of your answers.
- iii. Use of simple calculator is allowed.

Ty. B Com (Reg)
Sem - VI
19/03/2025

Q1 A) Select the most appropriate option and rewrite the full sentence. (Any 10) (10)

1. Under Non-integrated accounting system Selling overheads is absorbed by
(A) Finished Goods Ledger control account (B) W.I.P Ledger control account
(C) Store Ledger control account (D) Cost of sales account
2. Under Non-integrated accounting system direct wages is allocated to....
(A) Finished Goods Ledger control account (B) W.I.P Ledger control account
(C) Store Ledger control account (D) Cost of sales account
3. If the work done is more than 25% and less than 50%
(A) No profit is credited to P&L A/C (B) $\frac{1}{4}$ of Notional profit is credited to P & L A/c
(C) $\frac{1}{3}$ rd of Notional profit is credited to P & L A/c (D) $\frac{2}{3}$ rd of Notional profit is credited to P & L A/c
4. In contract costing Cost of architect fees is
(A) Debited to contract A/c (B) Credited to contract A/c
(C) Ignored from contract A/c (D) Debited to P & L A/c
5. Work certified is ₹ 3,00,000, cash received is 80% of work certified, then cash received is
(A) ₹ 3,40,000 (B) ₹ 2,40,000 (C) ₹ 2,00,000 (D) ₹ 2,50,000
6. Abnormal loss arises when
(A) Actual loss is less than expected loss. (B) Actual loss is more than expected loss.
(C) Actual loss is equal to expected loss. (D) Actual loss is less than normal loss.
7. Decrease in sales price
(A) does not affect the break-even point (B) lowers the break-even point
(C) increase the net profit (D) Increases the break-even point
8. Fixed cost per unit decreases when
(A) production volume increases (B) production volume decreases
(C) variable cost per unit decreases (D) prime cost per unit decreases
9. Margin of safety is referred to as
(A) excess of sales over break-even sales (B) excess of sales over fixed cost
(C) excess of sales over variable cost (D) excess of sales over budgeted sales
10. The stages in the life cycle of a product include
(A) Variance Analysis (B) Cost Driver (C) Sub contracting (D) Growth
11. A company has sales of ₹ 2 00,000; P/V Ratio is 20% and fixed cost is ₹ 15,000; the profit will be
(A) ₹ 25,000 (B) ₹ 20,000 (C) ₹ 35,000 (D) ₹ 40,000

12. Contribution margin is equal to

- (A) Fixed cost + variable cost
(C) Sales – fixed assets

- (B) Sales – variable cost
(D) Sales – profit

(10)

Q1 B) State whether the following statements are True or False.(Any 10)

1. Stores ledger contains wages paid.
2. Under non-integrated accounting system selling overheads absorbed by W.I.P ledger control A/C.
3. Plant taken on hire is debited to contract A/c by hire charges.
4. Sub-contract cost is not debited to contract A/c.
5. Process costing is a method where cost of a product is ascertained at each stage in production.
6. Abnormal gain is valued at scrap value.
7. Balance on Abnormal Loss A/c is transferred to costing Profit & Loss A/c.
8. Marginal cost is fixed cost.
9. Standard costing is helpful in planning.
10. A cost variance is a difference between standard cost and actual cost.
11. Activity based costing is a technique of allocation of overheads.
12. Under ABC costs are grouped according to what drives them.

Q2.A) DARSH Industries Ltd. is manufacturing a product which passes through three consecutive processes i.e. Process D, Process A, and Process R. The following figures have been taken from their books for the year ended 31st March, 2024. (20)

Particulars	Process D	Process A	Process R
No. Of units introduced	2,500	-	-
Rate per unit of units introduced ₹	200	-	-
Output during the year (units)	2125	1875	1625
Normal loss (% on units introduced in each process)	10%	20%	15%
Scrap value per unit ₹	50	75	100
Process Stock			
Opening (units)	375	500	375
Closing (units)	250	375	250
Value of Opening stock per unit ₹	275	425	600
Process Materials ₹	192500	197875	93500
Wages ₹	81250	100000	71000
Manufacturing Overheads ₹	71250	100000	71000

Closing stock is to be valued at respective cost of each process. You are required to prepare :

a) Process Accounts

b) Process Stock Accounts

OR

Q2.B) XYZ Ltd . provides you the following information for the year ended 31st March 2020. (20).

Particulars	Processes		
	X	Y	Z
Raw materials (units)	3000	610	650
Cost of Raw material per unit ₹	3	3	4
Direct wages ₹	8500	6000	3750
Production Overheads ₹	4640	2300	2400
Normal Loss(% of total no. of units entering to the process)	4%	5%	3%
Wastage (% of total no . of units entering to the process)	6%	5%	4%
Scrap per unit of wastages ₹	3	4	5
Output transferred to subsequent process	70%	60%	...
Output sold at the end of the process	30%	40%	100%
Selling price per unit ₹	10	14	20

Prepare process of X, Y and Z account.

Q3.A) V.J Ltd. follows non-integrated system of accounting. Following is the Trial Balance as on 01-03-2024: (20)

Particulars	Dr. ₹	Cr. ₹
Stores Ledger Control A/c	3,40,000	-
Work-in-Progress Control A/c	4,56,000	-
Finished Goods Control A/c	2,40,000	-
Cost Ledger Control A/c	-	10,36,000
Total	10,36,000	10,36,000

Following were the transaction during the month of March 2024 :

Particular	₹
Material Purchase	10,00,000
Material issued to Production	9,44,000
Direct Wages paid	14,00,000
Manufacturing Overheads paid	8,92,000
Manufacturing Overheads recovered	8,88,800
Selling and Distribution Overheads incurred	3,08,000
Selling and Distribution Overheads applied to Cost of Sales	3,06,400
Work-in-progress at the end	4,94,000
Stock of Finished Goods at the end	2,94,000
Sales	32,00,000

Prepare the following accounts for the Month:

- Stores Ledger Control A/c
- Work-in-Progress Control A/c
- Finished Goods Ledger Control A/c
- Cost Ledger Control A/c
- Factory Overhead Control A/c
- Office Overhead Control A/c
- Selling and Distribution Overhead Control A/c
- Costing Profit and Loss A/c

OR

Q4.C) In a company, the ratio of Variable Cost to sales is 75%. (10)

The Break Even Point occurs at 80% of capacity sales.

Fixed Cost is Rs 200000.

Calculate the following:

- Sales at BEP.
- Total Sales Capacity.
- Profit at 60% sales capacity.
- Profit at 75% sales capacity

Q4.D (From the following information, calculate Labour Variances. (10)

Standard for 200 units	10 hours	Standard rate per unit	Rs.3
Actual production	32000 units	Actual hours worked	1700 hours
Actual rate per hour	Rs. 4		

Q5. Answer the following:

- a) What are the characteristics of Product Life Cycle? (10)
- b) Define Contract Costing and explain the features of Contract Costing? (10)

OR

Q5. Write short notes on any four of the following: (20)

- a) Characteristics of Target Costing.
 - b) Advantages of ABC Costing.
 - c) Cost Ledger Control Account.
 - d) Normal loss and Abnormal loss in Process Costing.
 - e) Break Even Point.
 - f) Labour Efficiency Variance.
-

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

- N.B.: 1. All the questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

- Q1 A Choose the correct answer from the given options and rewrite the statements. (Any 10) 10
1. According to the Heckscher-Ohlin Theory, a country with _____ is likely to export labor-intensive goods.

a) Abundant capital	b) Advanced technology
c) High consumer demand	d) Abundant labour
 2. _____ terms of trade measure the ratio of export prices to import prices.

a) Gross Barter	b) Net barter
c) Income	d) Single Factoral
 3. Reciprocal demand is demand by countries for each others _____.

a) Assets	b) Commodities
c) Labour	d) Capital
 4. _____ is a benefit of free trade.

a) Increased consumer choice	b) Protection of infant industries
c) High revenue to the government	d) Monopoly
 5. _____ is an example of tariff barrier.

a) Export subsidies	b) Import quota
c) Custom duties	d) Import substitution
 6. Major consequence of Brexit is _____.

a) Britain remained in EU	b) Britain accepted Euro
c) Britain exited EU	d) Britain dominated EU
 7. A long run disequilibrium in BOP is also called as _____.

a) Fundamental disequilibrium	b) Cyclical disequilibrium
c) Temporary disequilibrium	d) Minor disequilibrium
 8. Persistent deficit in Balance of Payment shows _____.

a) Surplus in foreign exchange reserves
b) Excessive borrowing from abroad
c) High economic growth
d) High domestic savings

9. Which of the following is a recent development in TRIMS (Trade-Related Investment Measures)?
 - a) Removal of local content requirements
 - b) Introduction of new tariffs
 - c) Implementation of export subsidies
 - d) Establishment of new trade barriers

10. _____ is the primary function of the foreign exchange market.
 - a) To facilitate international trade and investment
 - b) To regulate interest rates
 - c) To control inflation
 - d) To manage government budgets

11. If a country's inflation rate is higher than that of another country, its currency should _____.

a) Appreciate	b) Remain constant
c) Fluctuate	d) Depreciate

12. India has _____ exchange rate system.

a) Flexible	b) Fixed
c) Market	d) Managed flexible

B State whether the following statements are True or False (Any 10) 10

1. The Heckscher-Ohlin Theory states that countries export goods that use their abundant factors.
2. Terms of Trade improve when the prices of a country's imports rise relative to the prices of its exports.
3. Offer Curves show quantities of two goods that a country is willing to trade at different terms of trade.
4. Tariff Barriers are quotas, subsidies, and regulations that control imports.
5. Member countries of European Union deal in a common market.
6. ASEAN promotes regional peace and stability.
7. If exports are greater than imports, there is a deficit on the current account of BOP of a country.
8. Government's budgetary deficits can cause deficit in BOP.
9. The World Trade Organization (WTO) aims at smooth and free trade between countries.
10. Foreign currency is demanded for exports.
11. Forward exchange rates are always higher than spot exchange rates.
12. Managed floating systems involve occasional intervention by the central bank.

T.Y. Bloom (Reg)
Sem. VI
20.03.2025

Q.2 Attempt any Two questions from the following. 15
A. Explain the Ricardo's Theory of International Trade.
B. Explain the concepts of i) Net Barter Terms of trade ii) Gross Barter and iii) Income Terms of trade with their importance and limitations.
C. Explain J.S. Mill's Theory of Reciprocal demand.

Q.3 Attempt any Two questions from the following. 15
A. Discuss the advantages and disadvantages of free trade.
B. Analyze different effects of tariffs.
C. What are the main objectives and achievements of the European Union.

Q.4 Attempt any Two questions from the following. 15
A. Discuss the structure of Balance of Payments.
B. What are the types of disequilibrium in Balance of Payments.
C. Describe the key provisions and recent developments in of the TRIPS agreement.

Q.5 Attempt any Two questions from the following. 15
A. How is the equilibrium rate of exchange determined in the foreign exchange market?
B. Explain Purchasing power Parity Theory of exchange rate determination.
C. Discuss the role of Reserve Bank in foreign exchange management.

Q.6 Write short notes on any Four of the following. 20
A. Limitations of Modern Theory of International Trade
B. Viner's concepts of Terms of Trade
C. Types of Economic integration
D. Monetary measures to correct disequilibrium in BOP
E. Functions of foreign exchange market
F. Spot and forward exchange rates

Duration: 3 Hours

Total Marks: 100

Note: 1. All Questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

- Q.1A Select the appropriate option and fill in the blanks: (Any 10)** 10
- 1 Human Resource Management [HRM] is _____ from the nation's point of view.
 - a) Significant
 - b) Detached
 - c) Unrelated
 - d) Indifferent
 - 2 Job _____ is a process of collecting information about the job.
 - a) Recruitment
 - b) Selection
 - c) Analysis
 - d) Retrenchment
 - 3 _____ is a process of searching and attracting capable candidates to apply for the jobs.
 - a) Selection
 - b) Recruitment
 - c) Transfer
 - d) Separation
 - 4 _____ is On the Job training method.
 - a) Job rotation
 - b) Case studies
 - c) Lectures
 - d) Seminar
 - 5 _____ refers to evaluation of hidden talents and skills of employees.
 - a) Performance appraisal
 - b) Potential appraisal
 - c) Training
 - d) Career Planning
 - 6 _____ counseling is counselor centric.
 - a) Directive
 - b) Non-directive
 - c) Participating
 - d) Non-participative
 - 7 Theory X assumes _____ approach of the managers towards employees.
 - a) traditional
 - b) professional
 - c) general
 - d) positive
 - 8 _____ quotient consists of honesty, integrity and ethical values of an employee.
 - a) Ability
 - b) Personal
 - c) Emotional
 - d) Spiritual
 - 9 Statutory welfare measures include _____.
 - a) Flexi-time
 - b) Recreation Facilities
 - c) Drinking Water
 - d) Transportation Facilities
 - 10 Learning Organisation was popularized by _____.
 - a) Peter Drucker
 - b) Philip Kotler
 - c) Peter Senge
 - d) Henri Fayol
 - 11 _____ employees work with passion and are committed to work for the interest of the organisation.
 - a) Actively Engaged
 - b) Not Engaged
 - c) Actively Disengaged
 - d) Dissatisfied
 - 12 _____ guidelines are in respect of prevention of Sexual Harassment at workplace.
 - a) Vishala
 - b) Durga
 - c) Vishaka
 - d) Vedika

- Q.1B State whether the following statements are True or False: (Any 10)** **10**
- 1 Human Resource Management [HRM] brings long term benefits to the individuals, organizations and the society as well.
 - 2 Human Resource Planning helps in preventing surplus or shortage of staff.
 - 3 Job Analysis is the first step in the selection process.
 - 4 Observation method helps to evaluate the training effectiveness.
 - 5 Halo Effect occurs when an employee is evaluated on the basis of one negative characteristic.
 - 6 Succession planning is a career development tool used by organizations.
 - 7 Self esteem needs are the lowest level needs of human beings.
 - 8 Morale can be measured on the basis of productivity of employees.
 - 9 In grievance redressal, the decision of the arbitrator is final.
 - 10 Competence refers to knowledge and skills that enable effective performance of a job.
 - 11 Employee Engagement and Employee Empowerment are synonymous.
 - 12 Excess workload affects Work-life Balance of employees.

- Q.2 Answer the Following (Any 2)** **15**
- a) What is Human Resource Management (HRM)? Explain its importance.
 - b) Elaborate steps in Human Resource Planning.
 - c) What are various sources of Recruitment?

- Q.3 Answer the Following (Any 2)** **15**
- a) Explain various functions of Human Resource Development.
 - b) Explain the modern methods of Performance Appraisal.
 - c) What is Mentoring? Discuss its importance.

- Q.4 Answer the Following (Any 2)** **15**
- a) What is Human Relations? Explain its importance.
 - b) Explain various factors affecting Employee Morale.
 - c) What are the causes of Employee Grievances?

- Q.5 Answer the Following (Any 2) 15**
- a) What do you mean by Innovation Culture? Explain its need.
 - b) Explain the changing pattern of Employment.
 - c) Elaborate on Employee Absenteeism at the workplace.

- Q.6 Write Short Notes (Any 4) 20**
- a) Job Design
 - b) Techniques of E-Selection
 - c) Succession Planning
 - d) Emotional Quotient (EQ)
 - e) Human Resource Information System (HRIS)
 - f) Downsizing

c) Designing Charges	11,000
Other Information :	
a) Subsidy received from Central Government	44,000
b) Subsidy received from third party	55,000
c) Testing charges incurred by Ms B not on behalf of Ms A	66,000

Calculate the value of supply as per section 15 of CGST Act.

Q.5 A Explain Features of GST. (10)

Q.5 B Explain Types of Electronic Ledgers. (10)

OR

Q.5 C Write short notes on any four of the following: (20)

1. Examples of inputs for which ITC can be claimed
 2. Place of Supply for Goods
 3. Documents required for GST registration
 4. Goods and Services Tax Network
 5. Reverse charge
 6. Input Service Distributor
-

Duration : 3 Hrs.

Marks : 100

Marks : 100

Note: 1. All Questions are Compulsory

2. Figures to the right state the marks allotted to the questions.

Compulsory
the marks allotted to the questions.

the options given below: (Any Ten)

Q 1 (a) Select the most appropriate answer from the options given below: (Any Ten)

10

1. Packaging helps in _____ of a product.

- Financing
- Promotion
- Licensing
- Insurance

2. _____ is an internal factor affecting pricing of export goods.

- Competition
- Consumers
- Product
- Economic conditions

3. Ex Works, FAS, CIF are types of _____ used in export trade.

- Letter of credit
- Legal terms
- Economic terms
- Inco Terms

4. An exporter can spread his business risks through _____ in overseas markets.

- Indirect Exporting
- Direct Exporting
- Banks
- NGOs

5. In export business insurance is necessary _____.

- To increase product prices
- To cover loss due to risks
- To avoid paying taxes
- To reduce production cost

6. Free samples, gifts, order coupons are forms of _____ sales promotion tools.

- Consumer oriented
- Trade oriented
- Performance oriented
- Logistic oriented

7. While executing bid bonds the exporter has to provide a _____ guarantee to protect banks against losses.

- Export performance.
- Export finance.
- Export credit.
- Transfer.

8. In _____ method, the exporter supplies goods to the overseas agent without actually giving up its title.

- Documentary bills.
- Payment in advance.
- Payment against Shipment on consignment.
- Deferred credit payment.

9. In _____, the transactions are partly in goods and partly in currency.

- Switch Trading
- Buyback
- Offset
- Compensation trade

10) Consignment wise, pre shipment inspection of goods is done by _____.

- DGFT
- EIA
- Shipping company
- Commodity Boards

11) _____ enables exporters to receive advance payment from banks against discounting of bills.

- Letter of Indemnity
- Certificate of origin
- Insurance policy
- Carting order

12) The _____ is a contract between the exporter and the shipping company for delivering goods at the port of destination.

- Commercial Invoice
- Bill of Lading
- Shipping Bill
- Letter of Credit

Q 1 (b) State whether the following statements are True or False: (Any Ten)

10

1. Phrases like "Protect from Water" "Handle with care" on carton boxes of export goods are examples of branding.
2. Pricing helps to create image differentiation in overseas market.
3. Incoterms are the rules for manufacturing of export goods
4. Under Indirect Exporting, the exports are undertaken directly by the manufacturer to the ultimate customer –
5. The exporter must consider the buyer's urgency when selecting the mode of transport in international markets.

6. Advertising assists in addressing buyers' concerns.
7. Under documents against payment method the payment is made against time draft.
8. Packing credit is available for a period of 90 days before shipment of goods.
9. Commercial banks in India provide only fund based assistance to exporters.
- 10) Exporters having ISO 9000 certification have to compulsorily go through quality control inspection.
- 11) Letter of Undertaking given by an exporter is valid for a period of 24 months.
- 12) Shipping bill is prepared in 7 copies.

Q.2) Answer any two of the following:

- a) Explain various product planning decisions in export marketing. (15)
- b) Discuss the need of labelling in export marketing.
- c) Calculate the minimum FOB price which can be quoted by an exporter to USA from the following details. Also calculate the amount of foreign exchange that can be earned if one American dollar is equal to Rs. 88/-

Particulars	Amount
Material cost	68,000
Labour cost	12,000
Transport cost	6000
Packing cost	2000
Contribution to Profit	@10% of FOB cost
Duty Drawback	@ 10% of FOB price

Q.3) Answer any two of the following:

1. Discuss the factors influencing selection of distribution channels in export marketing (15)
2. Discuss the components of logistics in export marketing.
3. Explain the essentials of advertising in export marketing

Q.4) Answer any two of the following:

- a) Describe the various features of post shipment finance. (15)
- b) Discuss the role of EXIM bank in export finance.
- c) Describe various types of countertrade.

Q.5) Answer any two of the following:

- a) Describe the different authorities with whom the exporters have to register themselves. (15)
- b) Explain the shipping and custom stage formalities in export.
- c) State the importance Certificate of Origin

Q.6) Write short notes on the following (Any Four)

- i. C&F Quotation (20)
- ii. Factors influencing Branding decisions
- iii. Benefits of Personal Selling
- iv. Standard Policies of ECGC.
- v. Procedure of export under bond
- vi. Consular Invoice

TYBCOM
SEM VI 2024

TIME-3 HRS

MARKS-100

- N.B.** 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q. No. 1(A) Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) 10

1. Human Resource Management is a _____ process.
 - a) One-Time
 - b) Rare
 - c) Continuous
 - d) Rigid
2. _____ is a summary of human qualities required to perform the job effectively.
 - a) Job Description
 - b) Job Specification
 - c) Job Rotation
 - d) Job Enrichment
3. _____ is a prescribed format of the company to obtain information about every candidate applying for the job.
 - a) Application Format
 - b) Application Sheet
 - c) Application Book
 - d) Application Blank
4. Under _____ employees are shifted from one department to another department.
 - a) Apprenticeship
 - b) Job rotation
 - c) Understudy
 - d) Mentoring
5. _____ refers to evaluation of hidden talents and skills of an employee.
 - a) Performance Appraisal
 - b) Training
 - c) 360 Degree Appraisal
 - d) Potential Appraisal
6. _____ is a set of programs to match an employee's career goals with current and future opportunities in the organisation.
 - a) Goals Planning
 - b) Career Planning
 - c) Future Planning
 - d) Succession Planning
7. Theory X assumes _____ approach of the managers towards employees.
 - a) Traditional
 - b) Professional
 - c) General
 - d) Positive
8. Human relations approach has _____ application.
 - a) Universal
 - b) Special
 - c) General
 - d) Financial
9. _____ is the strength of belief that one's work related efforts will result in completion of task.
 - a) Valence
 - b) Instrumentality
 - c) Expectancy
 - d) Autonomy

Q.No.4 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Explain Maslow's Need Hierarchy Theory of Motivation.
- b) What is an Emotional Quotient? Discuss the factors affecting Emotional Quotient.
- c) What is employee grievance? Discuss causes of employee grievances.

Q.No.5 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) What are competencies? Explain the classification of competencies
- b) Explain the term Employee Engagement. What are the different types of Employee Engagement?
- c) Explain the factors affecting work life balance.

Q.No.6 Write short Notes (ANY FOUR) 20

- a) E-Selection
- b) Methods of Evaluating Training Effectiveness
- c) Employee Welfare Measures
- d) Techniques of Counselling
- e) Downsizing
- f) Attrition

मराठी भाषांतर

वेळ: ३ तास

गुण : १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात

अ) खालील पर्यायांमधून सर्वात योग्य उत्तर निवडा (कोणतेही दहा)

१०

१. मानव संसाधन व्यवस्थापन ही _____ प्रक्रिया आहे.
अ. एकदाच करावयाची
ब. दुर्मिळ
क. सतत
ड. अलवचिक
२. _____ म्हणजे; काम प्रभावीपणे पार पाडण्यासाठी आवश्यक असलेल्या मानवी गुणांचा सार.
अ. कार्य तपशील
ब. कार्य विशेषतः
क. कार्य अदलाबदल
ड. कार्य समृद्धी
३. नोकरीसाठी अर्ज करणाऱ्या प्रत्येक उमेदवाराची माहिती मिळवण्यासाठी कंपनीचे विहित आराखड्यात मांडलेला नमुना म्हणजे _____ होय.
अ. अर्जाचे स्वरूप
ब. अर्जाचे पत्रक
क. अर्जाचा नमुना
ड. अर्ज रिक्तता (Application Blank)
४. _____ अंतर्गत कर्मचाऱ्यांना एका विभागातून दुसऱ्या विभागात हलवले जाते.
अ. उमेदवारी(Apprenticeship)
ब. कार्य अदल-बदल
क. शिकाऊ उमेदवार
ड. मार्गदर्शन (Mentoring)
५. _____ म्हणजे एखाद्या कर्मचाऱ्याच्या छुप्या कलागुणांचे आणि कौशल्यांचे मूल्यमापन करणे होय.
अ. कामगिरी मूल्यांकन
ब. प्रशिक्षण
क. 360 अंश मूल्यांकन
ड. संभाव्यता मूल्यांकन
६. कर्मचाऱ्याची करिअर विषयक वर्तमान उद्दिष्ट्ये आणि भविष्यातील संधी यांच्याशी जुळू शकणारा संस्थेच्या कार्यक्रमांचा संच म्हणजेच _____ होय.
अ. ध्येय नियोजन
ब. करिअर नियोजन
क. भविष्यातील नियोजन
ड. उत्तराधिकारी नियोजन
७. सिद्धांत 'क्ष'; व्यवस्थापकाचा कर्मचाऱ्यांविषयीचा _____ दृष्टीकोन विचारात घेतो.
अ. पारंपारिक
ब. व्यावसायिक
क. सामान्य
ड. सकारात्मक

८. मानवी संबंधांच्या दृष्टिकोनाचा _____ अवलंब होतो..
अ. सार्वत्रिक
ब. विशेष
क. सामान्य
ड. आर्थिक
९. _____ हे विश्वासाचे सामर्थ्य आहे की एखाद्याच्या कार्याशी संबंधित प्रयत्नांमुळे कार्य पूर्ण होईल.
अ. धारणा (Valence)
ब. साधनशुचिता
क. अपेक्षा
ड. स्वायत्तता
१०. कर्मचारी प्रतिबद्धता/कार्यमग्नता ही कर्मचाऱ्याची संस्थेशी आणि तिच्या उद्दिष्टांशी असलेली _____ वचनबद्धता आहे.
अ. व्यावसायिक
ब. भावनिक
क. सामाजिक
ड. कायदेशीर
११. _____ संस्था टिकवण्यासाठी नावीन्यपूर्ण संस्कृती आवश्यक आहे.
अ. रेखा
ब. शिकणारी/बोध घेणारी
क. सामाजिक
ड. नागरी
१२. दृष्टी, ध्येय आणि मूल्ये _____ सक्षमतेचा सुरु जुळविण्याचे कार्य करतात.
अ. संस्थात्मक
ब. तांत्रिक
क. कार्यात्मक
ड. मुख्य/मुलभूत

(ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. मानव संसाधन व्यवस्थापनामध्ये मानव संसाधन नियोजन आणि मानव संसाधन विकास यांचा समावेश होतो.
२. कार्य सुलभता म्हणजे कार्याचे छोट्या छोट्या-छोट्या भागांमध्ये विभाजन करणे होय.
३. मुलाखत हा एकतर्फी संवाद आहे.
४. प्रशिक्षण आणि विकासाच्या गरजा ओळखण्याच्या प्रक्रियेत संघटनात्मक विश्लेषण केले जाते.
५. कामगिरी मूल्यमापनावर (Performance Appraisal) रेटरच्या/मूल्यमापकाच्या वैयक्तिक पूर्वाग्रहाचा प्रभाव होऊ शकतो.
६. संस्थेतील सर्व नोकरीच्या पदांसाठी उत्तराधिकारी नियोजन केले जाते.
७. नेतृत्वकार्य म्हणजे संघटनेत जबरदस्तीने काम करण्यासाठी लोकांना प्रभावित करण्याची क्रिया.
८. कर्मचारी कामावर रुजू होतांना एक्झिट मुलाखती घेतल्या जातात.
९. डॅनियल पिंक यांच्या मते प्रेरणा ही एक कार्यप्रणाली आहे.
१०. कडक नियंत्रण आणि सख्त देखरेखीखालीच कर्मचारी सक्षमीकरण केले जाऊ शकते.
११. मानव संसाधनाच्या माहिती मुळे संस्थांमध्ये मानव संसाधन नियोजन सुलभ होते.
१२. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांमध्ये कर्मचारी विविधता अतिशय मोठ्या प्रमाणात आढळून येते.

प्र. क्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) पारंपारिक आणि धोरणात्मक मानव संसाधन व्यवस्थापन यातील फरकाची चर्चा करा.
- ब) मानव संसाधन नियोजन म्हणजे काय? मानव संसाधन नियोजन प्रक्रियेतील टप्प्यांची थोडक्यात चर्चा करा.
- क) भरतीचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) प्रशिक्षण आणि विकासाच्या कोणत्याही आठ पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) कामगिरीचे मूल्यांकन म्हणजे काय? कामगिरीचे मूल्यांकनाचे विविध फायदे स्पष्ट करा.
- क) करिअर नियोजन आणि विकासाची गरज; यावर चर्चा करा.

प्र. क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) मास्लोच्या प्रेरणाची आवश्यकता श्रेणीबद्ध सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) भावनिक अंश/भावनांक म्हणजे काय? भावनांकावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- क) कर्मचारी तक्रार म्हणजे आहे? कर्मचारी तक्रारींच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

प्र. क्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) सक्षमता (Competency) म्हणजे काय? सक्षमतेचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- ब) कर्मचारी प्रतिबद्धता/कार्यमग्नता (Engagement) या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा. कर्मचारी सहभागाचे (Participation) विविध प्रकार कोणते आहेत?
- क) कार्य जीवन संतुलन (Work Life balance) प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ६ थोडक्यात टिप लिहालिहा.

२०

- अ) ई-निवड
- ब) प्रशिक्षणाच्या परिणामकारकतेचे मूल्यांकन करण्याच्या पद्धती
- क) कर्मचारी कल्याण उपाय
- ड) समुपदेशनाचे तंत्र (Counselling)
- ई) आकार कमी करणे (Downsizing)
- फ) कर्मचारी घट/कमी होणे (Attrition)

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:** 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 A) Select the correct answer and rewrite the statement (any ten) 10

1. ----- is the basic cause of international trade according to David Ricardo.
 - a) Difference in comparative costs
 - b) Difference in availability of factors
 - c) Difference in standard of living
 - d) Difference in Political background
2. The concept of single factoral terms of trade was introduced by _____.
 - a) Dorrance
 - b) Viner
 - c) Taussig
 - d) Keynes
3. The offer curve of a country denotes the offer of its ----- against its imports.
 - a) Exports
 - b) Imports
 - c) Capital
 - d) Donations
4. Imposition of tariffs on imports may make a country's terms of trade _____.
 - a) Unfavourable
 - b) Favourable
 - c) Zero
 - d) Neutral
5. Which of the following is the argument for free trade?
 - a) Self-sufficiency
 - b) Infant industry argument
 - c) Promotes specialization
 - d) Anti-dumping measure
6. What caused the Eurozone crisis?
 - a) Political reasons
 - b) Debt crisis
 - c) Investment crisis
 - d) Social crisis
7. _____ account of BOP records the exports and imports of goods only.
 - a) Capital account
 - b) Current account
 - c) Trade account
 - d) Errors and omissions
8. Devaluation results in _____.
 - a) Cheaper imports
 - b) Cheaper exports
 - c) Fall in exports
 - d) Rise in imports
9. Under WTO, TRIPs cover _____.
 - a) Foreign Investment
 - b) Foreign aid
 - c) Services
 - d) Patents

10. _____ operate in foreign exchange market for the purpose of making profit.
- a) Hedgers
 - b) Central banks
 - c) Bidders
 - d) Speculators
11. Foreign exchange is demanded for _____.
- a) Imports
 - b) Exports
 - c) Exports of services
 - d) Capital inflows
12. Flexible exchange rate system is also known as _____.
- a) Fixed exchange rate system
 - b) Neutral exchange rate system
 - c) Floating exchange rate system
 - d) Pegged exchange rate system

B) State whether the following statements are True or False. (any ten)

10

1. Ricardo's theory of international trade neglects demand conditions.
2. International trade will not occur in case of equal cost difference.
3. The concept of reciprocal demand was introduced by Marshall.
4. Tariffs are duties imposed on imports.
5. Quotas increase the revenue for the Government.
6. ASEAN is a growing hub of consumer demand.
7. The current account balance records all long-term transactions of the country.
8. Devaluation is the official lowering of value of a currency in terms of other currency.
9. TRIMS ensures protection of intellectual property rights.
10. Central banks and the commercial banks are the only dealers in the foreign exchange market.
11. Supply of foreign exchange is generated through exports.
12. The central banks can influence the foreign exchange rate.

Q.2 Answer any two of the following.

15

- a. Explain the Ricardian Comparative Cost Difference Theory of International Trade.
- b. Explain the concepts of i) Gross Barter terms of trade ii) Net Barter Terms of Trade and iii) Income Terms of trade in detail.
- c. Analyze the various gains from international trade.

Q.3 Answer any two of the following.

15

- a. What is protection? Make a case for protection.
- b. Explain the different types of non-tariff barriers.
- c. What are the different effects of tariffs? Explain.

Q.4 Answer any two of the following.

15

- a. What is the balance of payments? Explain the causes of disequilibrium in balance of payments.
- b. Explain monetary and nonmonetary measures to correct disequilibrium in balance of payments.
- c. Explain the important features of TRIPS under WTO.

Q.5 Answer any two of the following.

15

- a. Explain the functions and participants of foreign exchange market.
- b. How is the equilibrium rate of exchange determined? Explain.
- c. Explain the role of the central bank in foreign exchange rate management.

Q.6 Write short notes on any four of the following.

20

- a. Limitations of Modern Theory of International Trade
- b. Offer curves.
- c. Arguments for free trade
- d. Types of Economic Integration
- e. Structure of BOP
- f. Absolute version of purchasing power parity Theory

मराठी रुपांतर

[वेळ: तीन तास]

[गुण : १००]

तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे ना हे तपासून घ्या.

- सूचना : 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्र.१ अ) योग्य उत्तर निवडा आणि विधान पुन्हा लिहा. (कोणतेही दहा)

१०

१. १) डेव्हिड रिकार्डो यांच्या मते ----- हे आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे मूळ कारण आहे.

- अ) तुलनात्मक खर्चातील फरक ब) घटकांच्या उपलब्धतेतील फरक
क) राहणीमानातील फरक ड) राजकीय पार्श्वभूमीतील फरक

२. व्यापाराच्या एकल तथ्यात्मक व्यापार शर्तीची (सिंगल फॅक्टरल) संकल्पना _____ यांनी मांडली.

- अ) डोरेन्स ब) विनर
क) टॉसिंग ड) केन्स

३. एखाद्या देशाचं देयता वक्र त्या देशाच्या आयातीच्या तुलनेत ----- देयता दर्शवतो

- अ) निर्यात ब) आयात
क) भांडवल ड) देणग्या

४. आयातीवर शुल्क लागू केल्याने देशाच्या व्यापार शर्ती _____ होऊ शकतात.

- अ) प्रतिकूल ब) अनुकूल
क) शून्य ड) तटस्थ

५. पुढील पैकी कोणता युक्तिवाद मुक्त व व्यापाराच्या बाजूचा युक्तिवाद आहे?

- अ) स्वयंपूर्णता ब) शिशु उद्योग युक्तिवाद
क) विशेषीकरणाला प्रोत्साहन ड) अवपुंजन रोधक उपाय

६. युरोज़ोन संकट कशामुळे निर्माण झाले?

- अ) राजकीय कारणे ब) कर्जाचे संकट
क) गुंतवणूक संकट ड) सामाजिक संकट

७. व्यवहार शेषाचे _____ खाते केवळ मालाची निर्यात आणि आयात नोंदवते.

- अ) भांडवली खाते ब) चालू खाते
क) व्यापार खाते ड) चुका आणि वगळणे

८. . अवमूल्यनाचा परिणाम ----- मध्ये होतो.
- अ) स्वस्त आयात ब) स्वस्त निर्यात
क) निर्यातीत घसरण ड) आयातीत वाढ
९. आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघटने अंतर्गत व्यापार संबंधी बौद्धिक संपदा करारा मध्ये ----- समाविष्ट होते.
- अ) परकीय गुंतवणूक ब) परकीय मदत
क) सेवा ड) पेटंट
१०. _____ नफा कमावण्याच्या उद्देशाने परकीय चलन बाजारात काम करतात.
- अ) हेजर्स ब) मध्यवर्ती बँका
क) बोली लावणारे ड) सट्टेबाज
११. _____ साठी परकीय चलनाची मागणी केली जाते.
- अ) आयात ब) निर्यात
क) सेवांची निर्यात ड) भांडवली प्रवाह
१२. लवचिक विनिमय दर प्रणालीला _____ असेही म्हणतात
- अ) स्थिर विनिमय दर प्रणाली ब) तटस्थ विनिमय दर प्रणाली
क) तरल विनियम दर प्रणाली ड) विशिष्ट पातळीवरील विनियम प्रणाली

ब) पुढील विधाने बरोबर आहेत की चूक ते सांगा. (कोणतेही दहा)

१०

१. रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत मागणीच्या परिस्थितीकडे दुर्लक्ष करतो.
२. समान खर्चाच्या फरकाच्या स्थितीत आंतरराष्ट्रीय व्यापार होत नाही.
३. अनोन्य मागणीची संकल्पना मार्शल यांनी मांडली होती.
४. जकाती म्हणजे हे आयातीवर लादलेले शुल्क होय .
५. कोट्ट्यामुळे सरकारचा महसूल वाढतो.
६. ASEAN हे ग्राहकांच्या वाढत्या मागणीचे केंद्र बनले आहे.
७. चालू खात्यातील शिल्लक देशाच्या सर्व दीर्घकालीन व्यवहारांची नोंद करते.
८. अवमूल्यन म्हणजे इतर चलनाच्या संदर्भात चलनाचे मूल्य अधिकृतपणे कमी करणे.
९. व्यापार संबंधी गुंतवणूक उपाय (TRIMS) बौद्धिक संपदा अधिकारांचे संरक्षण सुनिश्चित करते.
१०. परकीय चलन बाजारात मध्यवर्ती बँका आणि व्यावसायिक बँका या केवळ खरेदी विक्री व्यवहार करतात.
११. परकीय चलनाचा पुरवठा निर्यातीतून होतो.
१२. मध्यवर्ती बँका परकीय चलन दरावर प्रभाव टाकू शकतात.

प्र.२ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

१५

- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा रिकार्डो यांचा तुलनात्मक खर्च फरक सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब i) व्यापाराच्या एकूण वस्तुविनिमय शर्ती ii) व्यापाराच्या निव्वळ वस्तु विनिमय शर्ती आणि iii) व्यापाराच्या उत्पन्न शर्ती सविस्तर स्पष्ट करा.
क आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील विविध लाभांचे विश्लेषण करा.

प्र .3 खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे द्या.

१५

- अ संरक्षणवादी व्यापार धोरण म्हणजे काय? संरक्षणवादी व्यापार धोरणाच्या बाजूने युक्तिवाद करा.
ब विविध प्रकारचे जकतेतर अडथळे स्पष्ट करा.
क जकातीचे वेगवेगळे परिणाम काय आहेत? स्पष्ट करा .

प्र .४ खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे द्या.

१५

- अ व्यवहार शेष म्हणजे काय ? व्यवहार शेषातील असंतुलनाची कारणे स्पष्ट करा.
ब व्यवहार शेषातील असंतुलन सुधारण्यासाठी मौद्रिक आणि गैर-मौद्रिक उपाय स्पष्ट करा.
क आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघटने अंतर्गत व्यापार संबंधी बौद्धिक संपदा कराराची ची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र .५ खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे द्या.

१५

- अ परकीय चलन बाजाराची कार्ये आणि सहभागी स्पष्ट करा.
ब विनिमयाचा समतोल दर कसा ठरवला जातो? स्पष्ट करा.
क परकीय चलन दर व्यवस्थापनात मध्यवर्ती बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीप लिहा.

२०

- अ आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या आधुनिक सिद्धांताच्या मर्यादा
ब देयता वक्र
क मुक्त व्यापारासाठी युक्तिवाद
ड आर्थिक एकात्मतेचे प्रकार
इ व्यवहार शेषाची रचना
फ क्रयशक्ती समता सिद्धांताची परिपूर्ण आवृत्ती.

3 Hours

Total Marks 100

Note:

1. All Questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks allotted to the questions.
3. Working Notes wherever necessary should form a part of your answer.
4. Calculate figures up to the two decimal points wherever required.

Q1. A) Multiple Choice Questions. (answer any ten)

10

1. Standard Quantity of Materials is 1,000 kg, Actual Quantity is 900 kg, Standard Price is Rs. 12 per kg, Actual Price is Rs.16 per kg. Find material price variance _____
 - a. Rs.2,400(A)
 - b. Rs.3,600(A)
 - c. Rs. 1,200(F)
 - d. Rs.2,100(F)
2. In standard costing, Labour Rate Variance affects _____
 - a. Material Cost Variance
 - b. Material Price Variance
 - c. Labour Cost Variance
 - d. Labour Efficiency Variance
3. Material Cost Variance = _____ Plus Material Usage Variance.
 - a. Labour Efficiency Variance
 - b. Material Price Variance
 - c. Material Mix Variance
 - d. Material Yield Variance
4. Cost drivers are _____.
 - a. group of individual costs whose total is allocated
 - b. used to assign costs
 - c. selected to minimize allocated costs
 - d. equivalent to cost pools
5. The process of Benchmarking begins with the _____ phase
 - a. Data collection
 - b. Analysis
 - c. Review
 - d. Plan
6. The full form of ABC is _____.
 - a. Activity Based Costing
 - b. Action Based Costing
 - c. Activity Business Costing
 - d. Accounting Based Costing
7. Marginal costing is mainly concerned with _____.
 - a. Fixed cost
 - b. variable cost
 - c. semi fixed cost
 - d. Estimated cost
8. Contribution is equal to _____.
 - a. Sales + Variable cost
 - b. Fixed Cost - Profit
 - c. Sales x P/V ratio
 - d. Sales - profit
9. A company has sales of Rs. 4,00,000, P/V ratio is 20% and fixed cost is Rs. 30,000, the profit will be Rs. _____.
 - a. Rs 50,000
 - b. Rs.40,000
 - c. Rs.70,000
 - d. Rs.80,000
10. Opening balance of WIP is recorded on _____.
 - a. Debit side of Stores ledger control account
 - b. Credit side of Stores ledger control account
 - c. Debit side of WIP ledger control account
 - d. Credit side of WIP ledger control account

11. Subcontract Cost paid for the Contract is debited to _____
 - a. Contractee Account
 - b. Contract Account
 - c. Sub- Contact Account
 - d. Costing Profit and Loss Account
12. Process Output is 50,000 units, Normal Loss is 6,000 units, Abnormal Loss is 4,000 units .The Input is _____ .
 - a. 40,000 units
 - b. 30,000 units
 - c. 60,000 units
 - d. 75,000 units

B) State whether the following statements are True or False (any ten): 10

1. Material usage variance is calculated on the basis of difference between the standard price and the actual price.
2. The standard cost and the estimated cost are the synonyms of each other.
3. Standard cost denotes cost which is pre-determined on the basis of specifications laid down by the management.
4. Machine setup is normally considered a batch level activity.
5. ABC does not lead to control over overhead costs.
6. Overheads are allocated on the basis of direct labour cost only.
7. Contribution is the sum total of fixed cost and profit.
8. The selling price reduction results in reduction of P/V ratio.
9. At no profit no loss Contribution is equal to fixed cost.
10. When raw material is purchased, the stores ledger account is debited.
11. In Contract Costing, the amount of work done after the certification by the architect is known as work certified.
12. Normal loss is treated as normal cost of production.

Q2 A) M/s. Akshay & Company has undertaken two contracts one at Mumbai and another at Nasik. The details of the contracts are given below for the year ended 31st March, 2023: 20

	Contract at Mumbai	Contract at Nasik
Date of commencement	1 st July, 2022	1 st October, 2022
Contract Price	10,00,000	20,00,000
Direct Labour	2,60,000	1,90,000
Material issued from stores	2,00,000	2,20,000
Material returned to stores	15,000	18,000
Plant installed at site	2,50,000	4,00,000
Direct Expenses	50,000	40,000
Office Overheads	20,000	15,000
Material Sold (Cost Rs.10,000)	12,000	--
Material at Site	25,000	35,000
Cash received from Contractee (representing 80% of work certified)	5,00,000	2,40,000
Work Uncertified	15,000	12,000
Architect Fees	10,000	5,000

- (i) Provide depreciation on plant at 25% p.a.
- (ii) During the year materials costing Rs.16,000 were transferred from Nasik Contract to Mumbai Contract.

Prepare Mumbai Contract A/c & Nasik Contract A/c.

OR

Q2 B) Ahuja Construction Pvt. Ltd provides you the following information:

20

Particulars	Actual Expenditure (1/9/2021 upto 31/3/2022)	Estimated Additional Expenditure (1/4/2022 to 31/3/2023)
Direct Material	1,95,600	1,40,000
Indirect Material	1,14,500	1,27,000
Direct Wages	4,22,000	4,15,000
Supervision Charges	1,40,000	55,000
Architect Fees	1,81,000	1,15,000
Construction overheads	1,35,800	21,750
Administrative Overheads	15,160	24,000
Closing Material at site	75,000	----
Work Uncertified at the end of the year	1,14,800	----
Work Certified during the year	12,50,000	14,50,000

- i. Contract Price was Rs.27,00,000
- ii. The value of Plant & Machinery sent to site was Rs.6,00,000, whereas the scrap value of the plant & Machinery at the end of the project was estimated to be Rs.30,000
- iii. It was decided that the profit to be taken credit for should be that proportion of the estimated profit to be realized on completion of the project which the certified value of work as on 31/3/2022 bears to the total contract price.

You are required to prepare Contract A/c for the period ended 31st March, 2022 along with the working of profit to be taken credit for and estimated contract A/c for the year ending 31/3/2023.

Q.3 A) Abhijeet ltd. Follows non-integrated system of accounting. Following is the trial balance as on 1-1-2023

20

Particulars	Dr. ₹.	Cr. ₹
Cost Ledger Control a/c		12,00,000
Stores Ledger Control a/c	3,75,000	
W-I-P Control a/c	3,00,000	
Finished Goods Control a/c	5,25,000	

Following are the transactions during the month of January 2023.

Material purchased	11,25,000
Material issued to production	4,50,000
Material issued to factory	60,000
Material issued to office	15,000
Total Wages paid	4,50,000
Direct Wages charged to Production	3,75,000
Indirect Wages	75,000
Office Overheads Paid	45,000
Office Overheads applied to Finished Goods	57,000
Selling and Distribution overheads incurred	45,000
Selling and Distribution overheads applied to Cost of Sales	46,500
Factory Overheads charged to Production @35% of Direct Wages	
Finished Goods Produced	12,00,000
Cost of goods sold	15,00,000
Sales	18,00,000

Prepare the following ledger accounts for the month of January 2023

1. Stores Ledger control a/c
2. Work-In-Progress control a/c
3. Finished Goods Ledger control a/c
4. Cost Ledger Control a/c
5. Factory Overhead Control a/c
6. Office Overhead Control a/c
7. Selling and Distribution overhead Control a/c
8. Costing Profit and Loss a/c

OR

Q3.B) Product M is manufactured after it passes through three processes. The following information is obtained from the records of a company for the year ended 31st March, 2023.

20

Particulars	Process A	Process B	Process C
Direct Material	1250	1000	1500
Direct Labour	1000	1500	2000

500 units at ₹ 5 each were introduced to Process A. There was no stock of materials or work in progress at the beginning and at the end of the year. The output of each process direct to the next process and finally to the Finished Stock A/c. The following additional data is available:

Particulars	Output during the week	Percentage of the normal loss to input	Value of scrap per unit (₹)	Production overhead (₹)
Process A	475	5%	3	1,000
Process B	420	10%	5	1,500
Process C	375	10%	5	2,000

Prepare Process Cost Accounts and Abnormal Gain or Loss Accounts for the year ended 31st March, 2023.

Q 4.A.1

10

In a company:

- Direct Material Rs 4 Per Unit.
- Direct Labour Rs 3 Per Unit.
- Direct Expenses 100% of Direct Labour.
- Selling Price Rs 20 Per Unit.
- Fixed Overheads Rs 50000.

Calculate the following:

1. Break Even Point in units.
2. What should be the Selling Price Per Unit, if the Break Even Point is to be brought down to 4000 units?
3. How many units must be sold to earn a Profit of Rs 10000?

Q4.A.2.

10

The following data is available for the company dealing in 2 products A and B. Find the relevant Variances.

Particulars	Product A	Product B
Standard Material	10000 Kg.	15000 Kg
Standard Price	Rs.1.5 per Kg	Rs.2.00 per Kg
Actual Material required	8000 Kg	12000 Kg
Actual Price	Rs.1.60 per Kg	Rs.2.20 per Kg.

OR

Q4.B.1. Pass necessary journal entries in the books cost records of the companies from the following information under non-integrated system **10**

Particulars	₹
Raw Material Purchased on Credit	205000
Wages Incurred	50800
Manufacturing overheads Incurred	64000
Materials issued to Production	44400
Materials returned to suppliers	24800
Manufacturing overheads charged to Production	21000
Finished goods produced	450000
Selling and Distribution overheads Incurred	47000
Selling and Distribution overheads charged to Production	26900
Sales	700000

Q4.B.2.**10**

Product 'D' is obtained after it is processed through process P & Q.

The following cost information is available for the month ended 31st March, 2023.

Particulars	Processes	
	P	Q
Number of Units Produced in the process	250	-
Rate per Unit of units introduced (₹)	04	-
Cost of Material (₹)	1300	1000
Direct Wages (₹)	1125	1840
Production Overheads (₹)	1125	1840
Normal Loss (% on units introduced in each process i.e. Input)	10%	20%
Value of Scrap per unit (₹)	02	04
Output in units	225	180

There is no stock in any process. You are required to prepare the Process Accounts

Q5. Answer the following questions .

A. Explain the concept of Target Costing in detail?

10

B Explain the concept of Normal Loss, Abnormal Loss and Abnormal Gain in Process costing ?

10**OR**

Q5 Write short notes (Any four out of six).

20

- Benchmarking
- Stages of Life Cycle Costing.
- Cost Ledger Control Account.
- P/V ratio.
- Variance
- Notional Profit.

मराठी रुपांतर

वेळ: ३ तास

गुण : १००

सूचना :

1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. उजवीकडील आकडे प्रश्नांना दिलेले पूर्ण गुण दर्शवतात.
3. जेथे आवश्यक असेल तेथे कार्यरत टिपा तुमच्या उत्तराचा भाग बनल्या पाहिजेत.
4. जेथे आवश्यक असेल तेथे दोन दशांश रक्कम लिहा.

प्र.१. अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. (कोणतेही दहा)

१०

१. साहित्याची मानक मात्रा १,००० किलो आहे, वास्तविक मात्रा ९०० किलो आहे, मानक किंमत रु. १२ प्रति किलो, वास्तविक किंमत रु. १६ प्रति किलो आहे. साहित्याच्या किंमतीतील फरक शोधा _____

अ. रु. २,४००(प्र.)

ब. रु. ३,६००(प्र.)

क. रु. १,२००(अ.)

ड. रु. २,१००(अ.)

२. मानक खर्चांमध्ये, श्रम दर भिन्नता _____ प्रभावित करते

अ. साहित्याच्या खर्चमूल्यातील भिन्नता

ब. साहित्याच्या किंमतीत भिन्नता

क. श्रम खर्च भिन्नता

ड. श्रम कार्यक्षमता भिन्नता

३. साहित्य परिव्ययातील फरक = _____ + साहित्याच्या वापरातील फरक

अ. श्रम कार्यक्षमता भिन्नता

ब. साहित्याच्या किंमतीत भिन्नता

क. साहित्याच्या मिश्रणातील भिन्नता

ड. साहित्य उत्पन्न भिन्नता

४. किमतीचे चालक _____ आहेत.

अ. वैयक्तिक खर्चाचा समूह ज्यांचे एकूण वाटप केले जाते ते

ब. खर्च नियुक्त करण्यासाठी वापरले जाते ते

क. वाटप केलेले खर्च कमी करण्यासाठी निवडलेले ते

ड. खर्च डोह समतुल्य

५. बेंचमार्किंगची प्रक्रिया _____ टप्प्यापासून सुरू होते

अ. माहिती संकलन

ब. विश्लेषण

क. पुनरावलोकन

ड. योजना

६. ABC चे पूर्ण रूप _____ आहे.

अ. क्रियाकलाप आधारित खर्च

ब. कृती आधारित खर्च

क. क्रियाकलाप व्यवसाय खर्च

ड. लेखा आधारित खर्च

७. किरकोळ खर्च प्रामुख्याने _____ शी संबंधित आहे

- अ. निश्चित खर्च
ब. बदलणारा खर्च
क. अर्ध निश्चित खर्च
ड. अंदाजे किंमत

८. योगदान _____ च्या बरोबरीचे आहे

- अ. विक्री + परिवर्तनीय खर्च
ब. निश्चित खर्च - नफा
क. विक्री x नफा आकारमान गुणोत्तर
ड. विक्री - नफा

९. एका कंपनीची विक्री रु. ४,००,०००, नफा आकारमान प्रमाण २०% आहे आणि निश्चित किंमत रु. ३०,०००, तर नफा रु. _____ असेल.

- अ. रु ५०,०००
ब. रु ४०,०००
क. रु. ७०,०००
ड. रु. ८०,०००

१०. प्रगतीपथावरील मालाच्या सुरुवातीचा साठा _____ वर नोंदविला जातो.

- अ. साहित्य नियंत्रण खात्याच्या वर्ग बाजू
ब. साहित्य नियंत्रण खात्याच्या जमा बाजू
क. प्रगतीपथावरील माल खातेवही नियंत्रण खात्याची वर्ग बाजू
ड. प्रगतीपथावरील माल खातेवही नियंत्रण खात्याची जमा बाजू

११. करारासाठी दिलेला उपकंत्राट खर्च _____ ला वर्ग केला जातो.

- अ. कंत्राट खाते
ब. करार खाते
क. उप-संपर्क खाते
ड. नफा आणि तोटा खाते खर्च

१२. प्रक्रिया उत्पादन ५०,००० नग आहे, सामान्य नुकसान ६,००० नग आहे, असामान्य नुकसान ४,००० नग आहे. सादर केलेले नग _____ आहे.

- अ. ४०,००० नग
ब. ३०,००० नग
क. ६०,००० नग
ड. ७५,००० नग

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

- सामग्रीच्या वापरातील फरकाची गणना मानक किंमत आणि वास्तविक किंमत यांच्यातील भिन्नतेच्या आधारावर केली जाते.
- मानक किंमत आणि अंदाजित किंमत हे एकमेकांचे समानार्थी शब्द आहेत.
- मानक किंमत ही ती किंमत दर्शवते जी व्यवस्थापनाने दिलेल्या वैशिष्ट्यांच्या आधारावर पूर्व-निर्धारित केली जाते.
- संयंत्र जुळवणी सामान्यतः तुकडी पातळीवरील क्रियाकलाप मानले जाते.
- क्रियाकलाप आधारित परिव्यय तंत्रामुळे परिव्यय खर्चावर नियंत्रण राहत नाही.
- उपरिव्यय हे फक्त प्रत्यक्ष क्षम परिव्ययावर विभागले जाते.
- योगदान म्हणजे निश्चित परिव्यय आणि नफा यांची एकूण बेरीज.

८. विक्री किंमत कमी झाल्याचा परिणाम नफा आकारमान प्रमाण कमी होण्यात होतो.
९. ना नफा ना तोटा बिंदुवर योगदान हे निश्चित परिव्यया बरोबरीचे आहे.
१०. कच्चा माल खरेदी केल्यावर, साहित्य नियंत्रण खाते वर्ग केले जाते.
११. कंत्राट परिव्यय पद्धती मध्ये, वास्तुविशारदाद्वारे प्रमाणन केल्यानंतर केलेल्या कामाची रक्कम प्रमाणित कार्य म्हणून ओळखली जाते.
१२. सामान्य तोटा ही उत्पादनाची सामान्य परिव्यय मानली जाते.

प्र.२ अ) मे. अक्षय अँड कंपनीने दोन कंत्राटे मुंबईत आणि दुसरी नाशिक येथे घेतली आहेत. ३१ मार्च २०२३ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी करारांचे तपशील खाली दिले आहेत.

२०

	मुंबई कंत्राट	नाशिक कंत्राट
कंत्राट प्रारंभाची तारीख	१ जुलै, २०२२	१ ऑक्टोबर, २०२२
कंत्राटा च किंमत	१०,००,०००	२०,००,०००
थेट श्रम	२,६०,०००	१,९०,०००
गोदामामधून जारी केलेले साहित्य	२,००,०००	२,२०,०००
साहित्य गोदामामध्ये परत आले	१५,०००	१८,०००
कंत्राटजागेवर संयंत्र बसवले	२,५०,०००	४,००,०००
थेट खर्च	५०,०००	४०,०००
कार्यालयीन उपरिव्यय	२०,०००	१५,०००
साहित्य विकले (किंमत रु. १०,०००)	१२,०००	--
कंत्राटस्थळावरील साहित्य	२५,०००	३५,०००
कंत्राटदाराकडून मिळालेली रोख रक्कम (८०% प्रमाणित कामाचे प्रतिनिधित्व करते)	५,००,०००	२,४०,०००
काम अप्रमाणित	१५,०००	१२,०००
वास्तुविशारद शुल्क	१०,०००	५,०००

- (i) २५% प्रति वर्ष अनुसार संयंत्रावर घसारा काढा.
- (ii) वर्षभरात रु.१६,००० किमतीचे साहित्य नाशिक कंत्राटातून मुंबई कंत्राटामध्ये हस्तांतरित करण्यात आले. वरील माहितीवरून मुंबई कंत्राट खाते आणि नाशिक कंत्राट खाते तयार करा.

किंवा

प्र.२ .ब) अहुजा बांधकाम कंपनी तुम्हाला खालील माहिती पुरवते:

२०

तपशील	वास्तविक खर्च (१/१/२०२१ ते ३१/३/२०२२ पर्यंत)	अंदाजित अतिरिक्त खर्च (१/४/२०२२ ते ३१/३/२०२३ पर्यंत)
थेट साहित्य	१,९५,६००	१,४०,०००
अप्रत्यक्ष साहित्य	१,१४,५००	१,२७,०००
थेट वेतन	४,२२,०००	४,१५,०००

प्र ४. अ.

एका कंपनीसाठी पुढील तपशील उपलब्ध आहे:

१०

- थेट साहित्य रुपये ४ प्रति नग.
- प्रत्यक्ष मजुरी रुपये ३ प्रति नग.
- प्रत्यक्ष खर्च प्रत्यक्ष श्रमाच्या १००%.
- विक्री किंमत रुपये २० प्रति नग.
- स्थिर परिव्यय रु ५००००.

खालील गणना करा:

१. ना नफा ना तोटा खर्च बिंदू नगसंख्येत
२. ना नफा ना तोटा खर्च बिंदू ४००० नगसंख्येने खाली आणायचा असल्यास प्रति नग विक्री किंमत किती असावी?
३. रु. १०००० चा नफा मिळविण्यासाठी किती नग विकले गेले पाहिजेत?

प्र ४. अ.२ खालील माहिती अ आणि ब या दोन उत्पादनांमध्ये व्यवहार करणाऱ्या कंपनीसाठी उपलब्ध आहे. संबंधित भिन्नता शोधा.

१०

तपशील	उत्पादन अ	उत्पादन ब
मानक साहित्य	१०००० किग्रॅ.	१५००० किग्रॅ.
मानक किंमत	Rs. १.५ प्रति किलो	Rs. २.०० प्रति किलो
वास्तविक साहित्य	८००० किलो	१२००० किलो
वास्तविक किंमत	रु. १.६० प्रति किलो	रु. २.२० प्रति किलो.

किंवा

प्र.४.ब.१. विनाएकात्मिक परिव्यय लेखा पद्धती अंतर्गत खालील माहितीवरून कंपन्यांच्या पुस्तकांच्या किमतीच्या नोंदींमध्ये आवश्यक प्राथमिक नोंदी लिहा

१०

तपशील	₹
कच्चा माल उधारीवर खरेदी केला	२०५०००
मजुरी खर्च	५०८००
उत्पादन खर्च	६४०००
उत्पादनास जारी केलेले साहित्य	४४४००
साहित्य पुर्वठादारांना परत केले	२४८००
उत्पादन खर्च उत्पादनावर आकारले जातात	२१०००
तयार माल उत्पादित केला	४५००००
विक्री आणि वितरण खर्च	४७०००
विक्री आणि वितरण खर्च उत्पादनावर आकारले जातात	२६९००
विक्री	७०००००

प्र.४. ब.२. पि आणि क्यू प्रक्रियेद्वारे प्रक्रिया केल्यानंतर उत्पादन 'डी' प्राप्त होते.

३१ मार्च २०२३ रोजी संपलेल्या महिन्यासाठी खालील किमतीची माहिती उपलब्ध आहे.

१०

तपशील	प्रक्रिया	
	पि	क्यू
प्रक्रियेत उत्पादित नगांची संख्या	२५०	-
सादर केलेल्या नगांच्या प्रति नगांचा दर (₹)	०४	-
साहित्याची किंमत (₹)	१३००	१०००
थेट वेतन (₹)	११२५	१८४०
उत्पादन खर्च (₹)	११२५	१८४०
सामान्य नुकसान (प्रत्येक प्रक्रियेमध्ये सादर केलेल्या नगांवर %)	१०%	२०%
प्रति नग भंगाराचे मूल्य (₹)	०२	०४
उत्पादन नगांत	२२५	१८०

कोणत्याही प्रक्रियेत कोणताही शिल्लक साठा नाही. तुम्हाला प्रक्रिया खाती तयार करणे आवश्यक आहे.

प्रश्न ५. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

अ. निर्धार परिब्यय संकल्पना तपशीलवार सांगा?

१०

ब. प्रक्रिया परिब्ययामध्ये सामान्य तोटा, असामान्य तोटा आणि असामान्य फायदा या संकल्पना स्पष्ट करा?

१०

किंवा

प्र.५ संक्षिप्त टिपा लिहा (सहा पैकी कोणतेही चार).

२०

अ) बेंचमार्किंग

ब) जीवन चक्र परिब्ययाचे टप्पे

क) परिब्यय खर्च नियंत्रण खाते

ड) नफा आकारमान गुणोत्तर.

इ) भिन्नता

फ) काल्पनिक नफा.

Q.1 B) State whether the following statements are True or False:- (Any 10) (10)

1. Designated partners are like directors of a company.
2. Debenture interest is to be paid up to the date of winding up.
3. The exchange difference in case of export sale should be transferred to Sales Account.
4. In partial underwriting, only 2 persons underwrite the issue.
5. Inventory is a monetary item.
6. On amalgamation, payment of liquidation expenses does not form part of purchase consideration.
7. Scheme of amalgamation requires approval by 75% of shareholders of every company involved.
8. LLP agreement must specify the contribution of partners.
9. Reporting currency is the Indian rupee used for presentation of financial statements.
10. Underwriting commission is calculated on the face value of shares.
11. Capital reserve or goodwill can arise in pooling of interest method.
12. In compulsory winding up, remuneration of the liquidator is fixed by the court.

Q.2. The Balance Sheets of Rohit Ltd. and Surya Ltd. as at 31st March 2023 are as follows: (20)

Particulars	Rohit Ltd.	Surya Ltd.
I. Equity and Liabilities:		
1) Shareholders' Funds:		
a) <u>Share Capital</u>		
i) Equity Share Capital (Shares of Rs. 10 each)	20,00,000	6,00,000
ii) 9% Preference Share Capital (Shares of Rs. 100 each)	2,00,000	-
iii) 10% Preference Share Capital (Shares of Rs. 100 each)	-	2,00,000
b) <u>Reserve and Surplus:</u>		
General Reserve	2,00,000	1,60,000
2) Non Current Liabilities:		
Bank loan	1,00,000	40,000
3) Current Liabilities:		
Trade Payables	2,60,000	1,60,000
Total	27,60,000	11,60,000
II) Assets:		
1) Non-current Assets:		
a) <u>Property Plant and Equipment</u>		
Building	7,00,000	2,50,000
Machinery	10,00,000	3,00,000
b) Non Current Investment	-	40,000
c) Other Non Current Assets (Expenses on Issue of Shares)	60,000	20,000
2) Current Assets:		
a) Inventory (Stock)	6,00,000	3,50,000
b) Trade Receivables	4,00,000	2,00,000
Total	27,60,000	11,60,000

Rohit Ltd; absorbs Surya ltd; on the following terms:

- i) Building of Surya Ltd. is valued at Rs. 4,00,000 and the Machinery Rs. 3,20,000.
 - ii) Stock is to be taken at Rs. 3,15,000 and provision for doubtful debts on Debtors is to be created at 7.5%
 - iii) The holders of 10% Preference Shares are to be paid at 10% Premium, by the issue of 9% Preference Shares of Rohit Ltd. at par.
 - iv) For the Balance of Purchase consideration for amalgamation, Equity Shareholders of the Surya Ltd. will be issued equity shares at 5% Premium.
- You are required to:
- a) Calculate Purchase Consideration.
 - b) Pass Journal entries in the books of Rohit Ltd.
 - c) Balance Sheet of Rohit Ltd. after absorption as at 31st March 2023.

OR

Q.2 Ankush Ltd. makes a public issue of 5,00,000 shares of Rs.25 each at 20% premium, entire amount is payable with application. Ms. Bhakti, Shraddha and Pooja underwrite whole issue in the ratio of 5:3:2. They have also applied for Firm Underwriting as below:

Ms. Bhakti	-	15,000 shares
Ms. Shraddha	-	15,000 shares
Ms. Pooja	-	24,500 shares

The total subscriptions excluding firm underwriting but including marked applications were 3,60,000 shares.

The marked applications were as under:

Ms. Bhakti	-	82,500 shares
Ms. Shraddha	-	55,000 shares
Ms. Pooja	-	41,000 shares

5% Commission on issue price is allowed to underwriters.

You are required to:

- 1) Find out the liabilities of individual underwriters assuming benefit of firm underwriting is given.
- 2) Pass necessary journal entries in the books of Ankush Ltd. (20)

Q.3 Mr. Kapil and Mr. Kamlesh decided to convert their firm into LLP. They both were equal partners in a firm. The following is the balance sheet as on 31st March, 2023. (20)

Liabilities		Amount ₹	Assets		Amount ₹
Capital A/c:			Building		1,02,000
Kapil	1,20,000		Machinery		63,000
Kamlesh	<u>1,20,000</u>	2,40,000	Motor Car		37,000
General Reserve		20,000	Debtors		55,000
Creditors		12,000	Bills Receivable		40,000
Bills payable		18,000	Stock		5,000
Bank overdraft		16,000	Prepaid Expenses		4,000
		<u>3,06,000</u>			<u>3,06,000</u>

Following are the terms and conditions of conversion agreed upon by the partners:

1. Building and stock took over by Mr. Kamlesh at ₹ 1,00,000 and ₹ 4,000 respectively. All other assets were taken over by LLP. Goodwill of ₹ 25,000 was also paid.
2. Mr. Kapil agreed to settle bills payable and other liabilities were taken over by LLP.
3. Mr. Kapil and Mr. Kamlesh contributed ₹ 3,00,000 each in LLP.
4. The Purchase consideration was settled in cash.

Prepare:

1. Statement of Purchase Consideration.
2. Realisation A/c.
3. Partner's Capital A/c.
4. LLP A/c.
5. Cash A/c.
6. Pass Journal Entries in the Books of LLP.

OR

Q.3 A) On 21st January 2022, Shubhman Ltd. exported goods worth \$ 1,00,000 to Miami Ltd. USA when the exchange rate was 1 US \$ = ₹ 74.00. The amount was received in four installments as under: (10)

Date	Installment (US \$)	Rate of Exchange
25/01/2022	25,000	₹ 76.25
12/02/2022	25,000	₹ 73.25
05/03/2022	25,000	₹ 75.50
30/03/2022	25,000	₹ 78.50

Pass Journal Entries in the books of Shubhman Ltd. for the year ended 31st March, 2022.

Q.3 B) Following data is furnished by Aslanka & Co; which goes in to voluntary liquidation on 1st January 2024, you are required to prepare the liquidators final statement of Account. (10)

- i) Assets Realised Rs. 20,00,000
- ii) Preferential Creditors to be paid Rs. 1,90,000
- iii) Other Unsecured Creditors Rs. 10,00,000
- iv) 12% Preference Share Capital Rs. 8,00,000
- v) 10,000 Equity Shares of Rs. 100 each Rs. 80 Paid up
- vi) 16,000 Equity Shares of Rs. 100 each Rs. 50 paid up
- vii) Liquidators Remuneration is Rs. 22,000

Q.4 Virat Ltd. purchased goods worth US \$ 60,000 from Adi Traders of Boston on 1st July, 2021. (20)

The payments were made as under:

On 12 th August, 2021	-	\$ 15,000
On 27 th September, 2021	-	\$ 10,000
On 09 th November, 2021	-	\$ 5,000
On 13 th December, 2021	-	\$ 8,000
On 10 th March, 2022	-	\$ 6,000
On 25 th April, 2022	-	\$ 10,000
On 17 th May, 2022	-	\$ 6,000

The exchange rate for 1 US \$ during the transaction period was as follows:

1 st July, 2021	-	₹ 75.00
12 th August, 2021	-	₹ 72.50
27 th September, 2021	-	₹ 76.25
09 th November, 2021	-	₹ 75.00
13 th December, 2021	-	₹ 73.75
10 th March, 2022	-	₹ 76.00
31 st March, 2022	-	₹ 75.50
25 th April, 2022	-	₹ 76.50
17 th May, 2022	-	₹ 77.00

Virat Ltd. closes its books on 31st March every year.

Pass Journal entries and prepare Foreign Exchange Fluctuation A/c in the books of Virat Ltd.

OR

Q.4 A) Following is the Balance Sheet of David Ltd. as on 31st March, 2023. (10)

Balance Sheet

Liabilities	₹	Assets	₹
16,000, 10% Preference Shares of ₹ 100 each fully paid	16,00,000	Land & Building	26,00,000
32,000, Equity Shares of ₹ 100 each fully paid	32,00,000	Furniture	10,00,000
9% Debentures	12,00,000	Stock	17,00,000
Creditors	14,00,000	Debtors	14,00,000
Outstanding Salaries	2,00,000	Bank	3,00,000
		Profit & Loss A/c	6,00,000
	76,00,000		76,00,000

Due to mismanagement and heavy losses, David Ltd. decided to go for voluntary liquidation on 1st April, 2023.

1. The liquidator realized the assets as follows:

Land & Building	₹ 24,00,000
Furniture	₹ 4,00,000
Stock	₹ 11,00,000
Debtors	₹ 8,00,000

2. Preference dividend was in arrears for last 2 years and to be settled.

3. Debentures were settled on 30th June, 2023.

4. The expenses of liquidation amounted to ₹ 42,000 and the remuneration fixed to liquidator was 3% on amount of assets realized.

Prepare Liquidator's Final Statement of Account.

Q.4 B) Following is the Balance Sheet of Cummins Ltd; as on 31st March 2023 **(10)**

Liabilities	Amount Rs.	Assets	Amount Rs.
Equity Shares of Rs. 100 each	15,00,000	Building	6,90,000
General Reserve	2,03,000	Plant & Machinery	4,35,000
Bank Loan	3,75,000	Stock	4,91,000
Sundry Creditors	1,42,000	Sundry Debtors	3,26,000
		Profit & loss a/c	2,78,000
Total	22,20,000	Total	22,20,000

On the above date Sunrisers Ltd; is formed to take over the business of Cummins ltd; on the following terms and conditions:

- 1) All assets and liabilities were taken over at book value except the Building and Plant & Machinery. Building is valued at Rs. 10,00,000 and Plant & Machinery at Rs. 4,00,000.
 - 2) Entire Purchase Consideration is discharged in Equity Shares of Rs. 100 each, issued at par.
- You are required:
- a) Calculate Purchase Consideration and b) Prepare Realisation account and Equity Shareholders a/c to close the books of Cummins ltd;

Q.5 A) What is Amalgamation? Explain the types of Amalgamation as per AS-14. **(10)**

Q.5 B) Explain the Procedure of Calculation of Net liability of the Underwriters. **(10)**

OR

Q.5 Write Short Notes (Any Four) **(20)**

- a) Need for conversion of foreign currency transactions.
- b) Preferential Creditors.
- c) Statement of Affairs.
- d) Designated Partners.
- e) Monetary and Non- monetary items.
- f) Limited Liability Partnership (LLP).

मराठी भाषांतर

N.B. १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

३) उत्तरासाठीचे टाचण/ तळटीपा उत्तराचा भाग मानला जाईल

४) साध्या गणन यंत्राचा वापर करू शकता

५) इंग्रजी भाषेतील मूळ प्रश्न प्रमाण मानावेत

प्र. १ अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा (कोणतेही दहा) (१०)

१) अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग) कमिशन हे _____ वर गणले जाते

अ) भागांची विक्री किंमत ब) निव्वळ जबादारीची रक्कम

क) चिन्हांकित अर्जाची किंमत ड) निश्चित अंतर्मुद्रणाची किंमत

२) कच्च्या मालाच्या आयातीमुळे उद्भवणारा विनिमय फरक _____ ला वर्ग केला जातो.

अ) खरेदी खाते ब) व्यापारी पत्रक क) नफा तोटा खाते ड) पुरवठादाराचे खाते

३) मर्जर प्रकारच्या एकत्रीकरणांमध्ये सर्व मालमत्ता व देणी आणि जबादाच्या ह्या _____ च्या होतात.

अ) हस्तांतरित कंपनी ब) विक्रेता कंपनी

क) होल्डिंग कंपनी क) उपकंपनी

४) प्राधान्य कर्जदार हे _____ मध्ये समाविष्ट होतात.

अ) सूची ई ब) सूची सी क) सूची डी ड) सूची बी

५) एल.एल.पी. मध्ये जास्तीत जास्त _____ भागीदार असू शकतात.

अ) २० ब) ५० क) १०० ड) अमर्याद

६) भागांच्या बाबतीत अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग) कमिशन हे _____ पेक्षा जास्त नसते.

अ) विक्री किमती च्या ३% ब) विक्री किमती च्या ७.५ %

क) विक्री किमती च्या ५% ड) विक्री किमती च्या २.५ %

७) नियुक्त भागीदाराने _____ DPIN घेणे गरजेचे आहे.

अ) केंद्र सरकार ब) राज्य सरकार

क) कंपनी नोंदणी अधिकारी ड) भागीदारी नोंदणी अधिकारी

८) अनिवार्य दिवाळखोरीत स्टेटमेंट ऑफ अफेअर्स _____ ला पाठवले जाते.

अ) अधिकृत दिवाळे परीसमापकास ब) दिवाळे परीसमापकास c) सरकार ड) उच्च न्यायालय

९) आर्थिक नसलेले वस्तूचे मूल्य _____ असते.

अ) बाजारभाव ब) सद्याची किंमत क) जुनी किंमत ड) बदलणारी किंमत

१०) एकत्रीकरणांमध्ये विक्रेता कंपनीच्या ताळेबंदात प्रारंभी चा खर्च असल्यास तो _____ खातेस नावे टाकला जातो.

अ) रिअलायझेशन खाते ब) सामान्य भागधारकांचे खाते

क) रोख खाते ड) अग्रहक्क भाग धारकांचे खाते

११) निव्वळ मालमतेच्या आधारावर खरेदी किंमत ठरवताना _____ मालमत्ता विचारात घेतली जात नाही.
अ) भाग विक्रीवरील सूट खाते ब) सुटे भाग क) फर्निचर ड) येणे बिले

१२) सरासरी दर हा _____ दर होय.

अ) ताळेबंदाच्या दिवशीचा ब) विनिमय दराचा मध्य
क) दोन चलनामधील सरासरी ड) ज्या किमतीला मालमत्ताची देवाण घेवाण होते

प्र. १ ब) खालील विधाने चूक कि बरोबर ते सांगा (कोणतेही दहा) (१०)

- १) नियुक्त भागीदार हे कंपनीच्या संचालकांसारखेच असतात.
- २) कर्जरोख्यांचे व्याज हे दिवाळखोरीच्या तारखेपर्यंत दिले जाते.
- ३) निर्यात विक्री मध्ये, विनिमय दरातील फरक हा विक्री खात्यास वर्ग केला जातो.
- ४) अंशिक अंतर्मुद्रण मध्ये फक्त दोनच व्यक्ती विक्रीचे अंतर्मुद्रण करतात.
- ५) मालासाठ हि आर्थिक वस्तू आहे.
- ६) एकत्रीकरणामध्ये लिक्विडेशन खर्च हा खरेदी खर्चाचा भाग नसतो.
- ७) एकत्रीकरणासाठी किमान ७५% भाग धारकांची अनुमती लागते.
- ८) एल.एल.पी.च्या करारामध्ये भागीदाराचे भांडवल नमूद असणे गरजेचे आहे.
- ९) रिपोर्टिंग चलन, भारतीय रुपये आर्थिक पत्रके तयार करण्यासाठी वापरले जाते.
- १०) अंतर्मुद्रण कमिशन हे दर्शनी मूल्यावर गणले जाते.
- ११) पुलिंग ऑफ इंटेरेस्ट या पद्धतीमध्ये भांडवली निधी किंवा नावलौकिक तयार होतो.
- १२) अनिवार्य दिवाळखोरीत लीक्वीडेटर चे मानधन हे न्यायालय ठरवत असते.

प्र.२ दिनांक ३१ मार्च २०२३ अखेरचा रोहित लि. आणि सुर्या लि.चा ताळेबंद खाली दिला आहे. (२०)

तपशील	रोहित लि.	सुर्या लि.
I) देणी व जबादाऱ्या :		
१) भाग धारकांचे निधी:		
अ) भागभांडवल		
i) सामान्य भाग भांडवल (रु. १० एक भाग)	२०,००,०००	६,००,०००
ii) ९% अग्रहक्क भाग भांडवल (रु. १०० एक भाग)	२,००,०००	-
iii) १०% अग्रहक्क भाग भांडवल (रु. १०० एक भाग)	-	२,००,०००
ब) निधी व अधिशेष:		
सामान्य निधी	२,००,०००	१,६०,०००
२) दीर्घकालीन देणी :		
बँक कर्ज	१,००,०००	४०,०००
३) चालू देणी :		
व्यापारी देणी	२,६०,०००	१,६०,०००
एकूण	२७,६०,०००	११,६०,०००
II) मालमत्ता :		

१) दीर्घकालीन मालमत्ता		
अ) मालमत्ता व उपकरणे		
इमारत	७,००,०००	२,५०,०००
यंत्र	१०,००,०००	३,००,०००
ब) दीर्घ कालीन गुंतवणूक	-	४०,०००
क) इतर दीर्घकालीन मालमत्ता (भाग विक्रीवरील खर्च)	६०,०००	२०,०००
२) चालू मालमत्ता		
अ) मालसाठा	६,००,०००	३,५०,०००
ब) व्यापारी येणी	४,००,०००	२,००,०००
एकूण	२७,६०,०००	११,६०,०००

रोहित लि. ने सुर्या लि. चा व्यवसाय खालील अटी व शर्ती नुसार खरेदी केला:

- सुर्या लि. ची इमारत रु. ४,००,००० आणि यंत्र रु. ३,२०,००० असे मूल्य ठरवले
 - मालसाठा रु. ३,१५,००० ला खरेदी केला आणि ऋणको वर ७.५% चा बुडीत निधी तयार केला.
 - १०% अग्रहक्क भागधारकांना १०% अधिक्याने, रोहित लिमिटेड चे ९% अग्रहक्क भाग दर्शनी मुल्याला दिले.
 - राहिलेल्या खरेदी किमतीसाठी, सामान्य भाग धारकांना ५% अधिक्याने रोहित लि. चे समभाग दिले.
- आपणास विनंती करणेत येते कि, आपण खरेदी किमतीची गणना करा, रोहित लि. च्या पुस्तकात रोजकीर्द लिहा आणि ताळेबंद तयार करा.

किंवा

अंकुश लिमिटेड ने ५,००,००० समभाग, रुपये २५ चा एक २०% अधिमुल्यासह विक्रीस काढले. संपूर्ण रक्कम हि अर्जासोबत देणे आहे. मिस. भक्ती, श्रद्धा आणि पुजा यांनी संपूर्ण अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग) ५:३:२ या सरासरीमध्ये केले. त्यांनी निश्चित अंतर्मुद्रणासाठी खालीलप्रमाणे अर्ज केले.

मिस. भक्ती १५,००० भाग

मिस. श्रद्धा १५,००० भाग

मिस. पुजा २४,५०० भाग

निश्चित अंतर्मुद्रण सोडून परंतु चिन्हांकित अर्ज धरून ३,६०,००० समभागासाठी अर्ज प्राप्त झाले. त्यापैकी चिन्हांकित अर्ज खालील प्रमाणे आहेत.

मिस. भक्ती ८२,५०० भाग

मिस. श्रद्धा ५५,००० भाग

मिस. पुजा ४१,००० भाग

कमिशन विक्री किमतीवर ५% असेल.

निश्चित अंतर्मुद्रणाचा लाभ देवून प्रत्येक हमिदाराची निव्वळ दायीत्वाची गणना करा आणि सम्राट लि; च्या पुस्तकात रोजकीर्द तयार करा

(२०)

प्र. ३ कपिल आणि कमलेश यांनी आपला व्यवसाय एल.एल.पी. मध्ये रुपांतरीत करण्याचे ठरवले. ते दोघेही समान भागीदार आहेत. त्यांचा ३१/०३/२०२३ चा ताळेबंद खालील प्रमाणे आहे. (20)

ताळेबंद

देणी आणि जबाबदारी	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
भांडवल:		इमारत	१,०२,०००
कपिल १,२०,०००		यंत्रे	६३,०००
कमलेश १,२०,०००		मोटर वाहन	३७,०००
	२,४०,०००		
सामान्य निधी	२०,०००	ऋणको	५५,०००
धनको	१२,०००	येणे बिले	४०,०००
देणे बिले	१८,०००	माल साठा	५,०००
बँक अधिकर्ष	१६,०००	आगाऊ खर्च	४,०००
	३,०६,०००		३,०६,०००

एल.एल.पी. मध्ये रुपांतरीत करण्यासाठी खालील अटी व शर्तीवर भागीदारांनी सहमती दर्शवली:

- १) इमारत आणि माल साठा श्री. कमलेश यांनी रु. १,००,००० आणि रु. ४,००० ला अनुक्रमे खरेदी केला. इतर सर्व मालमत्ता एल.एल.पी. ने खरेदी केल्या. नावलौकिक साठी रु. २५,००० दिले गेले.
- २) देणे बिले देण्यासाठी कपिल तयार झाला आणि इतर सर्व देणी एल.एल.पी. ने घेण्याचे मान्य केले.
- ३) एल.एल.पी. मध्ये श्री. कपिल आणि कमलेश या दोघांचे भांडवल प्रत्येकी रु. ३,००,००० असेल
- ४) खरेदी किंमत रोख स्वरूपात देण्यात आली.

तयार करा;

- १) खरेदी किमतीची गणना करा
- २) भागीदारी व्यवसाय बंद करण्यासाठी सर्व खाती तयार करा.
- ३) एल.एल.पी. च्या पुस्तकात रोजकीर्द तयार करा

किंवा

प्र. ३ अ) दिनांक २१ जानेवारी २०२२ रोजी शुभमन लि. ने \$ १,००,००० किमतीचा माल मिन्यामी लि. यु.एस.ए. ला निर्यात केला, त्यावेळी १ यु. एस. \$ = रु. ७४ असा विनिमय दर होता. सर्व रक्कम एकूण चार हप्त्यात पुढील प्रमाणे मिळाली. (१०)

दिनांक	हप्ता (यु.एस. \$)	विनिमय दर
२५/०१/२०२२	२५,०००	₹ ७६.२५
१२/०२/२०२२	२५,०००	₹ ७३.२५
०५/०३/२०२२	२५,०००	₹ ७५.५०
३०/०३/२०२२	२५,०००	₹ ७८.५०

शुभमन लि. च्या पुस्तकात दिनांक ३१/०३/२०२२ अखेरची रोजकीर्द तयार करा.

प्र.३ ब) दिनांक १ जानेवारी २०२४ रोजी असलंका आणि कंपनी ऐच्छिक दिवाळखोरीत गेली आहे. खालील माहितीच्या आधारे दिवाळे परीसमापकाचे अंतिम खाते तयार करा (१०)

- i) मालमत्ता विक्रीतून रु. २०,००,००० मिळाले.
- ii) प्राधान्य धनको यांना रु. १,९०,००० दिले
- iii) इतर विनातारण धनको रु. १०,००,०००
- iv) १२% अग्रहक्क भागभांडवल रु. ८,००,०००
- v) १०,००० सामान्य भाग रु. १०० चा एक रु. ८० देय
- vi) १६,००० सामान्य भाग रु. १०० चा एक रु. ५० देय
- vii) दिवाळे परीसमापकाचे मानधन रु. २२,०००.

प्र. ४ विराट लि. ने आदि ट्रेडर्स बोस्टन कडून रु. ६०,००० किमतीचा माल दिनांक १ जुलै २०२१ रोजी खरेदी केला. (२०)

खालील प्रमाणे त्याची रक्कम अदा केली:

१२ ऑगस्ट २०२१ रोजी	-	\$ १५,०००
२७ सप्टेंबर २०२१ रोजी	-	\$ १०,०००
०९ नोव्हेंबर २०२१ रोजी	-	\$ ५,०००
१३ डिसेंबर २०२१ रोजी	-	\$ ८,०००
१५ मार्च २०२२ रोजी	-	\$ ६,०००
२० एप्रिल २०२२ रोजी	-	\$ १०,०००
१७ मे २०२२ रोजी	-	\$ ६,०००

एका अमेरिकन डॉलर चा रुपयामध्ये विनिमय दर खालीलप्रमाणे आहे:

१ जुलै २०२१	-	₹ ७५.००
१२ ऑगस्ट २०२१	-	₹ ७२.५०
२७ सप्टेंबर २०२१	-	₹ ७६.२५
०९ नोव्हेंबर २०२१	-	₹ ७५.००
१३ डिसेंबर २०२१	-	₹ ७३.७५
१५ मार्च २०२२	-	₹ ७६.००
३१ मार्च २०२२	-	₹ ७५.५०
२० एप्रिल २०२२	-	₹ ७६.५०
१७ मे २०२२	-	₹ ७७.००

विराट लिमिटेड दरवर्षी ३१ मार्च रोजी पुस्तके बंद करतो.

विराट लिमिटेड च्या पुस्तकात रोजकीर्द तयार करा आणि फॉरेन एक्स्चेंज खाते तयार करा.

किंवा

प्र. ४ अ) दिनांक ३१/०३/२०२३ अखेरचा डेविड लिमिटेड चा ताळेबंद खालील प्रमाणे आहे.

(१०)

देणी	₹	मालमत्ता	₹
१६,०००, १०% अग्रहक्काचे भाग		जमीन व इमारत	२६,००,०००
रु.१०० चा एक पूर्ण दत्त	१६,००,०००	फर्निचर	१०,००,०००
३२,००० समभाग रु. १०० चा एक		मालसाठा	१७,००,०००
पूर्ण दत्त		ऋणको	१४,००,०००
९% कर्जरोखे	३२,००,०००	बँक खाते	३,००,०००
धनको	१२,००,०००	नफा तोटा खाते	६,००,०००
देणे पगार	१४,००,०००		
	२,००,०००		
	<u>७६,००,०००</u>		<u>७६,००,०००</u>

गैरव्यवस्थापन आणि मोठ्या प्रमाणात होत असलेल्या तोटा यामुळे डेविड लिमिटेड ने दिनांक १ एप्रिल २०२३ रोजी ऐच्छिक दिवाळखोरीमध्ये जाण्याचे ठरवले.

१) दिवाळे परीसमापकाने खालील मालमत्ता विकल्या:

जमीन आणि इमारत	₹. २४,००,०००
फर्निचर	₹. ४,००,०००
मालसाठा	₹. ११,००,०००
ऋणको	₹. ८,००,०००

२) अग्रहक्क भागावरील लाभांश मागील दोन वर्षांपासून देणे आहे. त्यांना सामान्य भागधारकांच्या अगोदर देणे आवश्यक आहे.

३) कर्जरोखे धारकांचे देणे दिनांक ३० जून २०२३ रोजी पूर्ण केले

४) दिवाळखोरी खर्च रु. ४२,००० आला असून दिवाळे परीसमापकास त्याने विक्री केलेल्या मालमत्तेच्या ३% मानधन देण्याचे ठरले.

दिवाळे परीसमापकाचे अंतिम खाते तयार करा.

प्र. ४ ब) कमिन्स लिमिटेड चा दिनांक ३१ मार्च २०२३ अखेरचा ताळेबंद पुढील प्रमाणे आहे.

(१०)

देणी आणि जबाबदारी	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
सामान्य भाग रुपये १०० चा एक	१५,००,०००	इमारत	६,९०,०००
सामान्य निधी	२,०३,०००	यंत्र	४,३५,०००
बँक कर्ज	३,७५,०००	माल साठा	४,९१,०००
धनको	१,४२,०००	ऋणको	३,२६,०००
		नफा तोटा खाते	२,७८,०००
	<u>२२,२०,०००</u>		<u>२२,२०,०००</u>

वरील तारखेला कमिन्स लिमिटेड चा व्यवसाय खरेदी करण्यासाठी सनरायजर्स लिमिटेड हि नवीन कंपनी तयार केली. सनरायजर्स लिमिटेड ने खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून व्यवसाय खरेदी केला.

१) इमारत आणि यंत्र सोडून सर्व मालमत्ता व देणी पुस्तकी किमतीला खरेदी केले. इमारतीची किमत रु.१०,००,००० आणि यंत्रसामग्रीची किमत रु. ४,००,००० ठरविण्यात आली.

२) खरेदी किमतच्या सर्व रकमेसाठी सामान्य भाग देण्यात आले. या सामान्य भागाची दर्शनी किमत रु.१०० असून ते दर्शनी मूल्यालाच देण्यात आले.

आपणास विनंती करणेत येते कि, आपण खरेदी किमतीची गणना आणि आदेश लिमिटेड च्या पुस्तकात रीयलाजेशन खाते आणि सामान्य भाग धारकांचे खाते तयार करावे.

प्र. ५ अ) एकत्रीकरण म्हणजे काय? ए. एस. १४ प्रमाणे एकत्रीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा. (१०)

प्र. ५ ब) हमिदाराच्या निव्वळ दायीत्वाची गणना करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा (१०)

किंवा

प्र. ५ टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

(२०)

अ) विदेशी चलनाच्या रूपांतराची गरज

ब) प्राधान्य धनको

क) स्टेटमेंट ऑफ अप्फेअर्स

ड) नियुक्त भागीदार

इ) आर्थिक आणि गैर आर्थिक घटक

ई) मर्यादित दायित्व भागीदारी (एल.एल.पी.)

02/04/24

Time: 3 Hrs.

Marks: 100

Note : 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right state the marks allotted to the questions.

Q.1.A. Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) (10)

1. _____ of the product may offer re-use value to consumers.
 - Packaging
 - Pricing
 - Placing
 - Pitching
2. _____ facilitates easy identification of the products to consumers.
 - Carting
 - Scaling
 - Weighing
 - Labelling
3. Incoterms refer to _____.
 - Indian Commercial Terminals
 - International Commercial Terms
 - Interim Compensation Terms
 - International Company Terminals
4. _____ is one of the advantages of indirect exporting to the manufacturer.
 - Control on pricing decisions
 - Limited risk
 - Control on branding decisions
 - First hand information
5. _____ is an information-based activity of inventory movement across a supply chain.
 - Warehousing
 - Unitisation
 - Logistics
 - Positioning
6. _____ element of promotion mix is aimed at inducing quick response in the short term from customers and intermediaries.
 - CRM
 - SCM
 - Publicity
 - Sales Promotion
7. _____ is considered to be one of the most popular and secured methods of payment in export marketing.
 - Letter of Credit
 - Open Account method
 - Deferred Credit payment
 - Payment against shipment on consignment

8. Post-shipment finance is usually granted for a period of _____ days.
- 40
 - 90
 - 150
 - 240
9. The primary objective of _____ is to protect exporters and banks against credit risk involved in export marketing in India.
- RBI
 - SEBI
 - ECGC
 - ITPO
10. EIC and EIA were set up by Government of India to _____.
- provide funds to exporters
 - insure export products
 - ensure proper packaging
 - monitor pre-shipment inspection
11. Port Trust authorities issue _____ to exporters.
- carting orders
 - Certificate Of Origin
 - Let-Export-Order
 - Let-Ship-Order
12. _____ is issued by the consulate of the importing country, stationed in the exporter's country.
- Commercial invoice
 - Shipping Bill
 - Consular invoice
 - Bill of Lading

Q.1. B. State whether the following statements are True or False. (Any Ten) (10)

1. Product design is the process of creating new and improved products.
2. A symbol of an umbrella with the phrase 'Protect from water' on a package is an example of marking on a product.
3. Under C&F quotation, the exporter has to pay for marine insurance for exports.
4. An exporting firm wanting to maintain close contacts with its ultimate customers will adopt direct channels of distribution.
5. Political risks in export marketing refer to risk due to civil disturbances, war, revolution etc. in importers' or exporters' countries.
6. Advertising involves face-to-face communication between the exporting firm and its consumers.
7. The Open Account method of payment involves considerable risk of bad debts.
8. Packing credit is provided to meet working capital requirements before the shipment of goods.
9. Commercial banks provide only fund-based assistance to exporters.
10. Self-Certification is one of the methods of pre-shipment inspection of export goods in India.
11. In India, the export proceeds must be realised within 100 days from the date of shipment.
12. Mate receipt is the main document required by custom authorities for permitting shipment of goods.

Q.2. Answer any two of the following:

(15)

- (a) Discuss the factors influencing branding decisions in export marketing.
- (b) Explain the various objectives of pricing in export marketing.
- (c) From the following details calculate the minimum FOB price which can be quoted by an exporter to USA. Also calculate the amount of foreign exchange that can be earned @ Rs 80/- per American Dollar

Ex-factory cost	Rs. 65,000/-
Packing cost	Rs. 15,000/-
Transportation cost	Rs. 20,000/-
Contribution to profit @ 10% of FOB cost	
Duty Drawback @ 10% of FOB price	

Q.3. Answer any two of the following:

(15)

- (a) Distinguish between direct and indirect exporting channels.
- (b) What are the factors to be considered while selecting modes of transport for export marketing?
- (c) Describe the various sales promotion techniques that marketers can use in export marketing.

Q.4. Answer any two of the following:

(15)

- (a) Discuss the procedure of opening a Letter of Credit.
- (b) Discuss the features of pre-shipment finance available to exporters in India.
- (c) Explain the role of SIDBI in financing exporters in India.

Q.5. Answer any two of the following:

(15)

- (a) Discuss the procedure of pre-shipment inspection.
- (b) Explain the steps involved in shipment of goods and custom clearance.
- (c) What is the importance of Commercial Invoice in export marketing?

Q.6. Write short notes on any four of the following:

(20)

- (i) Packaging of export goods
- (ii) Personal selling
- (iii) Benefits of countertrade
- (iv) Bill of Lading
- (v) Procedure of obtaining export finance
- (vi) Components of logistics

TYBCOM
SEM VI 2023

Time: 3 hours

Marks: 100

N.B. 1. All questions are compulsory.**2. Figures to the right indicate full marks.****3. Draw a neat diagram wherever necessary.****Q1 A. Choose the correct answer and rewrite the statement (Any Ten)****10**

1. International trade will not take place under _____ cost difference.
 - a) comparative
 - b) absolute
 - c) equal
 - d) average
2. If $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, India is _____ country.
 - a) Labour scarce
 - b) Capital abundant
 - c) Labour abundant
 - d) Labour neutral
3. Reciprocal demand is expressed in terms of _____.
 - a) Cost curves
 - b) Supply curves
 - c) Offer curves
 - d) Lorenz curve
4. The main objective of trade barriers is _____.
 - a) To increase employment
 - b) To reduce unnecessary imports.
 - c) To increase exports
 - d) To increase imports
5. Imposition of tariff, raises domestic prices causing fall in consumption of domestic goods is _____ effect of tariffs.
 - a) Productive effect
 - b) Revenue effect
 - c) Protective effect
 - d) Transfer effect
6. Brexit is the name given to the departure of _____ from the European Union.
 - a) Belgium
 - b) Britain
 - c) Poland
 - d) Bulgaria

7. Current account balance records all the receipts and payments for _____
- a) Only visible items b) Only invisible items
c) Both visible and invisible items d) Loans taken
8. Devaluation is ----- adjustment in value of the currency of the country
- a) Downward b) Upward
c) Vertical d) Neutral
9. WTO replaced ----- in 1995.
- a) TRIPS b) TRIMs
c) GATT d) GATs
10. As per Purchasing Power Parity theory exchange rate is determined by comparing _____
- a) Prices b) Import
c) Purchasing power d) Export
11. Spot exchange rate is _____
- a) Managed exchange rate b) Fixed exchange rate
c) Floating exchange rate d) Current exchange rate
12. Hedging function is about covering risk through _____
- a) Speculation b) Forward exchange.
c) Static exchange d) Backward exchange

Q.1. B) State whether the following statements are TRUE or FALSE (Any 10) 10

1. According to modern theory, there is no need for a separate theory of international trade.
2. Jacob Viner developed the concept of Income terms of trade .
3. Equilibrium terms of trade are determined through offer curves.
4. Free trade leads to an increase in cost and inefficiency.
5. Specific duties are imposed on a fixed percentage of the value of imported goods.
6. India is a dialog partner of ASEAN.
7. Medium-term loans of a country are denoted in the Current account of BOP.
8. Exchange control is restricting the use of foreign currency.
9. TRIPs agreement covers intellectual property in case of geographical Identities.
10. Countries in the world are following a fixed exchange rate system.

11. Speculation is opposite to hedging.
12. The aim of RBI's intervention in the foreign exchange market is to reduce excess volatility.

Q. 2. Answer any two of the following. **15**

- A. Explain Ricardian Comparative Cost Difference Theory of International Trade.
- B. Discuss different concepts of Terms of Trade.
- C. Describe various types of gains from trade.

Q. 3 Answer any two of the following. **15**

- A. Discuss the arguments in favour of and against free trade policy.
- B. Describe different types of tariffs.
- C. Explain the objectives and achievements of the European Union.

Q. 4 Answer any two of the following. **15**

- A. Explain the concept and structure of balance of payments.
- B. Analyze different measures to correct disequilibrium in balance of payments.
- C. Briefly explain the WTO's TRIPs and TRIMs agreements.

Q. 5. Answer any two of the following. **15**

- A. Explain how the equilibrium rate of exchange is determined.
- B. Discuss the purchasing power parity theory of exchange rate determination.
- C. Explain the role of central bank in foreign exchange management.

Q.6 Write short notes on any four of the following **20**

- A. Offer Curves
- B. Types of Economic integration
- C. Effects of Tariffs
- D. Functions of foreign exchange market
- E. Spot and Forward exchange rate
- F. Types of disequilibrium in balance of payment.

मराठी अनुवाद

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा

प्र. १. अ) योग्य उत्तर निवडून विधाने पुन्हा लिहा (कोणतीही दहा) १०

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा _____ खर्च फरक स्थिती असल्यास घडून येत नाही.

अ) तुलनात्मक ब) निरपेक्ष

क) समान खर्च फरक ड) सरासरी

२. जर $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, असेल तर भारत हा _____ असलेला देश आहे.

अ) श्रम तुटवडा ब) भांडवल विपुलता

क) श्रम विपुलता ड) श्रम तटस्थता

३. अन्नोन्य मागणी _____ च्या संदर्भात व्यक्त केली जाते.

अ) खर्च वक्र ब) पुरवठा वक्र

क) प्रस्ताव वक्र ड) लोरेन्झ वक्र

४. _____ व्यापार बंधनांचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

अ) रोजगार वाढविणे ब) अनावश्यक आयात कमी करणे

क) निर्यात वाढविणे ड) निर्यात कमी होते

५. शुल्क लादल्यामुळे देशांतर्गत किमतीत वाढ होते त्यामुळे देशांतर्गत वस्तूंचा उपभोग कमी होतो त्यास

_____ शुल्क म्हणतात.

अ) उत्पादन ब) उत्पन्न

क) संरक्षित ड) बदली

६. ब्रेक्झिट म्हणजे _____ देशाचे युरोपियन युनिअन मधून निर्गमन होय.

- अ) बेल्जियम ब) ब्रिटन
क) पोलंड ड) बल्गेरिया

७. चालू खात्यावरील शिलकीच्या नोंदी मध्ये मध्ये पुढील गोष्टीचा समावेश होतो.

- अ) फक्त दृश्य वस्तू ब) फक्त अदृश्य वस्तू
क) दोन्ही दृश्य आणि अदृश्य वस्तू ड) घेतलेले कर्ज

८. अवमूल्यन म्हणजे देशातील चलनाच्या मूल्या मधील _____ बदल.

- अ) अधोगामी ब) ऊर्ध्वगामी

- क) अनुलंब ड) तटस्थ

९. १९९५ मध्ये जागतिक व्यापार संघटनेने (WTO) _____ ची जागा घेतली.

- अ) ट्रिप्स (TRIPS) ब) ट्रिम्स (TRIMS)
क) गॅट (GATT) ड) गॅट्स (GATs)

१०. खरेदी शक्ती समता सिद्धांत विनिमय दर निश्चिती मध्ये _____ ची तुलना करतो.

- अ) किमती ब) आयात
क) खरेदी शक्ती ड) निर्यात

११. हजर विनिमय दर हा _____ असतो.

- अ) व्यवस्थापित विनिमय दर ब) स्थिर विनिमय दर
क) लवचिक विनिमय दर ड) चालू विनिमय दर

१२. व्यवहार रक्षण (Hedging) म्हणजे _____ प्रकारच्या जोखिमेपासून संरक्षण मिळवून देणे होय.

- अ) सट्टेबाजी ब) वायदा विनिमय
क) स्थितीशील विनिमय ड) प्रतिगामी विनिमय

प्र. १. ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही दहा)

१०

१. आधुनिक सिद्धांतानुसार वेगळ्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताची गरज नाही.
२. जेकब वायनर यांनी उत्पन्न व्यापार शर्ती ही संकल्पना विकसित केली.
३. समतोल व्यापार शर्ती प्रस्ताव वक्राच्या सहाय्याने निश्चित होतात.
४. मुक्त व्यापारामुळे खर्च आणि कार्यक्षमता यामध्ये वाढ होते.
५. विशिष्ट शुल्क हे आयात केलेल्या वस्तूच्या मूल्याच्या निश्चित टक्केवारीवर आकारले जाते.
६. भारत हा ASEAN चा संवाद भागीदार आहे.
७. व्यवहारतोलांमध्ये देशाच्या चालू खात्यावर मध्यम कालीन कर्ज दाखविले जाते.
८. विनिमय नियंत्रणामुळे परकीय विनिमय चलनाच्या वापरावर बंधने येतात.
९. ट्रिप्स करारामध्ये भौगोलिक प्रदेशाबाबत बौद्धिक संपदांचा समावेश होतो.
१०. जगातील देश स्थिर विनिमय दर पद्धतीचा अवलंब करतात.
११. सट्टेबाजी हे व्यवहार रक्षणाच्या (hedging) विरोधी आहे.
१२. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या परकीय विनिमय बाजारपेठेतील हस्तक्षेपाचा उद्देश अतिरिक्त स्थित्यंतरे कमी करणे हा आहे.

प्र. २ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार बाबतचा तुलनात्मक खर्चाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) व्यापार शर्तीच्या मोजमापाच्या विविध संकल्पनांची चर्चा करा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापार पासून होणाऱ्या लाभांच्या विविध प्रकारांचे विवेचन करा.

प्र. ३ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) मुक्त व्यापार धोरणाच्या बाजूने आणि विरोधी मुद्द्यांची चर्चा करा.
- ब) आयात जकतींच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- क) युरोपियन युनियन या व्यापारगटाची उद्दिष्टे आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

प्र. ४ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) व्यवहारशेषाची संकल्पना आणि रचना स्पष्ट करा.
- ब) व्यवहार शेषातील असमतोल दूर करण्यासाठीच्या उपायांचे विश्लेषण करा.
- क) जागतिक व्यापार संघटनेच्या व्यापारा संबंधित बौद्धिक संपदेचा हक्क (TRIPS) आणि व्यापारा संबंधित गुंतवणूक विषयक उपाय करार (TRIMS) थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र. ५ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

१५

- अ. समतोल विनिमय दर कसा निश्चित होतो ते स्पष्ट करा.
- ब. विनिमय दर निश्चितीच्या खरेदी शक्ती समता सिद्धांताची चर्चा करा.
- क. परकीय विनिमय दर व्यवस्थापनात मध्यवर्ती बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. ६ खालीलपैकी कोणत्याही चार टिप लिहा

२०

- अ. प्रस्ताव वक्र
- ब. आर्थिक एकत्रीकरणाचे प्रकार
- क. आयात जकातीचे आर्थिक परिणाम
- ड. परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये
- ई. हजर आणि वायदा विनिमय दर
- फ . असंतुलित व्यवहारशेषाचे विविध प्रकार.

TIME-3 HRS

MARKS-100

- N.B.**
- 1. All questions are compulsory**
 - 2. Figures to the right indicate full marks**

(A) Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) 10

1. Strategic Human Resource Management is the _____ management of people.
 - a) Reactive
 - b) Proactive
 - c) Rigid
 - d) Fixed
2. _____ is a process of studying and collecting information relating to operations and responsibilities of a specific job.
 - a) Role Analysis
 - b) Benefit Analysis
 - c) Cost Analysis
 - d) Job Analysis
3. _____ is a process of searching and attracting capable candidates to apply for the job.
 - a) Selection
 - b) Placement
 - c) Recruitment
 - d) Termination
4. _____ training implies training provided in a lecture hall.
 - a) Vestibule
 - b) Simulation
 - c) Apprenticeship
 - d) Case study
5. The _____ effect occurs when rater evaluates the employee on the basis of one positive quality.
 - a) Spill over
 - b) Horn
 - c) Halo
 - d) Contrast
6. _____ is a technique of Management Development Program, whereby, a senior manager acts as a guide to train and develop junior managers.
 - a) Coaching
 - b) Redressal
 - c) Engagement
 - d) Promotion
7. _____ leaders do not encourage innovative ideas.
 - a) Transactional
 - b) Professional
 - c) Transformational
 - d) Modern

Q.No.2 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Define Human Resource Management. Explain its importance.
- b) What is Human Resource Planning? Explain the steps in it.
- c) What is E-Selection? Discuss its techniques.

Q.No.3 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Explain the process of identifying training needs in an organisation.
- b) What are the methods of Performance Appraisal?
- c) Explain the concept of Succession Planning. Why is it needed in an organisation?

Q.No.4 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Discuss Vroom's Expectancy Model.
- b) Explain factors affecting Spiritual Quotient.
- c) Explain the procedure for redressing employee grievances.

Q.No.5 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Explain the importance of creating innovative organisations.
- b) Discuss the importance of Human Resource Information system.
- c) Explain factors leading to absenteeism in organisations.

Q.No.6 Write short Notes (Any Four) 20

- a) Job Design
- b) Human Resource Development
- c) Transformational Leadership
- d) Importance of Potential Appraisal
- e) Competency Mapping
- f) Workforce diversity

मराठी भाषांतर

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात

प्र. क्र. १- (अ) खालील पर्यायांमधून योग्य पर्यायाची निवड करा. (कोणतेही दहा)

१०

१. धोरणात्मक मानव संसाधन व्यवस्थापन हे _____ स्वरूपाचे व्यवस्थापन आहे.

अ. प्रतिक्रियाशील	ब. सक्रिय/ पुर्वदक्ष
क. अलवचिक	ड. स्थिर
२. एखाद्या विशिष्ट नोकरी किंवा कामा संबंधित कार्ये आणि जबाबदाऱ्यां विषयीची माहितीचे संकलन आणि अभ्यासण्याची प्रक्रिया म्हणजेच _____ होय.

अ. भूमिका विश्लेषण	ब. लाभ विश्लेषण
क. खर्चाचे विश्लेषण	ड. कार्य विश्लेषण/पृथःकरण
३. _____ ही नोकरीसाठी अर्ज करण्याची, सक्षम उमेदवार शोधण्याची आणि त्यांना आकर्षित करण्याची प्रक्रिया आहे.

अ. निवड	ब. नियुक्ती
क. भरती	ड. समाप्ती
४. _____ प्रशिक्षण म्हणजे हॉलमध्ये दिले जाणारे प्रशिक्षण.

अ. प्रयोग शाळा (Vestibul)	ब. प्रतिरूप/प्रतिसृष्टी (Simulation)
क. उमेदवारी काळ (Apprenticeship)	ड. प्रकरण-घटना अभ्यास (Case Study)
५. जेव्हा रेटर/ मुल्यांकन कर्ता कर्मचाऱ्याच्या एखाद्या सकारात्मक गुणवत्तेच्या आधारे मूल्यमापन करतो तेव्हा _____ परिणाम उद्भवतो.

अ. गत कामगिरी प्रभाव (Spillover effect)	ब. नकारात्मकता (Horn)
क. सकारात्मकता (Halo)	ड. विरोधाभास (Contrast)
६. _____ हे व्यवस्थापन विकास कार्यक्रमाचे एक तंत्र आहे, ज्याद्वारे वरिष्ठ व्यवस्थापक कनिष्ठ व्यवस्थापकांना प्रशिक्षित आणि विकसित करण्यासाठी मार्गदर्शक म्हणून काम करतात.

अ. मार्गदर्शन (Coaching)	ब. निवारण
क. प्रतीबद्धता/कार्यमग्नता	ड. पदोन्नती
७. _____ नेते नाविन्यपूर्ण कल्पनांना प्रोत्साहन देत नाहीत.

अ. व्यावहारिक	ब. व्यावसायिक
क. परिवर्तनवादी	ड. आधुनिक
८. _____ सिद्धांत गृहीत धरतो की लोक सर्जनशील नाहीत.

अ. W	ब. X
क. Y	ड. Z

९. भावनिक अंश/ भावनांक ही संकल्पना _____ यांनी विकसित केली होती.
अ. अब्राहम मास्लो
ब. व्हिक्टर व्रूम
क. हेन्री फेयोल
ड. डॅनियल गोलमन
१०. _____ हे मिलेनियल्सचे/सहस्रावधी चे एक वैशिष्ट्य आहे
अ. कार्य बाहुल्यांची भीती
ब. तंत्रज्ञानाची आवड
क. गतिशीलतेचा अभाव
ड. आभासी परस्परसंवादाची अनास्था
११. _____ हा रोजगार/नोकरीचा असा एक प्रकार आहे; ज्यात एका ठराविक मर्यादित कामाची सुरुवात आणि समाप्ती याबाबत वेळेची लवचिकता असते.
अ. तात्पुरता रोजगार
ब. सोयीच्या वेळेत काम (Flexi-time employment)
क. कार्य विभाजना पद्धत (Job Sharing)
ड. अर्धवेळ रोजगार
१२. _____ हे कर्मचारी गैरहजर राहण्याचे एक कारण आहे.
अ. उच्चतम कामाचा ताण
ब. कमी झालेला ताण
क. उच्च प्रेरणा
ड. वैयक्तिक किंवा कौटुंबिक समस्या

(ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. पारंपारिक व्यवस्थापक लवचिक मानव संसाधन धोरणे स्वीकारतात.
२. नोकरी/कामाचे नांव, नोकरीचे स्थान आणि नोकरीचा सारांश हे नोकरीच्या वर्णनाचे/तपशीलाचे घटक आहेत.
३. पदोन्नती आणि बदली हे भरतीचे बाह्य स्रोत आहेत.
४. वर्गातील व्याख्याने ही नोकरीवरील प्रशिक्षण (on -the-job) पद्धती आहेत.
५. कामगिरी मूल्यांकनामुळे (Performance appraisal) पदोन्नतीचे निर्णय घेणे सुलभ होते.
६. समुपदेशन आणि मार्गदर्शन या एकच संकल्पना आहेत.
७. सर्व संस्थांमध्ये गैर-वैधानिक कल्याणकारी सुविधा अनिवार्य आहेत.
८. स्वयं-परीपूर्णतेची (Self-actualization) गरजा सर्व लोकांमध्ये असतात.
९. मनोबल म्हणजे कर्मचाऱ्यांची संस्थेतील सामाजिक स्थिती.
१०. "कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ कायदा (प्रतिबंध, प्रतिबंध आणि निवारण) 2018 मध्ये लागू करण्यात आला.
११. आभासी संघ/समुह व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग सारख्या ई तंत्रज्ञान पद्धतीद्वारे काम करतात.
१२. कर्मचारी सशक्तीकरण म्हणजे कर्मचारी काम करतांना त्यांच्यात उत्कटता आणि वचनबद्धता जाणवणे होय.

प्र. क्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची व्यख्या सांगून त्याचे महत्त्व विशद करा.
- ब) मानव संसाधन नियोजन म्हणजे काय? मानव संसाधन नियोजन प्रक्रियेचे टप्पे/ पायऱ्या विशद करा.
- क) ई-निवड म्हणजे काय? ई-निवड च्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.

प्र. क्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) संस्थेतील प्रशिक्षणा कार्यक्रमाच्या गरजा ओळखण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) कामगिरी मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती काय आहेत ते सांगा.
- क) उत्तराधिकार नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. संस्थेत त्याची गरज का असते ते सांगा ?

प्र. क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) Vroom च्या अपेक्षा मॉडेलवर चर्चा करा.
- ब) अध्यात्मिक भावनांकावर (Spiritual Quotient) परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- क) कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींचे निवारण करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) नाविन्यपूर्ण संस्था निर्माण करणे का महत्वाचे आहे ते स्पष्ट करा.
- ब) मानव संसाधन माहिती प्रणालीचे महत्त्व यावर चर्चा करा.
- क) उद्योगसंस्थेत कर्मचारी गैरहजरी वाढण्यास जबाबदार असणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

१५

- अ) कार्य रचनाकृती/आराखडा (Job Design)
- ब) मानव संसाधन विकास
- क) परिवर्तनवादी नेतृत्व
- ड) संभाव्यता मूल्यमापनाचे महत्त्व
- ई) सक्षमता मॅपिंग
- फ) कामगारांची विविधता

Time: 3 Hours

Marks: 100

N. B. (1) All questions are **compulsory**.

(2) **Figures** to the **right** indicate **full marks**.

(3) Use of simple calculator is **allowed**.

(4) Working notes should **form part** of your answer.

Q 1A) Multiple Choice Questions: - (Any 10)

(10 Marks)

i) In Contract costing loss of Material by Fire is credited to _____.

- Financial Profit & Loss A/c
- Costing Profit & Loss A/c
- Contract A/c
- Contractee's A/c

ii) Cost ledger contains _____.

- All personal A/c
- All impersonal A/c
- All nominal A/c
- All real A/c

iii) If cash received is 80% of work certified which is Rs. 4,80,000, Work certified will be _____.

- Rs. 4,80,000
- Rs. 6,00,000
- Rs. 6,20,000
- Rs. 3,40,000

iv) If sales are Rs. 5,00,000; variable costs are Rs. 2,00,000, the P/V ratio will be _____.

- 60%
- 40%
- 20%
- 45%

v) Normal loss is calculated at a certain percentage of the _____.

- Units introduced in the process
- Direct materials
- Cost of input
- Direct labour

vi) Output is 2,500 units. Normal loss is 300 units. Abnormal loss is 200 units. The input is _____.

- 2,000 units
- 3,000 units
- 1,500 units
- 2700 units

- vii) If standard cost of labour is Rs. 96,000 & actual cost incurred on labour is Rs. 97,800, the labour cost variance is _____.
- 1,800 F
 - 1,800 A
 - 1,93,800 A
 - 1,93,800 F
- viii) Process costing is applicable to _____.
- Paper Industry
 - Transport Company
 - Printing Press
 - Repair works
- ix) Stores ledger control account includes _____.
- All overheads incurred in process
 - All wages incurred in process
 - All purchases of material for the stores
 - All indirect expenses incurred in process
- x) An activity which generates cost is a _____.
- Cost drivers
 - Cost unit
 - Cost pool
 - Cost centre
- xi) If contract price is Rs. 15,00,000, work certified is Rs. 9,00,000. The amount transferred to Profit & Loss A/c would be _____.
- $\frac{1}{3}$ of Notional profit * Cash received / Work certified
 - $\frac{2}{3}$ of Notional profit * Cash received / Work certified
 - 60% of Cash price
 - 60% of work certified
- xii) In marginal costing, increase in selling price _____.
- Does not affect BEP
 - Lowers the net profit
 - Increases BEP
 - Lowers the BEP

Q 1B) True or False (Any 10)

(10 Marks)

- Contract price is equal to work certified.
- Abnormal gain is credited to Process Account.
- Margin of safety is the excess of Breakeven sales over actual sales.
- Direct wages are debited to Wages Control Account.
- Work certified is a part of WIP.
- Process account is credited by scrap value of normal loss.
- WIP ledger shows cost of goods unfinished.
- Angle of incidence is angle between total sales line and total cost line drawn in Break Even Chart.

- i) In Target costing, wasteful activities are eliminated.
- j) A Variance Analysis is a difference between standard cost and actual cost.
- k) Idle time variance is always adverse.
- l) Non-integrated accounting is called Interlocking accounting system.

Q 2) Following information is related to a building contract undertaken by Moonlight Contractors for Rs. 25,00,000 and for which 80% of work certified by the architect is being paid by the contractee. **(20 Marks)**

Particulars	Year I	Year II	Year III
Material issued	3,00,000	3,62,500	2,10,000
Direct expenses	12,500	42,500	15,000
Direct wages	2,75,000	3,87,500	2,75,000
Subcontract charges	5,000	6,500	1,250
Plant issued	35,000	-	-
Material at site	5,000	12,500	20,000
Work Certified (Cumulative)	5,87,500	18,75,000	25,00,000
Work Uncertified	7,500	20,000	-

The value of plant at the end of Year I, II, III was Rs. 28,000, Rs. 17,500 and Rs. 7,500 respectively.

You are required to prepare Contract Account for all the three years.

OR

(20 Marks)

Q 2) Twilight Contractors Limited obtained two contracts C1 & C2. Following information was extracted from their books for the year ended 31st March, 2023.

Particulars	Contract C1	Contract C2
Date of Commencement	1 st October, 2022	1 st December, 2022
Contract Price	1,05,00,000	22,50,000
Cash received	80% of WC	85% of WC
Work Certified	21,00,000	13,50,000
Work uncertified	78,000	42,000
Material issued	5,37,000	2,98,800
Material returned to stores	21,000	-
Indirect Material	2,20,000	2,43,900
Direct wages	4,42,500	2,66,250
Direct expenses	2,04,750	46,050
Sub contract charges	41,250	33,750
Administrative charges	4,08,750	2,21,250
Supervision charges	95,550	-
Architect fees	78,000	40,500
Electricity charges	73,200	-
Plant issued at the commencement	33,75,000	18,00,000
Material at site at the end	1,09,500	81,000

Provide depreciation @ 20% per annum, on the original cost of the plant.

You are required to prepare Contract C1 & Contract C2 Account for the period ended 31st March, 2023.

Q 3) A product passes through three processes viz.X, Y and Z.the following details are available from the books and records for the year ended 31st March 2023 **(20 Marks)**

Particulars	X	Y	Z
Unit introduced	32,000	---	---
Cost per unit	16	---	---
Sundry Materials (Rs)	36,000	24,400	22,000
Direct labor (Rs)	10,000	14,000	13,200
Direct Expenses (Rs)	20,800	10,000	7,500
Production Overhead	50% of sundry material	40% of direct Labour	6,800
Normal loss (%)	5%	10%	12%
Scrap value Per unit (Rs.)	12	10	15
Actual Output	30,000	27,500	22,800

The output of each process passes directly to the next process and finally to the finished stock. You are required to prepare:

- Process account
- Normal Loss Account
- Abnormal Loss Account
- Abnormal Gain Account

OR

Q 3) M/s. Flowers Enterprises Ltd provides you with the following information for the month of March,2023 about process A, B & C: **(20 Marks)**

Particulars	Process A	Process B	Process C
Basic Raw Material introduced (unit)	20,000	4,000	2,000
Cost of Raw Material per unit (Rs.)	20	12	18
Actual output (unit)	18,500	18,000	11,000
Direct Expenses (Rs.)	1,65,000	1,75,000	1,95,000
Direct Wages (Rs.)	1,30,000	1,08,720	1,28,132
Indirect Material (Rs.)	21,500	9,200	6,500
Factory Overheads (Rs.)	68,500	50,210	80,000
Normal Loss (as % of total No. of units input)	5%	10%	12%
Scrap Value per unit (Rs.)	6	4	8
Output Transferred to Next Process (%)	70%	60%	---
Output Sold at the end of process (%)	30%	40%	100%
Selling price per unit of the output sold at the end of the Process (Rs)	44	55	90

You are required to prepare Process Accounts

Q 4) Following are the balances in Cost ledger of Amrit Manufacturing Company on 1st April, 2022 (20 Marks)

	Debit(Rs)	Credit(Rs)
Stores Ledger Control Account	34,000	
WIP control account	45,600	
Finished Stock Ledger control Account	24,000	
Cost Ledger Control Account		1,03,600

Following are the transactions for the year ending on 31st March, 2023:

Particulars	Rs
Purchase of Raw material	1,00,000
Material issued to production	94,000
Direct Wages	1,40,000
Factory Overheads incurred	80,000
Selling & Distribution overheads incurred	32,000
Factory Overheads recovered	88,000
Selling & Distribution overheads recovered	31,500
Sales	4,00,000
Stock of WIP at end	50,000
Stock of Material at end	40,000
Stock of finished goods at end	30,000

You are required to prepare following Cost Control Accounts:

- Cost ledger control Account
- Stores Ledger Control account
- WIP Control Account
- Finished Stock Ledger Control Account
- Costing Profit & Loss Control Account

OR

Q 4 A) From the following particulars, you are required to calculate: (10 Marks)

- Profit Volume Ratio
- Break Even Point
- Profit when sale is Rs.2,50,000
- Sales required to earn profit of Rs. 50,000
- Margin of Safety in 2nd Year.

Year	Sales (Rs.)	Profit (Rs.)
I	3,75,000	25,000
II	4,50,000	40,000

Q 4 B) Calculate Material Cost Variances, Material Usage Variance, Material Price Variance from the following Data: **(10 Marks)**

Standard Quantity per 10 Units of production
Material 70 Kgs @ Rs.5 per kg.
Actual Production for the month=12,000 Units
Actual Material price per kg =@ Rs.5.5
Material used during the month=80,000 kgs

Q 5 A) Explain in detail about features of Contract costing. **(10 Marks)**

Q 5 B) What do you mean by Life cycle costing. **(10 Marks)**

OR

Q 5) Short Notes (Any Four) **(20 Marks)**

- i. General Ledger Adjustment Account
 - ii. Normal & Abnormal Loss
 - iii. Labour Efficiency Variance
 - iv. Significance of variance analysis
 - v. Marginal costing
 - vi. Activity Based Costing
-

Time: 3 Hours

Marks: 100

N. B. (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

- (२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
- (३) साध्या कॅल्क्युलेटरचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
- (४) गणन टिपा तुमच्या उत्तराचा भाग आहेत.

प्रश्न 1 (अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही 10)

(10 गुण)

i) कॉन्ट्रॉक्ट खर्चांमध्ये आगीमुळे झालेले मालसाहित्याचे नुकसान _____ ला वर्ग केले जाते.

- आर्थिक नफा आणि तोटा खाते
- नफा आणि तोटा खर्च खाते
- करार खाते
- कंत्राटदाराचे खाते

ii) परिव्यय खाते पुस्तकांमध्ये _____ समाविष्ट आहे.

- सर्व वैयक्तिक खाते
- सर्व अवैयक्तिक खाते
- सर्व नाममात्र खाते
- सर्व वास्तविक खाते

iii) कराराची किंमत रु. 10,00,000 प्रमाणित काम 60% आहे, प्रमाणात कामाच्या 80% रोख मिळालेली रक्कम रु. 4,80,000. प्रमाणित कार्य _____ असेल

- रु.4,80,000
- रु. 6,00,000
- रु. 6,20,000
- रु. 3,40,000

iv) जर विक्री रु. 5,00,000, परिवर्तनीय खर्च रु. 2,00,000 आणि निश्चित किंमत रु. 2,40,000; नफा/ आकारमान गुणोत्तर _____ असेल.

- ६०%
- ४०%
- २०%
- ४५%

v) सामान्य नुकसान _____ च्या ठराविक टक्केवारीने मोजले जाते.

- प्रक्रियेत आणलेले नग
- थेट सामग्री
- आदान माल किंमत
- थेट श्रम

vi) उत्पादन 2,500 नग आहे. सामान्य नुकसान 300 नग आहे. असामान्य नुकसान 200 नग आहे. तर उत्पादन नग _____ आहे.

- 2,000 नग
- 3,000 नग
- 1,500 नग
- 2700 नग

vii) जर मजुरीची प्रमाणित किंमत रु. 96,000 असेल आणि प्रत्यक्ष मजुरीची किंमत रु. 97,800 असेल, तर श्रम खर्च भिन्नता _____ आहे.

- रु. 1,800 (अनुकूल)
- रु. 1,800 (प्रतिकूल)
- रु. 1,93,800 (प्रतिकूल)
- रु. 1,93,800 (अनुकूल)

viii) प्रक्रिया खर्च _____ ला लागू आहे.

- कागद व्यवसाय
- वाहतूक कंपनी
- छाप खाना उद्योग
- दुरुस्तीची कामे

ix) मालसाठा नियंत्रण खात्यामध्ये _____ समाविष्ट आहे.

- प्रक्रियेत खर्च झालेले सर्व खर्च
- प्रक्रियेत लागणारे सर्व वेतन
- कच्चा माल साहित्याची सर्व खरेदी
- प्रक्रियेत झालेला सर्व अप्रत्यक्ष खर्च

x) खर्च निर्माण करणारी क्रिया म्हणजे _____.

- परिव्यय चालक
- खर्च नग
- खर्च डोह
- खर्च केंद्र

xi) जर कराराची किंमत रु. 15,00,000 असेल , प्रमाणित काम रु. 9,00,000 असेल. तर नफा आणि तोटा खाते मध्ये हस्तांतरित केलेली रक्कम _____ असेल.

- काल्पनिक नफ्याच्या 1/3*रोख मिळाले / काम प्रमाणित
- काल्पनिक नफ्याच्या 2/3*रोख मिळाले / काम प्रमाणित
- रोख किंमतीच्या 60%
- काम प्रमाणितच्या 60%

xii) किरकोळ खर्चांमध्ये, विक्री किंमत वाढल्यास. _____

- ना नफा ना तोटा बिंदूवर परिणाम होत नाही
- निव्वळ नफा कमी होतो
- ना नफा ना तोटा बिंदू वाढवते
- ना नफा ना तोटा बिंदू कमी करते

प्रश्न 1 (ब) खालील विधाने खरी आहेत की खोटी आहेत ते सांगा (कोणतेही 10)

(10 गुण)

- a) कंत्राटाची किंमत प्रमाणित कामाच्या समान आहे.
- b) प्रक्रिया खात्यात असामान्य नफा वर्ग केला जातो.
- c) सुरक्षितता सीमांत म्हणजे वास्तविक विक्रीपेक्षा ना नफा ना तोटा विक्री चे जास्त असणे होय
- d) थेट वेतन हे वेतन नियंत्रण खात्यात वर्ग केले जाते.
- e) प्रमाणित कार्य हे प्रगतीपथावरील कामाचा एक भाग आहे.
- f) प्रक्रिया खात्यात सामान्य नुकसानाचे भंगार मूल्य जमा केले जाते.
- g) गतीपथावरील मालसाठा नियंत्रण खाते उत्पादित मालाची अपूर्ण किंमत दाखवते.
- h) घटनांचा कोण म्हणजे ना नफा ना तोटा आलेखात काढलेली एकूण विक्री रेषा आणि एकूण किंमत रेषा यांच्यातील कोण होय .
- i) लक्ष्य परिव्ययामध्ये , टाकाऊ क्रियाकलाप काढून टाकले जातात.
- j) भिन्नता विश्लेषण हे मानक किंमत आणि वास्तविक किंमत यांच्यातील फरक आहे.
- k) निष्क्रिय वेळेचा फरक नेहमीच प्रतिकूल असतो.
- l) अनात्मक परिव्यय लेखापद्धतीला अंतर्गठन लेखा प्रणाली असेही म्हणतात.

प्रश्न २) मूनलाईट कॉन्ट्रॅक्टर्सने रु.25,00,000 मध्ये घेतलेल्या इमारतीच्या कंत्राट आणि ज्यासाठी वास्तुविशारदाने प्रमाणित केलेल्या 80% कामाची रक्कम कंत्राटदाराकडून दिली जात आहे अशाशी संबंधित खालील माहिती आहे. . (२० गुण)

तपशील	वर्ष I	वर्ष II	वर्ष III
साहित्य जारी केले	3,00,000	3,62,500	2,10,000
थेट खर्च	12,500	42,500	15,000
थेट वेतन	2,75,000	3,87,500	2,75,000
उपकंत्राट शुल्क	5,000	6,500	1,250
संयंत्र जारी	35,000	-	-
कंत्राटस्थळावरील साहित्य	5,000	12,500	20,000
काम प्रमाणित (संचयी)	5,87,500	18,75,000	25,00,000
काम अप्रमाणित	7,500	20,000	-

वर्ष I, II, III च्या शेवटी संयंत्राचे मूल्य रु. 28,०००, रु. 17,500 आणि रु. अनुक्रमे 7,500. तुम्हाला तीन वर्षांसाठी करार खाते तयार करणे गरजेचे आहे.

OR

Q 2) ट्वीनलाईट कॉन्ट्रॅक्टर ने C1 आणि C2 असे दोन कंत्राट मिळवले आहेत. 31 मार्च 2023 रोजी संपलेल्या वर्षासाठी त्यांच्याआर्थिक पुस्तकांमधून खालील माहिती घेण्यात आली आहे. (२० गुण)

तपशील	कंत्राट C1	कंत्राट C2
कंत्राट प्रारंभाची तारीख	1 ऑक्टोबर, 2022	1 डिसेम्बर, 2022
कराराची किंमत	1,05,00,000	22,50,000
रोख रक्कम मिळाली	80% of WC	85% of WC
काम प्रमाणित	21,00,000	13,50,000
अप्रमाणित काम	78,000	42,000
साहित्य जारी केले	5,37,000	2,98,800
साहित्य गोदामामध्ये परत आले	21,000	-
अप्रत्यक्ष साहित्य	2,20,000	2,43,900
थेट वेतन	4,42,500	2,66,250
थेट खर्च	2,04,750	46,050
उप करार शुल्क	41,250	33,750
प्रशासकीय शुल्क	4,08,750	2,21,250
पर्यवेक्षण शुल्क	95,550	-
वास्तुविशारद शुल्क	78,000	40,500

वीज शुल्क	73,200	-
प्रारंभी जारी केलेले संयंत्र	33,75,000	18,00,000
शेवटी कंत्रास्थळावरील साहित्य	1,09,500	81,000

संयंत्राच्या मूळ किमतीवर दरवर्षी 20% दराने घसारा काढा

तुम्हाला 31 मार्च 2023 रोजी संपलेल्या कालावधीसाठी कंत्राट C1 आणि कंत्राट C2 खाते तयार करणे आवश्यक आहे.

प्रश्न .3. एक उत्पादन X, Y आणि Z या तीन प्रक्रियेतून जाते. खालील तपशील 31-3-2023 रोजी संपलेल्या वर्षातील आर्थिक पुस्तके आणि नोंदीतून उपलब्ध आहे. (20 गुण)

तपशील	X	Y	Z
कच्चा माल पाठवला (नगांत)	32,000	---	---
कच्चा माल प्रति नग दर	16	---	---
वेतन	36,000	24,400	22,000
संयंत्र खर्च (रु.)	10,000	14,000	13,200
थेट खर्च (रु.)	20,800	10,000	7,500
उत्पादन खर्च (रु.)	50% of sundry material	40% of direct Labour	6,800
सामान्य घट (%)	5%	10%	12%
भंगाराचे मूल्य (प्रति नग)	12	10	15
उत्पादन (नगांत),	30,000	27,500	22,800

प्रत्येक प्रक्रियेचे उत्पादन थेट पुढील प्रक्रियेकडे जाते आणि शेवटी तयार मालसाठ्या कडे जाते.

आपण पुढील खाते तयार करणे आवश्यक आहे:

- प्रक्रिया खाते
- सामान्य तोटा खाते
- असामान्य तोटा खाते
- असामान्य लाभ खाते

किंवा

प्रश्न ३) मे/से. फ्लॉवर्स एंटरप्रायझेस लिमिटेड तुम्हाला मार्च, 2023 महिन्यासाठी A, B आणि C प्रक्रियेबद्दल खालील माहिती प्रदान करते: (20 गुण)

तपशील	प्रक्रियां A	प्रक्रियां B	प्रक्रियां C
मूलभूत कच्चा माल प्रक्रियेच्या प्रारंभी सादर केला (युनिट)	20,000	4,000	2,000
प्रति नग कच्च्या मालाची किंमत (रु.)	20	12	18
वास्तविक उत्पादन (युनिट)	18,500	18,000	11,000
थेट खर्च (रु.)	1,65,000	1,75,000	1,95,000
थेट वेतन (रु.)	1,30,000	1,08,720	1,28,132
अप्रत्यक्ष साहित्य (रु.)	21,500	9,200	6,500
कारखाना खर्च (रु.)	68,500	50,210	80,000
सामान्य नुकसान (प्रक्रियेत सादर केलेल्या एकूण कच्च्या मालावर %)	5%	10%	12%
प्रति नग भंगार मूल्य (रु.)	6	4	8
उत्पादन पुढील प्रक्रियेत हस्तांतरित केले (%)	70%	60%	---
प्रक्रियेच्या शेवटी उत्पादन विकले (%)	30%	40%	100%
प्रक्रियेच्या शेवटी विकल्या गेलेल्या उत्पादनाची प्रति नग विक्री किंमत (रु.)	44	55	90

वरील माहितीवरून प्रक्रिया खाती तयार करा.

प्र 4) अमृत उत्पादक कंपनीच्या 1 एप्रिल 2022 रोजीच्या परिव्यय खात्यातील शिल्लक खालीलप्रमाणे आहेत (20 गुण)

	वर्ग रु .	जमा रु
कच्चा माल नियंत्रण खाते	34,000	
प्रगतीपथावरील मालसाठा नियंत्रण खाते	45,600	
तयार माल नियंत्रण खाते	24,000	
परिव्यय नियंत्रण खाते		1,03,600

31 मार्च 2023 रोजी संपलेल्या वर्षातील व्यवहार खालीलप्रमाणे आहेत:

तपशील	रु .
कच्च्या मालाची खरेदी	1,00,000
उत्पादनासाठी जारी केलेली सामग्री	94,000
थेट वेतन	1,40,000

कारखाना परिव्यय खर्च	80,000
विक्री आणि वितरण परिव्यय खर्च	32,000
कारखाना खर्च वसूल केले	88,000
विक्री आणि वितरण खर्च वसूल केले	31,500
विक्री	4,00,000
शेवटी प्रगतीपथावरील मालसाठा	50,000
शेवटी साहित्याचा साठा	40,000
शेवटी तयार मालाचा साठा	30,000

तुम्हाला खालील खर्च नियंत्रण खाती तयार करणे आवश्यक आहे:

- कच्चा माल नियंत्रण खाते
- प्रगतीपथावरील मालसाठा नियंत्रण खाते
- तयार वस्तू नियंत्रण खाते
- परिव्यय नियंत्रण खाते
- परिव्यय नफा तोटा खाते

किंवा

प्र 4अ) खालील तपशीलांवरून, तुम्हाला पुढील गणना करणे आवश्यक आहे: (10 गुण)

- नफा/ आकारमान गुणोत्तर
- ना नफा ना तोटा विक्री
- रु.2,50,000 विक्री झाल्यावरचा नफा
- रुपये 50,000 नफा मिळविण्यासाठी आवश्यक विक्री
- दुसऱ्या वर्षीची सुरक्षिततेची सीमा

वर्ष	विक्री रु	नफा रु
I	3.75.000	25,000
II	4,50,000	40,000

Q 4B) पुढील माहितीवरून सामग्री खर्च भिन्नता , सामग्री वापर भिन्नता , सामग्री दर भिन्नता ची गणना करा: (10 गुण)

उत्पादनाच्या 10 नगांसाठी मानक प्रमाण
साहित्य 70 किलो @ 5 रुपये प्रति किलो.
महिन्यासाठी वास्तविक उत्पादन = 12,000
वास्तविक साहित्य किंमत प्रति किलो = @ रु.5.5
महिन्यात वापरलेली सामग्री = 80,000 किलो

प्र. 5 अ) कॉन्ट्रॅक्ट अकाउंटची वैशिष्ट्ये आणि अपूर्ण रेकॉर्डवरील नफ्याची गणना याबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या. (१० गुण)

प्र 5 ब) मार्जिनल कॉस्टिंग म्हणजे काय? (१० गुण)

किंवा

प्र 5) संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (20 गुण)

- i सामान्य समायोजन खाते
 - ii सामान्य आणि असामान्य नुकसान
 - iii श्रम कार्यक्षमता भिन्नता
 - iv भिन्नता विश्लेषणाचे महत्त्व
 - v. प्रारंभिक खर्च
 - vi क्रियाकलाप आधारित खर्च
-

Time:3 Hrs.

Marks:100

Note: 1. All Questions are Compulsory

2. Figures to the right state the marks allotted to the questions.

Q.1. A. Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) (10)

1. _____ is a process of giving a distinct name or a mark to a product in order to give a distinct identity.

- Branding
- Packaging
- Insurance
- Warranty

2. Phrases like- 'This side up', 'Protect from water', 'Fragile- Handle with care' etc. are examples of _____.

- Marking
- Labeling
- Advertising
- Branding

3. _____ quotation includes the expenses incurred till the goods are loaded on the board of ship at the port of shipment.

- FOB
- C&F
- CIF
- FOD

4. _____ is the intermediary between the manufacturer and overseas buyer.

- Domestic manufacturer
- Importer
- Merchant Exporter
- Contractor

5. _____ refers to the activity of moving items within warehouse and retail stores.

- Inventory management
- Network design
- Materials handling
- Facility location

6. _____ helps in obtaining leads from prospective buyers.
- Advertising
 - Publicity
 - Personal Selling
 - Trade discount
7. Switch trading, Barter and Off Set are methods of _____.
- Inspection
 - Promotion
 - Insurance
 - Countertrade
8. Pre shipment finance is also known as _____.
- Packing credit
 - Deemed finance
 - Forfeiting
 - EPCG
9. _____ provides finance to Small and Micro Enterprises.
- ECGC
 - DGFT
 - SIDBI
 - SEZ
10. RCMC for status holder exporters is issued by _____.
- DGFT
 - EIC
 - FIEO
 - Commodity Boards
11. _____ helps the exporter to complete shipment formalities and customs procedures.
- EPC
 - Tax authorities
 - C&F agent
 - Importer
12. The basic document containing all the information which is required for the preparation of other documents is _____.
- Commercial Invoice
 - Bill of Lading
 - Consular Invoice
 - Certificate of Origin

Q1.B. State whether the following statements are True or False. (Any Ten) (10)

1. A product warranty is an assurance from the exporter that the product will perform as stipulated.
2. Labeling helps to give statutory information of the products to the customers.
3. Under CIF quotation, the exporter has to obtain marine insurance policy to cover the risk/damages in transit.
4. Product characteristics do influence the choice of distribution channels in export marketing.
5. The exporter need not consider the urgency of the buyer in selecting the mode of transport in international markets.
6. Advertising helps in handling objections of the buyer.
7. Countertrade is a system of exchange between countries in which goods and services are used as payment rather than money.
8. Packing credit is provided to exporters for purchase of capital goods.
9. EXIM helps Indian exporters by providing insurance protection.
10. Pre shipment inspection of goods is needed for goods having ISO certification.
11. The exporter's agent has to obtain the carting order from the Port Trust Authorities.
12. Consular Invoice states the country of origin of the goods.

Q.2. Answer any two of the following (15)

- a) Discuss the various factors influencing branding decisions
- b) What are the factors determining export price?
- c) Calculate the minimum FOB price which can be quoted by an exporter to USA from the following details. Also calculate the amount of foreign exchange that can be earned if one American dollar is equal to Rs. 80/-

Particulars	Amount
Material Cost	65,000
Labour Cost	10,000
Transport Cost	5,000
Contribution to Profit	@10% of FOB cost
Duty Drawback	@10% of FOB price

Q.3. Answer any two of the following (15)

- a) What are the factors influencing choice of distribution channels in export marketing?
- b) Explain the need for Insurance in Export Marketing
- c) Discuss the importance of trade fairs and exhibitions in export marketing.

Q.4. Answer any two of the following (15)

- a) Describe the procedure to open a Letter of Credit.
- b) Distinguish between Pre-shipment finance and Post-shipment finance.
- c) Explain the role of commercial banks in providing export finance.

Q.5. Answer any two of the following

(15)

- a) Explain the pre-shipment procedure in exports.
- b) Discuss the custom clearance formalities to be completed by an exporter.
- c) State the importance of commercial invoice.

Q6. Write Short Notes on the following: (Any four)

(20)

- i) Product planning decisions for export marketing
- ii) Export Pricing Quotations
- iii) Trade-oriented sales promotion techniques
- iv) Methods of Payment in Export Marketing
- v) Export against Letter of Undertaking
- vi) Shipping Bill

वेळ: ३ तास

गुण १००

टीप: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२. उजवीकडील अंक गुण दर्शवित

३. इंग्रजी पत्रिका मुळ मानवी .

प्र.१. अ. खालील पर्यायांमधून सर्वात योग्य उत्तर निवडा (कोणतेही दहा)

(१०)

१. _____ ही एक वेगळी ओळख देण्यासाठी उत्पादनाला वेगळे नाव किंवा चिन्ह देण्याची प्रक्रिया आहे

- मुद्रांकन
- बांधणी
- विमा
- हमी

२. वाक्ये जसे- 'ही बाजूला', 'पाण्यापासून संरक्षण करा', 'नाजूक- काळजीने हाताळा' इत्यादी _____ ची उदाहरणे आहेत.

- चिन्हांकित करणे
- खुण-चीठी
- जाहिरात
- मुद्रांकन

३.. _____ निविदामध्ये बंदरावर जहाजाच्यावर माल चढवण्यापर्यंत झालेल्या खर्चाचा समावेश होतो.

- एफ ओ बी - FOB
- सी आणि एफ- C&F
- सी आय एफ- CIF
- एफ ओ डी - FOD

४. _____ निर्माता आणि परदेशी खरेदीदार यांच्यातील मध्यस्थ आहे.

- देशांतर्गत उत्पादक
- आयातदार
- व्यापारी निर्यातदार
- कंत्राटदार

५. _____ गोदाम आणि किरकोळ दुकानांमध्ये वस्तू हलविण्याच्या क्रियाकलापाचा संदर्भ देते.

- वस्तुसुची व्यवस्थापन
- नेटवर्क रचना
- साहित्य हाताळणी
- सुविधा स्थान

६. _____ संभाव्य खरेदीदारांचा पुढाकार मिळविण्यात मदत करते.

- जाहिरात
- प्रसिद्धी
- वैयक्तिक विक्री
- व्यापार सवलत

७. स्विच ट्रेडिंग, बार्टर आणि ऑफ सेट या _____ च्या पद्धती आहेत.

- तपासणी
- जाहिरात
- विमा
- प्रतीव्यापार

८. जहाजावर माल चढविण्यापूर्वीच्या अर्थसाह्यला _____ असेही म्हणतात.

- बांधणी पत
- आसवशीत अर्थसाह्य
- फॉरफिटिंग
- ईपीसीजी

९. _____ लघु आणि सूक्ष्म उद्योगांना वित्तपुरवठा करते.

- ईसीजीसी
- डीजीएफटी
- सिडबी
- सेझ

१०. दर्जा धारक निर्यातदारांसाठी आर सी एम सी _____ द्वारे जारी केले जाते.

- डीजीएफटी
- ई आय सी
- एफ आय ई ओ
- वस्तू महामंडळे

११ . _____ निर्यातदाराला शिपमेंटची औपचारिकता आणि सीमाशुल्क प्रक्रिया पूर्ण करण्यास मदत करते.

- ई पी सी
- कर अधिकारी
- सी आणि एफ दलाल
- आयातदार

१२ .. इतर कागदपत्रे तयार करण्यासाठी आवश्यक असलेली सर्व माहिती असलेले मूलभूत दस्तऐवज _____ आहे.

- व्यापारी बीजक
- जहाज भरण पत्र
- व्यापारी प्रतिनिधीचा दाखला
- मूळ प्रमाणपत्र

प्र .१ .ब . खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा. (कोणतेही दहा) (१०)

1. उत्पादनाची हमी ही निर्यातदाराकडून दिलेली हमी असते की उत्पादन निर्धारित केल्याप्रमाणे कार्य करेल.
2. खुण-चीठीमुळे ग्राहकांना उत्पादनांची वैधानिक माहिती देण्यात मदत होते.
3. सी आय एफ निविदे अंतर्गत, निर्यातदाराला पारगमनातील जोखीम/नुकसान भरून काढण्यासाठी सागरी विमा पॉलिसी घ्यावी लागते.
4. उत्पादनाची वैशिष्ट्ये निर्यात विपणनामध्ये वितरण वाहिन्यांच्या निवडीवर प्रभाव पाडतात.
5. निर्यातदाराला आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेतील वाहतुकीचा मार्ग निवडताना खरेदीदाराची निकड लक्षात घेण्याची गरज नाही.
6. जाहिरातीमुळे खरेदीदाराचे आक्षेप हाताळण्यात मदत होते.
7. काउंटरट्रेड ही देशांमधील देवाणघेवाणीची एक प्रणाली आहे ज्यामध्ये वस्तू आणि सेवा पैशांऐवजी पेमेंट म्हणून वापरल्या जातात.
8. निर्यातदारांना भांडवली वस्तूंच्या खरेदीसाठी पॅकिंग क्रेडिट दिले जाते.
9. एक्झिम बँक भारतीय निर्यातदारांना विमा संरक्षण देऊन मदत करते .
10. आय एस ओ प्रमाणन असलेल्या मालासाठी मालाची शिपमेंटपूर्व तपासणी आवश्यक आहे.
11. निर्यातदार दलालास पोर्ट ट्रस्ट प्राधिकरणाकडून कार्टिंग आदेश प्राप्त करणे आवश्यक आहे.
12. व्यापारी प्रतिनिधीचा दाखल्या मध्ये वस्तूंचा मूळ देश नमूद केला जातो.

प्र .२. खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या

(१५)

- अ) मुद्रांकन निर्णयांवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा
- ब) निर्यात किंमत ठरवणारे घटक कोणते आहेत?

क) खालील दिलेल्या माहितीच्या आधारे निर्यातदाराने निश्चित करावयाची किमान FOB किंमत, यूएस डॉलरमध्ये शोधा.

जेव्हा एक यूएस \$ = ₹ ८०/- आहे.

विवरण	रक्कम
साहित्याची किंमत	६५,०००/-
मजुरीची किंमत	१०,०००/-
वाहतूक खर्च	५,०००/-
एफओबी खर्चाच्या १०% @ नफ्यात योगदान	
एफओबी किंमतीच्या १०% @ कर परतावा	

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तर लिहा

(१५)

- अ) निर्यात विपणनामध्ये वितरण वाहिन्यांच्या निवडीवर कोणते घटक परिणाम करतात?
 ब) निर्यात विपणनामध्ये विम्याची गरज स्पष्ट करा
 क) निर्यात विपणनातील व्यापार मेळावे आणि प्रदर्शनांचे महत्त्व चर्चा करा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तर लिहा

(१५)

- अ) पत पत्र उघडण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
 ब) जहाजावर माल चढवण्यापूर्वी आर्थसाह्ये आणि जहाजावर माल चढविल्या नंतरचे आर्थसाह्ये यातील फरक करा.
 क) निर्यात वित्तपुरवठा करण्यात व्यापारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५. खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या

(१५)

- अ) निर्यातीमध्ये जहाजावर माल चढवण्यापूर्वी प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 ब) निर्यातदाराने पूर्ण करायच्या कस्टम क्लिअरन्स औपचारिकतेची चर्चा करा.
 क) व्यावसायिक बीजकांचे महत्त्व सांगा.

प्र.६. खालील कोणत्याही चारावर टिपा लिहा: (कोणत्याही चार)

(२०)

- i) निर्यात विपणनासाठी उत्पादन नियोजन निर्णय
 ii) निर्यातीतील मूल्यनिर्धारण निविदा
 iii) व्यापारला प्रोत्साहन देणारं विक्री तंत्र
 iv) निर्यात विपणनामध्ये देयकाच्या पद्धती
 v) हमीपत्र देवून निर्यात
 vi) जहाज पावती

3 Hours

[Total 100 Marks]

- N.B.:** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Working notes should form part of your answers.
(4) Use of simple calculator is allowed.

Q. 1 (A) Select the correct options for the given choice (Any Ten) (10)

- 1) A Limited Liability Partnership is governed by _____.
 - a) Partnership Act 1932
 - b) Companies Act, 2013
 - c) Limited Liability Partnership Act, 2008
 - d) Limited Liability Partnership Act, 2018
- 2) According to SEBI Regulations, if the subscription is not at Least _____ of the offer amount, all the application money needs to be refunded.
 - a) 40%
 - b) 75%
 - c) 60%
 - d) 90%
- 3) Mahesh Limited issued shares at a Face Value of Rs 100 with a premium of Rs 10 per share. The underwriting commission will be calculated on _____.
 - a) Rs 80
 - b) Rs 90
 - c) Rs 110
 - d) Rs 100
- 4) Rate of Exchange at the Balance Sheet date is called _____.
 - a) Average Rate
 - b) Closing Rate
 - c) Reporting Rate
 - d) Monetary Rate.
- 5) Audit requirement in case of Limited Liability Partnership is only when the contribution exceeds Rs. 25 Lakh or the turnover exceed Rs. _____.
 - a) 40 Lakhs
 - b) 25 Lakhs
 - c) 2 Crores
 - d) 10 Crores
- 6) Assets specifically pledged are placed in _____ to the Statement of Affairs
 - a) List D
 - b) List C
 - c) List B
 - d) List E
- 7) _____ is used in presenting financial statement.
 - a) Bitcoin Currency.
 - b) Foreign Currency.
 - c) Reporting Currency.
 - d) Digital Currency.

- 8) _____ is not a Preferential Creditor.
- Expenses in investigation
 - Salary & Wages
 - Government Dues
 - Unsecured Creditors.
- 9) Accounting for Amalgamation is governed by _____
- AS 2
 - AS 9
 - AS 11
 - AS 14
- 10) Application forms bearing Stamp with the respective underwriter are called as _____.
- ESOP application
 - Unmarked application
 - Proprietary application
 - Marked application
- 11) If the business of an existing company Modern Ltd is taken over by an existing company Ultra-Modern Ltd, it is called _____.
- Absorption
 - Amalgamation
 - External reconstruction
 - Internal reconstruction
- 12) A person can act as underwriter only if he hold a certificate granted by _____.
- Registrar of Company
 - SEBI
 - RBI
 - Registrar of Firm.

Q. 1 (B) State Whether the following statements are True or False (Any Ten) (10)

- Amalgamation Adjustment Account is prepared to record the Capital Reserve in Transferee company.
- Underwriters are not required to subscribe the shares of firm underwriting.
- When all the shares are underwritten by the underwriters, it is called partial underwriting.
- Debtors, Bills Receivable and Cash are the examples of non-Monetary items.
- In Liquidation of Company, List H indicates Surplus/ Deficit.
- Exchange Rate prevailing on Settlement date is termed as Average Rate.
- In Amalgamation, Fictitious Assets should be transferred to Realisation Account to close the transferor company accounts.
- “Pooling of interest method” is a method of Accounting for Amalgamation.
- As per Companies Act 2013, the commission payable to underwriter for underwriting of shares should not exceed 5%.
- LLP should have minimum 50 partners.
- On Liquidation of company, Preferential creditors should be settled before the payment of unsecured creditors.
- Inventory is termed as non-monetary item.

Q. 2 (A) The Balance Sheet of Bhanu Ltd and Aakash Ltd are as under.

(20)

Balance Sheet
As on 31st March 2023

Liabilities	Bhanu Ltd Rs.	Aakash Ltd Rs.	Assets	Bhanu Ltd Rs.	Aakash Ltd Rs.
Equity Share Capital (Rs.10 Each)	6,00,000	8,00,000	Land and Building	8,00,000	7,00,000
General Reserves	1,00,000	1,00,000	Plant and Machinery	3,00,000	2,00,000
Statutory Reserves	1,25,000	75,000	Inventories	4,75,000	3,25,000
Profit and Loss Account	1,75,000	1,25,000	Sundry Debtors	2,25,000	2,50,000
9% Debentures (Rs. 100 each)	3,00,000	2,50,000	Cash	1,25,000	2,25,000
Sundry Creditors	4,50,000	3,50,000	Bank	50,000	1,75,000
Bills Payable	3,25,000	2,75,000	Preliminary Expenses	1,00,000	1,00,000
	20,75,000	19,75,000		20,75,000	19,75,000

Bhanu Ltd purchases Aakash Ltd w.e.f 1st April 2023 with the following terms and conditions.

a) Bhanu Ltd takes over all assets and liabilities of Akash Ltd at book values with the following exceptions

Land and building Rs. 10,00,000

Plant and Machinery Rs. 3,50,000

b) Purchase consideration is discharged by issue of Equity Shares of Rs. 10 each at a premium of Rs 10 per share

c) Debentures of Aakash Ltd to be converted to equivalent number of 10% debentures of Bhanu Ltd of Rs. 100 each

d) Statutory Reserves is to be maintained for 4 more years

Prepare Ledger Account to close the books of Aakash Ltd and show opening journal entries in the books of Bhanu Ltd.

OR

Q. 2 (B) On 1st August, 2021, Abhinav Ltd. an Indian Importer, purchased \$ 2,00,000 worth of goods from DELL INC of USA @ Rs. 77 per \$. (10)

The payment for import was made as follows:

On 12th September, 2021 - \$ 60,000 @ Rs. 79 per \$

On 26th October, 2021 - \$ 80,000 @ Rs. 76 per \$

On 5th December, 2021 - \$ 40,000 @ Rs. 78 per \$

On 18th January, 2022 - \$ 20,000 @ Rs. 75 per \$

Abhinav Ltd. closes its books on 31st March every year.

Prepare DELL INC of USA A/c and Foreign Exchange Fluctuation A/c in the books of Abhinav Ltd.

Q. 2 (C) Amar Ltd. went into liquidation on 31st December, 2022 when its Balance Sheet was as follows: (10)

LIABILITIES	RS.	ASSETS	RS
150000 11% Cumulative Preference shares of Rs. 10 each	15,00,000	Land and Building	7,50,000
7,500 Equity shares of Rs. 100 each, Rs. 75 paid	5,62,500	Plant and Machinery	18,75,000
22,500 Equity shares of Rs. 100 each, Rs. 60 paid	13,50,000	Trademarks	3,00,000
12% Debentures (Secured by floating charge)	7,50,000	Stock-in-trade	4,02,500
Sundry Creditors	10,68,750	Sundry Debtors	8,25,000
		Cash at Bank	2,25,000
		Profit and Loss A/c	8,53,750
	52,31,250		52,31,250

The assets realised as follows:

Land and Building Rs. 4,50,000; Plant and Machinery and Trademarks Rs. 17,25,000; Stock and Sundry Debtors Rs. 10,50,000

The expenses of liquidation amounted to Rs. 27,250. The liquidator is entitled to a commission of 3% on assets realised except cash. Assuming, the final payments including those on debentures were made on 31st December, 2022, show the Liquidators Final Statement of Accounts.

Q. 3 (A) Prashant and Roshni are partners in **M/s. Carpenterwala LLP** sharing profits and losses in the ratio 2:3. Following is their Trial Balance an on 31-3-2023. (20)

Particulars	Debit	Credit
	Rs.	Rs.
Stock (1-4-2022)	25,000	
Prashant's Capital		1,21,000
Roshni's Capital		85,000
Bills Payable		46,500
Carriage Outward	5,000	
Purchases	2,25,000	
Return outward		15,000
Sales		4,07,000
Return inward	2,000	
Bad debts	6,000	
Sundry Debtors	51,500	
Cash at Bank of India	20,000	
Cash in hand	5,000	
General Repairs	5,000	
Warehouse Rent	7,500	
Motor Insurance	6,000	

Discount	6,500	
Manager's Remuneration	60,000	
Vacant Land at Nashik	1,50,000	
Motor Car	80,000	
Laptop	20,000	
TOTAL	6,74,500	6,74,500

Adjustments

- Goods worth Rs. 6,000 taken over by Prashant for personal use were not entered in the books of account.
- On 31-3-2023 the cost price of closing stock was Rs. 30,000 and its market price was Rs. 28,000.
- Provide Rs. 1,500 for Reserve for doubtful debts on debtors.
- Outstanding expenses as on 31st March 2023: Rent Rs. 2,500 and Manager's Remuneration Rs.5,000
- Provide depreciation @ 10% p.a. on Motor Car and @5% p.a. on Laptop
- Goods worth Rs.12,000 were destroyed by fire and Insurance Co. agreed to pay Rs. 10,000 in full settlement of the claim.

You are required to prepare Profit and Loss Account for the year ending 31-3-2023 and the Balance Sheet as on that date after considering the above adjustments.

OR

Q. 3 (B) Maruti Ltd issued 1,00,000 Equity Shares of Rs. 25 each at a premium of Rs.10 each. The entire issue was underwritten as follows **(10)**

Akshay 60,000 Shares (Firm Underwriting 10,000 Shares)

Bhavesh 30,000 Shares (Firm Underwriting 4,000 Shares)

Chintan 10,000 Shares (Firm Underwriting 2,000 Shares)

Applications received for 90,000 shares; the following are the marked applications including firm underwriting.

Akshay 24,000 Shares

Bhavesh 20,000 Shares

Chintan 8,000 Shares

Calculate the Net Liability of each underwriter when the benefit of firm underwriting is given.

Q. 3 (C) Manas Ltd. exported goods to Shepherd Inc. of Canada worth \$ 10,00,000 on 5th January, 2021 when the exchange rate was Rs. 68 per US \$. **(10)**

The amount was received in instalments as follows:

16.02.2021 - \$ 4,00,000 @ Rs 69 per US \$

16.03.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 70 per US \$

16.04.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 67 per US \$

16.05.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 65 per US \$

Manas Ltd. closes its books on 31st March every year when the exchange rate was Rs. 65 per US \$

You are required to pass journal entries in the books of Manas Ltd. for the years ended on 31st March, 2021 and 31st March 2022.

Q. 4 (A) Lost Life Ltd. went into liquidation on 1st April, 2022 when its Balance Sheet was as follows: **(10)**

LIABILITIES	RS.	ASSETS	RS
1000 10% Cumulative Preference shares of Rs. 100 each	1,00,000	Premises	2,40,000
3,000 Equity shares of Rs. 100 each	3,00,000	Machinery	1,65,000
14% Debentures (Secured by floating charge)	1,50,000	Stock	2,60,000
Interest Accrued on Debentures	21,000	Sundry Debtors	29,000
Unsecured Creditors	3,24,000	Cash at Bank	48,000
		Profit and Loss A/c	1,53,000
	8,95,000		8,95,000

Note: Preference Dividend was in arrears for one year.

The assets realised as follows:

Premises Rs. 1,70,000;

Machinery Rs. 85,000;

Stock and Debtors Rs. NIL

The expenses of liquidation amounted to Rs. 12,500. The liquidator is entitled to a remuneration of 1% on assets realised except cash. Assuming, the final payments including those on debentures were made on 31st December, 2022, show the Liquidators Final Statement of Accounts.

Q. 4 (B) Prem Ltd. issued prospectus inviting applications for 80,000 equity shares of Rs.10 each at par. The whole issue was fully underwritten as follows: Hemant - 40,000 shares; Jayant - 30,000 shares; and Chhaya - 10,000 shares. Applications were received for 76,000 shares which also included marked applications as follows: Hemant - 27,000 shares; Jayant - 18,000 shares, and Chhaya- 15,000 shares. Unmarked applications are to be distributed amongst the underwriters in the ratio of their gross liability. Prepare a statement to determine the net liability of the underwriters. **(10)**

OR

Q. 4 (C) Ishan and Amol are partners in M/s. **Glassdoor LLP** sharing Profits and Losses equally. From the following Trial Balance of the LLP, prepare Balance Sheet of the LLP as at 31st March, 2023. **(10)**

Particulars	Debit Rs.	Particulars	Credit Rs.
Stock as on 31.03.2023	18,000	Capital Accounts	
Trade Receivables	32,000	Ishan	85,000
Computer	75,000	Amol	65,000
Printer	15,000	Bills Payable	22,000
Prepaid Advertisement for 4 years	6,000	Outstanding Salaries	5,000
Investment in Equity shares of Reliance Ltd	10,000		
Cash at Bank with HDFC Bank	21,000		
	1,77,000		1,77,000

Q. 4 (D) Following is the Balance Sheet of Maharaja Ltd as on 31st March 2023. **(10)**

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
8% Preference Share Capital (Rs 100 each)	10,00,000	Goodwill	3,25,000
Equity Share Capital (Rs 10 each)	10,00,000	Land and Building	14,60,000
General Reserve	4,00,000	Plant and Machinery	5,10,000
Statutory Reserve	1,75,000	Investments	4,18,000
Profit and Loss Account	2,40,000	Inventories	2,25,000
9% Debentures	8,00,000	Sundry Debtors	3,26,000
Sundry Creditors	3,60,000	Bills Receivable	3,91,000
Bills Payable	1,05,000	Cash and Bank	3,56,000
Provision for Tax	75,000	Preliminary Expenses	1,44,000
	41,55,000		41,55,000

Chakravarti Ltd is formed with an authorised capital of 6,00,000 Equity Shares of Rs. 10 each to take over all the assets and liabilities of Maharaja Ltd with the following terms and conditions.

- a) The assets are to be taken over at 10% more than the book values.
- b) Goodwill of Maharaja Ltd is valued at Rs. 5, 40,000.
- c) Cost of formation of New Company amounted to Rs. 38,000.
- d) Debentures of Maharaja Ltd is to be converted into equivalent number of Debentures of Chakravarti Ltd.
- e) The purchase consideration is discharged by issue of Equity Shares of Rs. 10 each.

Find out the purchase consideration.

Q. 5 (A) Explain statement of affairs in liquidation of company. **(10)**

Q. 5 (B) Explain benefits of Limited Liability Partnership. **(10)**

OR

Q. 5 (C) Write Short Notes (Any Four) **(20)**

- 1) Purchase Consideration
- 2) Spot rate and Closing rate in Foreign Currency Transactions
- 3) Liquidators Final Statement of Account
- 4) Underwriting of shares
- 5) Amalgamation and Absorption
- 6) Monetary Items

मराठी रूपांतर

३ तास

[एकूण १०० गुण]

- N.B.: (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
(३) तळटीपा तुमच्या उत्तरांचा भाग बनल्या पाहिजेत.
(४) साध्या गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
(५) इंग्रजी भाषेतील मूळ प्रश्न प्रमाण मानावेत.

प्र. क्र. १ (अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही दहा)

(१०)

- 1) मर्यादित दायित्व भागीदारी _____ द्वारे शासित आहे
अ) भागीदारी कायदा १९३२
ब) कंपनी कायदा, २०१३
क) मर्यादित दायित्व भागीदारी कायदा, २००८
ड) मर्यादित दायित्व भागीदारी कायदा, २०१८
- 2) सेबीच्या नियमानुसार, सदस्यत्व एकूण भागांचे लेखांकन कमीत कमी _____ नसल्यास, अर्जाचे सर्व पैसे परत करणे आवश्यक आहे.
अ) ४०%
ब) ७५%
क) ६०%
ड) ९०%
- 3) महेश लिमिटेडने रु. १०० च्या दर्शनी मूल्यावर समभाग १० रुपये प्रति समभाग च्या अधिमूल्यावर जारी केले. _____ वर अंडररायटिंग कमिशन गणना केली जाईल.
अ) रु ८०
ब) रु ९०
क) रु ११०
ड) रु १००
- 4) ताळेबंद तारखेवरील विनिमय दराला _____ म्हणतात
अ) सरासरी दर
ब) समापन दर
क) अहवाल दर
ड) आर्थिक दर.

- 5) मर्यादित दायित्व भागीदारीच्या बाबतीत लेखापरीक्षणाची आवश्यकता तेव्हाच असते जेव्हा अंशदान Rs. २५ लाख पेक्षा जास्त असेल किंवा उलाढाल Rs. _____ पेक्षा जास्त असेल
- अ) ४० लाख
ब) २५ लाख
क) २ कोटी
ड) १० कोटी
- 6) गहाण ठेवलेली मालमत्ता _____ यादी मध्ये नमूद केली जाते
- अ) यादी ड
ब) यादी क
क) यादी ब
ड) यादी ई
- 7) वित्तीय विवरण सादर करण्यासाठी _____ चलन वापरले जाते.
- अ) बिकॉइन्ड चलन.
ब) परकीय चलन.
क) रिपोर्टिंग चलन
ड) डिजिटल चलन.
- 8) _____ हे प्राधान्याचे धनको नाहीत.
- अ) तपासातील खर्च
ब) कामगारांचे पगार आणि वेतन
क) शासकिय देणी
ड) असुरक्षित धनको.
- 9) एकत्रीकरण च्या लेखांकन साठी लेखांकिय मानांकन _____ आहे?
- अ) AS २
ब) AS ९
क) AS ११
ड) AS १४
- 10) संबंधित हमीदार चा शिक्का असलेले अर्ज _____ म्हणून ओळखले जातात
- अ) कर्मचारी समभाग स्वामित्व योजना अर्ज
ब) अचिन्हांकित अर्ज
क) मालकी अर्ज
ड) चिन्हांकित अर्ज
- 11) जर विद्यमान कंपनी मॉडर्न लिमिटेड चा व्यवसाय दुसऱ्या विद्यमान कंपनी अल्ट्रा मॉडर्न लिमिटेड ने ताब्यात घेतला असेल तर त्याला _____ म्हणतात.
- अ) विलानीकरण
ब) एकत्रीकरण
क) बाह्य पुनर्रचना
ड) अंतर्गत पुनर्रचना

- 12) एखाद्या व्यक्तीकडे _____ द्वारे प्रदान केलेले प्रमाणपत्र असेल तरच ती हमीदार म्हणून काम करू शकतो.
- अ) कंपनीचे रजिस्ट्रार
ब) सेबी
क) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
ड) फर्मचे रजिस्ट्रार.

प्र. क्र. १ ब) खालील विधाने खरी आहेत की असत्य आहेत हे सांगा (कोणतेही दहा)

(१०)

- १) हस्तांतरणग्राहक कंपनीमध्ये भांडवली राखीवची नोंद करण्यासाठी एकत्रीकरण समायोजन खाते तयार केले जाते.
- २) हमीदारांना (अंडररायटर्सना) निच्छित अंतर्मुद्रणचे समभाग खरेदी करण्याची आवश्यकता नाही.
- ३) जेव्हा सर्व समभाग ला हमीदारांची हमी दिली जाते तेव्हा त्याला आंशिक निर्गमन म्हणतात.
- ४) कर्जदार, बिले प्राप्त करण्यायोग्य आणि रोख ही गैर-आर्थिक वस्तूची उदाहरणे आहेत.
- ५) कंपनीच्या विलिंबामध्ये, सूची H (List H) च्या मालमत्तेमध्ये अधिशेष/ तूट चा समावेश आहे.
- ६) परतफेड तारखेवर प्रचलित विनिमय दर सरासरी दर म्हणून ओळखला जातो.
- ७) विलीनीकरणात, हस्तांतरण किंवा कंपनी खाती बंद करण्यासाठी काल्पनिक मालमत्ता प्राप्ती खात्यात हस्तांतरित केली पाहिजे.
- ८) "बांधवड्यांचा समावेश विधान पद्धत" ("Pooling of interest method") ही एकत्रीकरणासाठी लेखाची पद्धत आहे.
- ९) कंपनी कायदा २०१३ नुसार समभागांच्या अंतर्मुद्रणसाठी हमीदारांना देय कमिशन ५% पेक्षा जास्त नसावे.
- १०) मर्यादित दायित्व भागीदारी मध्ये किमान ५० भागीदार असावेत..
- ११) कंपनीच्या विलिंबावर, असुरक्षित कर्जदारांच्या देयकापूर्वी प्राधान्य कर्जदारांचा निपटारा केला जावा.
- १२) मालसाठ्याला गैर-आर्थिक वस्तू म्हणतात.

प्रश्न क्र. २. (अ) भानू लिमिटेड आणि आकाश लिमिटेड चे ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहेत.

(२०)

ताळेबंद ३१ मार्च २०२३ रोजी

दायित्वे	भानू लि. Rs.	आकाश लि. Rs.	मालमत्ता	भानू लि. Rs.	आकाश लि. Rs.
सामान्य समभाग, (प्रत्येकी १० रुपये)	६,००,०००	८,००,०००	जमीन आणि इमारत	८,००,०००	७,००,०००
सामान्य राखीव	१,००,०००	१,००,०००	उपकरणे आणि यंत्रणा	३,००,०००	२,००,०००
वैधानिक राखीव	१,२५,०००	७५,०००	माल साठा	४,७५,०००	३,२५,०००
नफा आणि तोटा खाते	१,७५,०००	१,२५,०००	ऋणको	२,२५,०००	२,५०,०००
९% कर्जरोखे - १०० रुपये	३,००,०००	२,५०,०००	रोकड	१,२५,०००	२,२५,०००

धनको	४,५०,०००	३,५०,०००	बँक	५०,०००	१,७५,०००
देय बिले	३,२५,०००	२,७५,०००	प्रारंभिक खर्च	१,००,०००	१,००,०००
	२०,७५,०००	१९,७५,०००		२०,७५,०००	१९,७५,०००

भानू लिमिटेड १ एप्रिल २०२३ पासून खालील अटी व शर्तीसह आकाश लिमिटेडला खरेदी करणार आहे.

अ) भानू लिमिटेड खालील अपवाद वगळता आकाश लिमिटेडची सर्व मालमत्ता आणि दायित्वे पुस्तकी मूल्यावर ताब्यात घेते.

जमीन आणि इमारत Rs. १०,००,०००

उपकरणे आणि यंत्रणा Rs. ३,५०,०००

ब) १० रुपये प्रति समभाग प्रिमियमवर प्रत्येकी १० रुपयांचे सामान्य समभाग जारी करून खरेदीचा मोबदला दिला जातो.

क) आकाश लिमिटेडचे कर्जरोखे भानू लिमिटेडच्या प्रत्येकी १०० रुपयांच्या १०% कर्जरोखेच्या समकक्ष संख्येत रूपांतरित केले जातील.

ड) वैधानिक राखीव रक्कम आणखी ४ वर्षे राखली जाईल

आकाश लिमिटेडची पुस्तके बंद करण्यासाठी लेजर खाते तयार करा आणि भानू लिमिटेडच्या पुस्तकांमध्ये सुरुवातीच्या जर्नल नोंदी दर्शवा.

किंवा

प्र. क्र. २ (ब) १ ऑगस्ट २०२१ रोजी अभिनव लिमिटेड या एका भारतीय आयातदाराने अमेरिकेच्या डेल आयएनसी कडून ७७ रुपये प्रति डॉलर दराने २,००,००० डॉलरचा माल खरेदी केला. (१०)

आयातीचे पैसे खालीलप्रमाणे देण्यात आले:

१२ सप्टेंबर २०२१ रोजी - @७९ रुपये प्रति डॉलर या दराने ६०,००० डॉलर्स

२६ ऑक्टोबर २०२१ रोजी - @ ७६ रुपये प्रति डॉलर या दराने ८०,००० डॉलर्स

५ डिसेंबर, २०२१ - @ ७८ रुपये प्रति डॉलर या दराने ४०,००० डॉलर्स

१८ जानेवारी २०२२ - @ ७५ रुपये प्रति डॉलर या दराने २०,००० डॉलर्स

अभिनव लिमिटेड दरवर्षी ३१ मार्चला आपली पुस्तके बंद करते.

अभिनव लिमिटेडच्या पुस्तकात डेल INC चे खाते आणि परकीय चलन चढ-उतार खाते देखील तयार करा.

प्र. क्र. २ (क) ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी अमर लिमिटेड विलिंबामध्ये गेली तेव्हा त्यांचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे होता: (१०)

दायित्वे	रुपये	मालमत्ता	रुपये
१५००००, ११% संचयी प्राधान्य समभाग प्रत्येकी १० रुपये	१५,००,०००	जमीन आणि इमारत	७,५०,०००
७,५०० सामान्य समभाग, प्रत्येकी १०० रुपयांचे, ७५ रुपये भरलेले	५,६२,५००	यंत्रसामग्री	१८,७५,०००
२२,५०० सामान्य समभाग, प्रत्येकी १०० रुपयांचे ६० रुपये भरलेले	१३,५०,०००	ट्रेडमार्क	३,००,०००

१२% कर्जरोखे (फ्लोटिंग चार्ज द्वारा सुरक्षित)	७,५०,०००	माल साठा	४,०२,५००
धनको	१०,६८,७५०	ऋणको	८,२५,०००
		बँकेत रोख रक्कम	२,२५,०००
		नफा-तोटा खाते	८,५३,७५०
	५२,३१,२५०		५२,३१,२५०

प्राप्त मालमत्ता खालीलप्रमाणे:

जमीन व इमारत ४,५०,००० रु. यंत्रसामग्री आणि ट्रेडमार्क रु. १७,२५,०००; माल साठा आणि ऋणको रु. १०,५०,०००

विलिवाचा खर्च २७,२५० रुपये होता. रोख रक्कम वगळता मिळणाऱ्या मालमतेवर उदारकाला ३ टक्के कमिशन मिळते. असे गृहीत धरले तर कर्जरोखे सह अंतिम देयके ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी देण्यात आली होती, असे उदारकाचे अंतिम लेखा विवरण तयार करा.

प्र. क्र. ३. (अ) प्रशांत आणि रोशनी हे में. कार्पेटवला LLP चे भागीदार आहेत २:३ च्या प्रमाणात नफा आणि तोटा वाटून घेतात. (२०)

३१ मार्च २०२३ रोजीची तेरीज खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील विवरण	नावे राशी	जमा राशी
	रु	रु
माल साठा १-४-२०२२	२५,०००	
प्रशांतचे भांडवल		१,२१,०००
रोशनीचे भांडवल		८५,०००
देयविपत		४६,५००
वितरण शुल्क	५,०००	
खरेदी	२,२५,०००	
खरेदीपरत		१५,०००
विक्री		४,०७,०००
विक्री परत	२,०००	
बुडीत कर्ज	६,०००	
ऋणको	५१,५००	
बँक ऑफ इंडियामध्ये रोख	२०,०००	
हस्तस्थ रोख	५,०००	
सामान्य दुरुस्ती खर्च	५,०००	
गोदाम भाडे	७,५००	
मोटर विमा	६,०००	
कसर	६,५००	
व्यवस्थापकाचे मानधन	६०,०००	
नाशिक येथे मोकळी जमिन	१,५०,०००	

मोटार गाडी	८०,०००	
संगणक	२०,०००	
	६,७४,५००	६,७४,५००

अतिरिक्त माहिती

- प्रशांतने वैयक्तिक वापरसाठी घेतलेला ६,००० रुपयांचा माल हिशोबाच्या वहीत टाकण्यात आला नाही..
 - ३१ मार्च २०२३ रोजी मालसाठा ची खरेदी किंमत रु .३०,००० व बाजार मूल्य रु .२८,००० होती
 - बुडीत व संशयित कर्ज निधी साठी रु १,५०० राखीव ठेवण्यात यावेत.
 - ३१ मार्च २०२३ पर्यंतचा अदत्त खर्च कोठार भाडे रु :२,५०० आणि व्यवस्थापकाचे मानधन रु .५,०००
 - १०% मोटार गाडीवर आणि @ ५% संगणकावर घसाऱ्याचे गणन करा
 - आगीत रु .१२,००० किमतीचे सामान जळून खाक झाले आणि विमा कंपनीने रु. १०,००० देण्याचे मान्य केले.
- ३१ मार्च २०२३ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी नफा आणि तोटा खाते आणि त्या तारखेला ताळेबंद तयार करा.

किंवा

प्र. क्र. ३. (ब) मारुती लिमिटेडने प्रत्येकी १० रुपयांच्या प्रीमियमवर प्रत्येकी २५ रुपयांचे १,००,००० सामान्य समभाग जारी केले. खालीलप्रमाणे अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग) केले आहे (१०)

अक्षय ६०,००० समभाग (निच्छित अंतर्मुद्रण १०,००० समभाग)

भावेश ३०,००० समभाग (निच्छित अंतर्मुद्रण ४,००० समभाग)

चिंतन १०,००० समभाग (निच्छित अंतर्मुद्रण २,००० समभाग)

१०,००० समभागांसाठी अर्ज आले; निच्छित अंतर्मुद्रणसह चिन्हांकित अनुप्रयोग खालीलप्रमाणे आहेत.

अक्षय चे २४,००० समभाग

भावेश चे २०,००० समभाग

चिंतन चे ८,००० समभाग

निच्छित अंतर्मुद्रणचा लाभ देऊन प्रत्येक हमीदारांची निव्वळ दायित्वाची गणना करा.

प्र. क्र. ३. (क) ५ जानेवारी २०२१ रोजी मानस लिमिटेडने कॅनडाच्या शेफर्ड INC ला १०,००० डॉलर्स किमतीचा माल निर्यात केला, जेव्हा विनिमय दर रु. ६८ प्रति अमेरिकी डॉलर होता. (१०)

ही रक्कम खालीलप्रमाणे हप्त्यांमध्ये प्राप्त झाली.

१६.०२.२०२१ - ४,००,००० डॉलर्स @ ६९ रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

१६.०३.२०२१ - २,००,००० डॉलर्स @ ७० रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

१६.०४.२०२१ - २,००,००० डॉलर्स @ ६७ रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

१६.०५.२०२१ - २,००,००० डॉलर्स @ ६५ रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

मानस लिमिटेड दरवर्षी ३१ मार्च रोजी आपली पुस्तके बंद करते जेव्हा विनिमय दर ६५ रुपये प्रति अमेरिकन डॉलर होता. ३१ मार्च २०२१ आणि ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी मानस लिमिटेडच्या पुस्तकांमधील जर्नल नोंदी तयार करणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. ४. (अ) १ एप्रिल २०२२ रोजी लॉस्ट लाईफ लिमिटेड विलिव्हामध्ये गेली तेव्हा त्यांचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे होता:

(१०)

दायित्वे	रुपये	मालमत्ता	रुपये
१००० १०% संचयी प्राधान्य समभाग प्रत्येकी १०० रुपये	१,००,०००	परिसर	२,४०,०००
३,००० सामान्य समभाग प्रत्येकी १०० रुपये	३,००,०००	यंत्रसामग्री	१,६५,०००
१४% कर्जरोखे (फ्लोटिंग चार्ज द्वारा सुरक्षित)	१,५०,०००	माल साठा	२,६०,०००
कर्जरोखेवर मिळणारे व्याज	२१,०००	ऋणको	२९,०००
असुरक्षित कर्जदार	३,२४,०००	बँकेत रोख रक्कम	४८,०००
		नफा-तोटा खाते	१,५३,०००
	८,९५,०००		८,९५,०००

टीप: प्राधान्य लाभांश एक वर्षापासून थकबाकीत होता.

प्राप्त मालमत्ता खालीलप्रमाणे:

परिसर रु. १,७०,०००;

यंत्रसामग्री रु. ८५,०००;

माल साठा आणि ऋणको रु. शून्य

विलिव्हाचा खर्च १२,५०० रुपये होता. रोख रक्कम वगळता मिळणाऱ्या मालमत्तेवर उदारकाला १ टक्के मोबदला मिळतो. असे गृहीत धरले तर कर्जरोखे सह अंतिम देयके ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी देण्यात आली होती, असे उदारकाचे अंतिम लेखा विवरण तयार करा.

प्र. क्र. ४. (ब) प्रेम लिमिटेड ने प्रत्येकी १० रुपयांच्या ८०,००० समभागांसाठी अर्ज आमंत्रित करणारे निर्गमन पत्रक जारी केले. संपूर्ण समभागांचे निर्गमन खालीलप्रमाणे पूर्णपणे अधोरेखित केले गेले: हेमंत - ४०,००० समभाग ; जयंत - ३०,००० समभाग; आणि छाया - १०,००० समभाग. एकूण ७६,००० समभागांसाठी अर्ज प्राप्त झाले होते ज्यात खालीलप्रमाणे चिन्हांकित अर्जांचा समावेश होता : हेमंत - २७,००० समभाग ; जयंत - १८,००० समभाग, आणि छाया- १५,००० समभाग. अचिन्हांकित अर्ज हे ढोबळ दायित्वाच्या प्रमाणामध्ये हमिदारांमध्ये विभागून द्यावे हमीदारांची निव्वळ देयता गणना करा.

(१०)

किंवा

प्र. क्र. ४. (क) ईशान आणि अमोल हे में. ग्लासडोर LLP मधील भागीदार आहेत.
३१ मार्च २०२३ रोजीची तेरीज खालील प्रमाणे आहे.

(१०)

तपशील विवरण	नावे राशी	तपशील विवरण	जमा राशी
	रु		रु
३१ मार्च २०२३ रोजी मालसाठा	१८,०००	भांडवली खाती	
ऋणको	३२,०००	इशान	८५,०००
संगणक	७५,०००	अमोल	६५,०००
मुद्रण यंत्र	१५,०००	देयविपत	२२,०००
४ वर्षासाठी प्रीपेड जाहिरात	६,०००	अदत्त पगार	५,०००
रिलायन्स लिमिटेडच्या समभाग मध्ये गुंतवणूक	१०,०००		
बँकेत रोख	२१,०००		
	१,७७,०००		१,७७,०००

३१ मार्च २०२३ रोजीचा LLP चा ताळेबंद तयार करा.

प्र. क्र. ४. (ड) ३१ मार्च २०२२ रोजी महाराजा लिमिटेडचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहे

(१०)

दायित्वे	Rs.	मालमत्ता	Rs.
८ टक्के प्राधान्य भागभांडवल (प्रत्येकी १०० रुपये)	१०,००,०००	नावलौकिक	३,२५,०००
सामान्य भागभांडवल (१० रुपये)	१०,००,०००	जमीन आणि इमारत	१४,६०,०००
सामान्य राखीव	४,००,०००	उपकरणे आणि यंत्रणा	५,१०,०००
वैधानिक राखीव	१,७५,०००	गुंतवणूक	४,१८,०००
नफा आणि तोटा खाते	२,४०,०००	माल साठा	२,२५,०००
९% कर्जरोखे	८,००,०००	ऋणको	३,२६,०००
धनको	३,६०,०००	प्राप्य बिले	३,९१,०००
देय बिले	१,०५,०००	रोख रक्कम आणि बँक	३,५६,०००
कराची तरतूद	७५,०००	प्रारंभिक खर्च	१,४४,०००
	४१,५५,०००		४१,५५,०००

चक्रवर्ती लिमिटेड ची स्थापना खालील अटी आणि शर्तीसह महाराजा लिमिटेडच्या सर्व मालमत्ता आणि दायित्वे ताब्यात घेण्यासाठी प्रत्येकी १० रुपयांच्या ६,००,००० सामान्य भागभांडवलाच्या अधिकृत भांडवलासह केली गेली आहे.

अ) पुस्तकी मूल्यापेक्षा १०% अधिक दराने मालमत्ता ताब्यात घ्यावी लागेल.

ब) महाराजा लिमिटेडच्या नावलौकिकचे मूल्य Rs. ५,४०,००० आहे

क) नवीन कंपनीच्या स्थापनेचा खर्च Rs. ३८,००० इतका होता.

ड) महाराजा लिमिटेडच्या कर्जरोखेचे रूपांतर चक्रवर्ती लिमिटेडच्या कर्जरोखेच्या समान संख्येत केले जाईल.

ई) प्रत्येकी १० रुपयांचे सामान्य समभाग जारी करून खरेदीचा मोबदला दिला जातो.

खरेदीचा मोबदला शोधून काढा.

प्र. क्र. ५ (अ) कंपनीच्या विलिहामधील (Liquidation) व्यवहारांचे विवरण स्पष्ट करा. (१०)

प्र. क्र. ५ (ब) मर्यादित दायित्व भागीदारीचे फायदे समजावून सांगा. (१०)

किंवा

प्र. क्र. ५ (क) लहान टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (२०)

१) खरेदीचा मोबदला

२) परकीय चलन व्यवहारातील स्थानिय दर आणि बंद दर

३) उदारकाचे अंतिम लेखा विवरण

४) समभागांचे अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग)

५) एकत्रीकरण आणि विलय

५) आर्थिक वस्तू

Time: - 03Hours

Marks:- 100

- Note: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
-

Q.1 (A) Select the most appropriate answer from the option given below. (Any Ten) **10**

1. Product research is a study of aspects involved in making & _____ a product.
a) Selling b) Manufacturing c) Marketing d) Packaging
2. Product is a bundle of tangible and _____ attributes.
a) Intangible b) Specialized c) Physical d) Branded
3. Rising initiatives by manufacturers to reduce ecological footprint has led to adoption of _____ packaging
a) Red b) Brown c) Green d) Blue
4. _____ is the management of all the activities involved in procurement of raw materials, production and distribution of finished goods to customers.
a) Supply Chain Management b) Production Management
c) Financial Management d) Emotional Management
5. _____ is a post-testing method of testing advertising effectiveness.
a) Check-list Method b) Recall test c) Consumers Jury Test
d) Sales Area Test
6. In _____ distribution channel, goods are supplied from producer to customers directly without involvement of intermediaries.
a) Three Level b) Direct Marketing c) Indirect Marketing d) Four Level
7. Under _____ services, Professional Marketing Research Agencies continuously collect data on various marketing areas and supplies it against payment.
a) Retail b) Professional Services c) Product Distributor d) Field
8. Indian Rural Markets are _____ over more than 5 lakh villages.
a) Scattered b) Concentrated c) Divided d) Seasonal
9. _____ tries to find out the possible causes related to sales.
a) Product research b) Advertising Research c) Sales Research
d) Price research)
10. Sales forecasting is a branch of _____
a) Consumer research b) Sales research c) Sales Analysis
d) Advertising research
11. NCAER stands for National _____ of Applied Economic Research
a) Council b) Committee c) Center d) Club
12. Under _____ services, professional research agencies collect primary data through various methods of data collection on behalf of clients.

a) Syndicated Data b) Field c) CRM d) Market Audit

B) State whether the following statements are true or false: (Any 10) 10

1. B2C distribution channel describes business transactions between manufacturer and consumer.
2. Product research is limited only to domestic market and products.
3. In penetration price strategy low prices are charged during introductory stage.
4. Motivation Research is a part of Consumer Research.
5. Supply Chain Management and Physical Distribution are synonymous terms.
6. Focus Group interview is the most popular method of conducting consumer research.
7. Indian rural market are homogeneous in nature
8. Sales Analysis by Territory is a method of market research
9. Rural consumers are not price sensitive
10. Services of advertising agencies for marketing research is costlier than conducting it with regular employees.
11. Professional Marketing Research Agencies should disclose the research findings to the competitive business firms of the client.
12. Marketing Research Agencies should force the respondents to provide data for research.

Q2. Answer **any two** of the following 15

- a) What are methods used for conduct of product research?
- b) What are the components of a brand?
- c) What is price research and significance of conducting price research?

Q.3. Answer **any two** of the following 15

- a) What do you mean by Physical Distribution Research? Explain its importance in brief.
- b) Explain the concept and different elements of Promotion.
- c) What is meant by Consumer Research? Explain the objectives of Consumer Research.

Q. 4 Answer **any two** of the following 15

- a) What is sales research? Explain its significance.
- b) Describe the features of rural marketing research.
- c) What is global marketing research?. Explain the factors affecting global marketing research.

Q5. Answer **any two** of the following 15

- a) What are the factors that influence the decision on organising marketing research Activities?
- b) Explain the merits and demerits of hiring services of Professional Marketing Research Agencies.
- c) State and explain the activities of any two prominent marketing research agencies.

Q6 Write a short note (Any four)

20

- a) Areas/Scope of Product Research
- b) Brand Research
- c) Distribution Channel Research
- d) Consumer Research
- e) In-house Marketing Research Dept.
- f) Features of Indian Rural Market

मराठी भाषांतर

वेळ- ०३ तास

गुण-१००

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.क्र.१ (अ) खालील पर्यायातून सर्वात योग्य उत्तर निवडा. (कोणतेही दहा)

१०

१. उत्पादन संशोधन म्हणजे वस्तू/उत्पादन निर्मिती आणि _____ संबंधित विविध पैलूंचा अभ्यास होय.
अ) विक्री ब) उत्पादन क) विपणन ड) पॅकेजिंग
२. उत्पादन म्हणजे मूर्त आणि _____ गुणधर्मांचा अंतर्भाव असणारी वस्तू होय.
अ) अमूर्त ब) विशेष क) भौतिक ड) ब्रांडेड
३. पर्यावरणीय परीणाम कमी करण्यासाठी उत्पादकांच्या वाढत्या पुढाकारामुळे _____ संवेष्टनाचा अवलंब सुरु झाला आहे.
अ) लाल ब) तपकिरी क) हिरवा ड) निळा
४. _____ हे कच्च्या मालाची खरेदी, उत्पादन आणि ग्राहकांना तयार वस्तूंचे वितरण यामध्ये गुंतलेल्या सर्व कार्यांचे व्यवस्थापन आहे.
अ) पुरवठा साखळी व्यवस्थापन ब) उत्पादन व्यवस्थापन क) आर्थिक व्यवस्थापन ड) भावनिक व्यवस्थापन
५. _____ ही जाहिरात परिणामकारकता तपासण्याची उत्तर चाचणी (Post Testing) पद्धत आहे.
अ) चेक-लिस्ट/सूची पद्धत ब) रिकॉल/स्मरण चाचणी क) ग्राहक ज्युरी चाचणी ड) विक्री क्षेत्र चाचणी
६. _____ वितरण साखळी अंतर्गत; मध्यस्थांच्या सहभागाशिवाय थेट उत्पादकाकडून ग्राहकांना वस्तूंचा पुरवठा केला जातो.
अ) तीन स्तर ब) थेट विपणन क) अप्रत्यक्ष विपणन ड) चार स्तर
७. _____ सेवा अंतर्गत, व्यावसायिक विपणन संशोधन एजन्सी सतत विविध विपणन क्षेत्रांवरील तथ्यमाहिती/ संकलित करतात आणि शुल्काच्या बदल्यात त्याचा पुरवठा करतात.
अ) किरकोळ ब) पेशेवाईक सेवा क) उत्पादन वितरक ड) क्षेत्रीय
८. भारतीय ग्रामीण बाजारपेठा पाच लाखाहून अधिक गावांमध्ये _____ आहेत.
अ) विखुरलेल्या ब) केंद्रित क) विभागलेल्या ड) हंगामी स्वरूपात
९. _____ विक्रीशी संबंधित संभाव्य कारणे शोधण्याचा प्रयत्न करते.
अ) उत्पादन संशोधन ब) जाहिरात संशोधन क) विक्री संशोधन ड) किंमत संशोधन
१०. विक्री अंदाज ही _____ ची शाखा आहे.
अ) ग्राहक संशोधन ब) विक्री संशोधन क) विक्री विश्लेषण ड) जाहिरात संशोधन

११. NCAER म्हणजे नॅशनल _____ ऑफ अप्लाइड इकॉनॉमिक रिसर्च
अ) परिषद ब) समिती क) केंद्र ड) क्लब

१२. _____ सेवा अंतर्गत, व्यावसायिक संशोधन संस्था ग्राहकांच्या वतीने तथ्य संकलनाच्या विविध पद्धतींद्वारे प्राथमिक माहितीतथ्य/ गोळा करतात.
अ) सिंडिकेटेड डेटा ब) फील्ड क) CRM ड) मार्केट ऑडिट

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. B2C वितरण साखळी उत्पादकां आणि ग्राहक यांच्यातील व्यावसायिक व्यवहारांचे वर्णन करते.
२. उत्पादन संशोधन केवळ देशांतर्गत बाजारपेठ आणि उत्पादनांपुरतेच मर्यादित आहे.
३. प्रवेशशिरकाव/ किंमत धोरणात प्रास्ताविक टप्प्यात कमी किमती आकारल्या जातात.
४. प्रेरणा संशोधन हा ग्राहक संशोधनाचा एक भाग आहे.
५. पुरवठा साखळी व्यवस्थापन आणि भौतिक वितरण या समानार्थी संज्ञा आहेत.
६. लक्ष्य निर्धारित समुह) Focused (मुलाखत ही ग्राहक संशोधनाची सर्वात लोकप्रिय पद्धत आहे.
७. भारतीय ग्रामीण बाजारपेठ एकसंध स्वरूपाच्या आहेत.
८. प्रांतविभाग/ निहाय विक्री विश्लेषण; ही बाजार संशोधनाची पद्धत आहे
९. ग्रामीण ग्राहक किंमतीच्या बाबतीत संवेदनशील नसतात
१०. विपणन संशोधनासाठी नियमित कर्मचाऱ्यांऐवजी जाहिरात संस्थेचा वापर करणे काहीसे महाग ठरते .
११. व्यावसायिक विपणन संस्थांनी संशोधनाचे निष्कर्ष पक्षकाराच्या स्पर्धात्मक व्यावसायिक कंपन्यांना जाहीर केले पाहिजेत.
१२. विपणन संशोधन संस्थांनी प्रतिसादकर्त्यांना संशोधनासाठी डेटामाहिती/ प्रदान करण्यास भाग पाडले पाहिजे.

प्र.क्र.२ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) उत्पादन संशोधनासाठी कोण-कोणत्या पद्धती वापरल्या जातात?
- ब) ब्रँडचे(मुद्रा) घटक कोण कोणते आहेत?
- क) किंमत संशोधन म्हणजे काय? किंमत संशोधनाचे महत्त्व सांगा

प्र.क्र.३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) भौतिक वितरण (Physical Distribution) संशोधन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.
- ब) विक्रय वृद्धी (Promotion) संकल्पना आणि प्रमोशनचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- क) ग्राहक संशोधन म्हणजे काय? ग्राहक संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.क्र.४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विक्री संशोधन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
- ब) ग्रामीण विपणन संशोधनाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- क) जागतिक विपणन संशोधन म्हणजे काय? जागतिक विपणन संशोधनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.क्र.५ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विपणन संशोधन उपक्रम आयोजित करण्याच्या निर्णयावर कोण-कोणते घटक परिणाम करतात?
- ब) संशोधना करीता प्रोफेशनल मार्केटिंग रिसर्च एजन्सीजच्या सेवा घेतल्याने होणारे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- क) कोणत्याही दोन प्रमुख विपणन संशोधन संस्थांच्या कार्यांचे वर्णन करा.

प्र.क्र.६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- अ) उत्पादन संशोधनाची क्षेत्र / व्याप्ति
- ब) ब्रँड/मुद्रा संशोधन
- क) वितरण साखळी संशोधन
- ड) ग्राहक संशोधन
- ई) अंतर्गत (In-house) विपणन संशोधन विभाग
- फ) ग्रामीण बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये